

Metnaður í Garðshorni

Heimaframleiðsla á lífkolum

Ný stofnun byggð á traustum grunni

Óvenjuleg lítaafbrigði

Bændablaðið

1. tölublað 2024 • Fimmtudagur 11. janúar • Blað nr. 648 • 30 árg. • Upplag 33.000 • Vefur: bbl.is

Um miðjan desember sást til kinda í sumarbústaðalandi í Jódisarstaðaskógi við Skjálfandafliót. Við nánari athugun kom í ljós að um var að ræða þrjú hvít lömb en þá voru liðnir um þrjú mánuðir frá því að hefðbundinni smölun var lokið. Þjargvættir lögðu upp í ævintýraferð á Þorláksmessu; þau Tara frá Sýrnesi, Vésteinn Garðarsson á Vaði, Benedikt Arnbjörnsson á Bergsstöðum, Ragnar Þorsteinsson í Sýrnesi, Böðvar Baldursson og Arnþór Máni Böðvarsson í Heiðargarði, Steingrímur Vésteinnsson á Vaði, Embla frá Heiðargarði og Sveinbjörn Þór Sigurðsson á Bústöðum, en hann heldur í gimbur sem varð bandvön við smölinuna. – Sjá nánar á bls. 62.

Mynd / Hólmfríður Kristjánsdóttir

Hreinn frá Þernunesi.

Vinsælustu hrútar landsins

Mjög hátt hlutfall af þeim kindum sem voru sæddar fengu erfðaeftirbærni úr hrútum sem bera verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir. Af þrjátíu vinsælustu hrútunum voru tuttugu og fjórir með gen sem geta veitt vernd gegn riðu. Hreinn frá Þernunesi naut mestra vinsælda.

– 20 –

Ófremdarástand í fráveitumálum

Hveragerði hefur verið undir smásjá Heilbrigðiseftirlits Suðurlands vegna skólphreinsunar bæjarins og var áminnt eftir ítrekaðar úrbótaáætlanir.

– 18 –

Áburðaráætlanir

Ráðunautar hjá RML fara yfir nokkra punkta sem gott er að hafa í huga við áburðarkaup og áætlanir.

– 42 –

Nautakjöt flutt inn fyrir eina krónu

Tollkvóti á nautgripakjöti mun kosta innflutningsaðila eina krónu á hvert kíló. Það er niðurstaða síðasta útboðs á tollkvóta vegna innflutnings á landbúnaðarafurðum frá Evrópusambandinu á fyrstu sex mánuðum ársins 2024.

Tvær úthlutningar tollkvóta fara nú fram ár hvert og hefur útboðsverðið á tollkvótum fyrir innflutning á nautgripakjöti frá ESB leitað upp á við undanfarin ár. Þannig var jafnvægisverðið 690 kr/kg á fyrstu sex mánuðum ársins 2023 og 550 kr/kg á síðari sex mánuðunum. Árið 2022, þegar þrjú útboð fóru fram, voru jafnvægisverðin 328, 347 og 551 kr/kg. Nú reyndist jafnvægisverðið ein króna fyrir kíló og geta því þeir innflutningsaðilar sem hrepptu

kvótann flutt inn 348 tonn af nautakjöti án íþyngjandi tolla.

Einnig vekur athygli að eftirspurn eftir tollkvótum fyrir nautakjöt var minni í nýafstöðnu útboði en verið hefur. Árið 2023 var annars vegar gert tilboð í kaup á rúmlega 1.700 tonnum í fyrra útboði og tæplega 1.400 tonnum í því seinna. Nú var gert tilboð í 590 tonn.

Tíu tilboð bárust og tíu tilboðum var tekið. Þannig fengu allir þeir sem sóttust eftir kaupum á tollkvótum einhverju úthlutað. Ekran ehf. fékk langmest, eða ríflega 40% af heildarmagninu, samtals 141.639 kíló. Háihólmi ehf. fékk 67 tonn. Kjötmarkaðurinn ehf. fékk 38 tonn, Innes ehf. rúm 28 tonn, Garri

ehf. rúm 16 tonn, OJK-Ísam ehf. og Samkaup hf. og Krónan ehf. fengu öll 15 tonn hvert. Aðföng fengu 10 tonn og Mata ehf. tvö tonn.

Þessi gífurlega lækkun á jafnvægisverði skýtur sérstaklega skökku við þar sem innflutningur á nautakjöti hefur aukist þó nokkuð. Þannig voru flutt inn 907 tonn af nautakjöti árið 2022 en á fyrstu ellefu mánuðum ársins 2023 voru tonninn tæplega 1.300.

„Ljóst er að á þessu ári munu ekki nema tæplega 60% innflutnings rúmast innan ESB-kvótans. Ófugt við hina almennu tollskrá er verð á tollkvótum fljóttandi og tekur mið af eftirspurn hvers tíma. Hins vegar hafa verð á ESB-tollkvóta einnig verið töluvert lægri

en aðrir innflutningskostir og því eðlilegt að innflytjendur keppist um að koma höndum yfir hann. Árið 2024 er bæði fyrirséður samdráttur í framleiðslu íslensks nautakjöts og spáð áframhaldandi fjölgun ferðafólks á Íslandi. Framboð er því að dragast saman á sama tíma og eftirspurn er að aukast.

Við þannig aðstæður hefði verið viðbúið að eftirspurn eftir tollkvótum, ódýrustu leiðinni til að flytja inn landbúnaðarvörur, myndi aukast og verðið á þeim jafnvel mjakast upp á við. Því koma niðurstöður síðasta útboðs svo á óvart,“ segir Sverrir Falur Björnsson, hagfræðingur hjá Bændasamtökum Íslands. /ghp

Framhald á næstu síðu.

Bændablaðið mun enn verða fánlegt um allt land. Listi yfir dreifingarstaði blaðsins má nálgast á vefsíðunni bbl.is.

Bændur fá áfram Bændablaðið

Nokkur breyting hefur nú orðið á dreifingu Bændablaðsins vegna skertrar pósthjónustu.

Frá stofnun Bændablaðsins hefur það verið borið út til allra bænda landsins í gegnum fjölddreifingu þar sem pósturinn fer ómerktur á lögbýli.

Íslandsþóstur tilkynnti undir lok síðasta árs að þjónustu við fjölddreifingu á landsbyggðinni yrði hætt nú um síðustu áramót. Enginn sinnir því slíkri dreifingu eins og sakir standa.

Félagsmenn fá heimsent blað

Íslandsþóstur hækkaði enn fremur verulega verðskrá sína á þeirri þjónustu sem fyrirtækið sinnir, þ.e. dreifingu á skráðum sendingum og almennum bréfpósti. Beindi fyrirtækið þjónustu sinni við dreifingu Bændablaðsins í þá átt sem hefði þýtt yfir 260% hækkun á kostnað við dreifingu á einu bretti. Ljóst var að Bændablaðið gat ekki staðið undir slíkum kostnaðarauka.

Við viljum leggja upp með að skerða ekki aðgengi bænda að Bændablaðinu og munum því halda áfram að senda blaðið til félagsmanna Bendasamtaka Íslands. Fá bændur því blaðið heimsent á sín lögbýli.

Aukið upplag á stórum dreifingarstöðum

Að öðru leyti mun upplag blaðsins verða aukið á stórum dreifingarstöðum hringinn í kringum landið og á blaðið því að vera aðgengilegt frítt í öllum þéttbýliskjörnum landsins, í stórverslunum, sundlaugum, bensínstöðvum og tilteknum verslunum og veitingastöðum eftir því sem við á. Listi yfir dreifingarstaði Bændablaðsins má nálgast á vefnum okkar, bbl.is, og þiggjum við allar ábendingar og tillögur um bættu dreifingu.

Áskrift á viðráðanlegu verði

Þeir sem vilja fá blaðið heimsent geta alltaf skráð sig í áskrift hjá okkur og borgað fyrir sendingargjaldið. Argjald áskriftar árið 2024 er 17.500 kr. en 13.900 kr. fyrir eldri borgara og öryrkja. Hægt er að gerast áskrifandi gegnum vefsíðuna bbl.is eða með því að hringja til okkar í s. 563-0300. Þeim sem þykir ekki verra að lesa blöð á vefnum er bent á að PDF-áskrift Bændablaðsins er gjaldfrjál, en hægt er að skrá sig í áskrift á forsiðu Bændablaðsvefsins. Áskrifendur fá þá póst um leið og blaðið kemur út.

/ghp

Nýr umsjónarmaður Vísnaðsins

Um áramótin urðu mannskipti í umsjón Vísnaðsins Bændablaðsins. Magnús Halldórsson tekur við stjórnartumum efnisþáttarinnar, en hann er vísnaðsmaður vel kunnur. Hægt er að lauma að Magnúsi vísnum og ábendingum í gegnum netfangið mhalldorsson0610@gmail.com.

Um leið er Árna G. Jónssyni þakkað fyrir samstarfið og ánægjuleg samskipti á liðnum árum. Árni sá um vísnaðsþáttinn í átján ár.

/ghp

Íslenskt kjarnfóður í öll mál

Kjarnfóðrið frá Líflandi er íslensk framleiðsla

ÍSLENSKT

gjörð svo vel

- Úrvals hráefni og aðföng
- Framleiðsla samkvæmt ströngum gæðakröfum
- Tæknivædd og nútímaleg fóðurverksmiðja

Allar nánari upplýsingar hjá söluráðgjöfum Líflands í síma 540 1100 eða á fodur@lifland.is

LÍFLAND

fyrir lífið í landinu

Útboðsverð á tollkvótum fyrir innflutning á nautakjöti, svínakjöti og alifuglakjöti lækkaði við síðustu úthlutun. Hækkun varð á jafnvægisverði á pylsum, reyktu og söltuðu kjöti, ostum og ystingum.

Mynd / Eiliv Aceron

Innflutningur á landbúnaðarafurðum:

Áframhaldandi rýrnun tollverndarinnar

Minni eftirspurn og lægra jafnvægisverð í útboði á tollkvótum vegna innflutnings á landbúnaðarafurðum frá Evrópu-sambandinu komu Margréti Gísladóttur, framkvæmdastjóra Samtaka fyrirtækja í landbúnaði, nokkuð á óvart.

Margrét Gísladóttir.

„Við erum að sjá töluverðan samdrátt í eftirspurn í öllum flokkum í þessu útboði miðað við fyrri tvö útboð og jafnvel lengra aftur. Í nautakjötinu sem dæmi var eftirspurnin rétt rúmlega 40% af því sem hún var síðast og útboðsverðið fer niður í 1 kr/kg. Til samanburðar hefur verðið verið að meðaltali um 471 kr/kg frá því samningurinn tók gildi í maí 2018. Það þýðir einfaldlega að þessi 348 tonn af nautakjöti koma nær án nokkurra gjalda inn til landsins.

Ástæða minni eftirspurnar er líklega minna verðbil á innlendi framleiðslu og innfluttri vöru að viðbættum tollum, sem sýnir einfaldlega áframhaldandi rýrnun tollverndarinnar. Þar eru margir áhrifabættir; svo sem gengisþróun og framleiðslukostnaður. En það segir sig sjálft að á verðbólgu tímum rýrnar tollur sem lagður er á sem krónutala á kíló,“ segir Margrét.

Jafnvægisverð á alifuglakjöti úr 507 í 9 krónur

Líkt og Margrét nefnir lækkar jafnvægisverð í öðrum flokkum líka samkvæmt niðurstöðu útboðsins. Þannig fengu tíu fyrirtæki innflutningskvóta fyrir 350 tonn af svínakjöti á 368 kr/kg, þetta verð var 553 krónur í fyrra.

Tíu fyrirtæki fá úthlutað tollkvótum fyrir innflutningi á alifuglakjöti fyrir 587 kr/kg, en þetta verð var 620 kr í fyrra. Þá er einnig sérstaklega úthlutaður kvóti fyrir innflutning á lifrænt ræktuðu alifuglakjöti, og fengu fjögur fyrirtæki úthlutað 100 tonnum fyrir 9 kr/kg. Þetta verð var 507 kr. í fyrra.

Hækkun á jafnvægisverði átti sér stað í vöruflokkunum „Kjöt og ætir hlutar af dýrum, saltað í saltlegi, þurrkað eða reykt“, „Ostar og ystingar“, „Pylsur og þess háttar vörur úr kjöti“ og „Annað kjöt .., unnið eða varið skemmdum“.

Hvernig virkar jafnvægisverð?

Við útboð skulu valin hæstu verðtilboði í tiltekið magn þar til magni tollkvóta sem er til ráðstöfunar hefur verið náð. Verð tollkvótans fyrir öll valin verðtilboð ræðst að svo búnu af verði lægsta valda tilboðsins í hverjum vöruhlöð. Gildir það verð þá jafnframt fyrir önnur hærri og valin tilboð sé þeim til að dreifa.

Magn í útboði 6kg

Útboðið sjálft: Þátttakendur í útboði bjóða í ákveðna upphæð í hvert kíló

Kílóverð: 20 kr. Hringmerkt tilboð valin. Lægsta valda tilboð ákvarðar verðið.

10 kr.

Fyrirtæki A sækist eftir kaupum á fjórum kílóum af þeim sex sem til úthlutunar eru, býður 40 kr. í fyrsta kíló, 30 kr. í annað kíló, 20 kr. í þriðja kíló og 10 kr. í það fjórða. Fyrirtæki B sækist eftir kaupum á tveimur kílóum og er tilbúið að borga 30 kr. fyrir hvert kíló. Fyrirtæki C vill tryggja sér að minnsta kosti eitt kíló og býður 70 kr. fyrir það. Það sækist svo eftir tveimur kílóum í viðbót og býður 15 kr. í annað þeirra og 5 kr. í það þriðja.

Við úthlutun fer fyrsta kíló til fyrirtækis C þar sem það bauð hæst og svo koll af kolli eftir þeirri krónutölu sem boðin er. Þegar öllum kílóum hefur verið úthlutað er jafnvægisverðið lægsta valda tilboðið. Í þessu dæmi 20 krónur.

Fyrir ári síðan var jafnvægisverð tollkvóta á nautgripakjöti 690 krónur fyrir kíló. Á síðasta markaði var það ein króna fyrir hvert kíló.

Fleiri tollkvótum úthlutað

Matvælaráðuneytið tilkynnti ekki eingöngu um niðurstöður útboða á tollkvótum vegna innflutnings á landbúnaðarafurðum frá Evrópu-sambandinu.

Á sama tíma var einnig tilkynnt um niðurstöðu úthlutunar á tollkvótum á landbúnaðarafurðum frá Bretlandi fyrir allt árið 2024. Þar skiptu sex fyrirtæki með sér kvótum fyrir innflutning á 30 tonnum af ostum og ystingum og 18,3 tonnum af unnu kjöti. Danól ehf. fékk þar úthlutað langmest, eða nær 34 tonnum.

Sex fyrirtæki flytja inn blóm

Þá fá fyrirtækin Nathan & Olsen ehf. og Innes ehf. tollkvóta vegna innflutnings á smurostum frá Noregi samtals 12 tonn en til úthlutunar voru þó 13 tonn.

Einnig birtust þá niðurstöður á úthlutun á tollkvótum vegna innflutnings á blómum fyrir fyrstu sex mánuði ársins 2024.

Samasem ehf., Garðheimar-Gróðurvörur ehf., Grænn markaður, Blómabúð Akureyrar ehf. og Krónan ehf. skiptu með sér þeim kvótum.

/ghp

Aðfangaútboð fyrir félagsmenn

– Fjárhagslegur ávinningur og aukid hagræði

Á undanförunum þremur árum hefur starfshópur á vegum Búnaðarsambands Suður-Þingeyinga óskað eftir tilboðspökkum frá áburðar-, olíu- og raforkusölum vegna kaupa félagsmanna þess á þessum aðföngum.

Náðst hafa kjarabætur með þessari samstilltu leið bændu og aukid hagræði.

Um 70 bú á svæðinu hafa tekið þátt í þessum sameiginlegu útboðum, að sögn Ara Heiðmanns Jósavinnssonar, bónda í Miðhvamm í Aðaldal og stjórnarmanns í búnaðarsambandinu. „Á síðasta ári keyptum við sameiginlega inn um 400 tonn af áburði, þá gerðu margir úr okkar hópi þau mistök að kaupa snemma áburð dýru verði. Núna erum við að setja okkur í stellingar fyrir næstu kaup, en það eru bara konnar fram verðskrár frá Skeljungi og Sláturfélagi Suðurlands.“

Hollustan sterk við aðfangasala

Ari telur að ýmsar ástæður séu fyrir því að ekki allir bændur innan sambandsins kjósi að taka þátt. „Enn þá er hollustan hjá einhverjum bændum við tiltekin fyrirtæki sterkari en sá mögulegi ávinningur sem hægt er að hafa upp úr sameiginlegum kaupum. Þetta er ekki enn komið á þann stað í landbúnaðinum á Íslandi að bændur kaupi alltaf sín aðföng þar sem hagkvæmast er að kaupa þau.“

Við hjá búnaðarfélaginu erum að smíða betri umgjörð utan um fyrirkomulag slíkra útboða, en mér finnst eins og við séum á réttri leið með þetta. Ég hef sjálfur lært ótrúlega mikið af þessari vinnu, til dæmis varðandi áburðarþörfina, en það er alveg ljóst að það er hægt að taka ótrúlega mikið til heima hjá sér. Margir mjög reyndir bændur meira að segja, kaupa bara sinn áburð og sitt magn af gömlum vana.“

Listi „hinna staðfestu“

Um 120 bú séu á félagssvæði Búnaðarsambands Suður-Þingeyinga. Í byrjun verkefnisins lýstu 80 bú sig tilbúin til að vera með, en að sögn Ara var alltaf vitað að einhverjir myndu hestast úr lestinni.

„Við bjuggumst við því að einhverjir bændur kæmu inn í samstarfið sem myndu reyna að nýta sér þau tilboð sem myndu nást

Ari Heiðmann Jósavinnsson.

Mynd / Aðsend

í gegnum samstarfið til að ná betri samningum sjálfir við sína sala. Ég gerði ráð fyrir að það myndi taka svona tvö ár að hreinsa okkur af þeim, sem mér sýnir að hafi tekist nokkurn veginn. Við erum núna með Facebook-síðu þar sem við miðlum upplýsingum og þar eru skráð um 70 bú. Í þeim hópi erum við svo með annan lista „hinna staðfestu“ sem skuldbinda sig til að taka þátt í þessum útboðum. Lægsta tilboði er þá tekið af öllum á þeim lista, sama frá hvaða fyrirtæki það er.“

Safnast þegar saman kemur

„Við höfum gert samning við Skeljungi um áburðarkaupin í bæði skiptin sem við höfum staðið að sameiginlegu útboði,“ heldur Ari áfram. „Í þau skipti hefur þetta einmitt gengið þannig fyrir sig að við gerðum samning um lágmarksfjölda búa, en svo höfðu bændur sem stóðu þar fyrir utan möguleika á að bættast í hópinn. Að því leyti kemur þetta aðfangasölunum líka til góða, að ef tilboð þeirra eru góð geta fleiri bæst í viðskiptamannahópinn.“

Við erum að hefja samtalið við áburðarsala núna og þó að það sé kannski ekki hægt að ná fram mjög miklum afslætti frá listaverði, þá safnast þetta saman – líka þegar við náum einhverjum kjarabótum út úr öðrum aðfangasölum. Síðan er eitthvert hagræði líka sem hægt er að ná fram. Til að mynda bauðst einn áburðarsalinn í samtali við okkur að koma með skip hreinlega á Húsavík sem myndi spara talsvert fyrir okkur í flutningi. Við hjá búnaðarsambandinu erum einmitt að fara að tilkynna um það í kvöld að við höfum náð samkomulagi um sameiginlegt kalkskip, þar sem við munum fá mulinn skeljasand sem verður dreift hér um sveitir; frá Akureyri, Húsavík, Þórshöfn, Vopnafirði og Reyðarfirði,“ segir Ari. /smh

„Þegar ég hef gengið á stjórnarmenn í KS og innt þá svára um þessa niðurstöðu, fást svör á borð við þau að bændur í öðrum sóknum eigi nú ekki að vera öfundsjúkir og að 300 kr. á lítra sé „sanngjarnt verð“,“ segir Baldur Helgi Benjamínsson meðal annars í grein sinni.

Mjólkurkvóti:

Kúabóndi gagnrýnir Kaupfélag Skagfirðinga

Bóndi í Eyjafirði gagnrýnir meinta aðkomu Kaupfélags Skagfirðinga að viðskiptum með greiðslumark mjólkur sem hann segir skapa hróplegan aðstöðumun sem stuðli að sundrunu innan greinarinnar.

Í aðsendri grein hér í tölublaðinu veltir Baldur Helgi Benjamínsson fyrir sér niðurstöðum síðasta kvótamarkaðar, en þá fór rúmlega 90% af því greiðslumarki sem skipti um eigendur á bú í Skagafirði og í Húnabingi.

Baldur Helgi er kúabóndi á Ytri-Tjörnum í Eyjafirði og fyrrverandi framkvæmdastjóri Landssambands kúabænda.

„Þar sem nær öll kauptilboðin komu af Norðvesturlandi sneri ég mér til bændu á svæðinu og stjórnarmanna í KS til að kynna mér hverju sætti; með hvaða hætti aðkomu Kaupfélags Skagfirðinga væri að þessum viðskiptum. Í stuttu máli voru þau þannig, að þeirra sögn, að félagið hvatti bændur sem vantar greiðslumark til að senda inn kauptilboð upp á 350 kr/ltr, KS myndi lána fyrir viðskiptunum og væru lánin vaxtalaus, óverðtryggt

og afborgunarlaus í fjögur ár. Nú er „lán“ ekki að öllu leyti rétta hugtakið yfir þá fyrirgreiðslu sem hér er lýst, þar sem skuldabréf án vaxta og verðtryggingar, í 7,7% verðbólgu, væri ekki bara lán heldur gjöf að verulegu leyti; 10 milljóna króna höfuðstóll rýrnar um 770.000 kr. á fyrsta ári.

Vonandi næst árangur í baráttunni við verðbólguna en eins og útlitið er núna er ekki ólíklegt að á þessum fjórum árum sem ekki þarf að greiða af slíkum „lánum“ rými þau um 15-20% og enn meira á lánstímanum í heild. Það væri góður „díll“ fyrir lánatakandann en allmikið síðri fyrir lánveitandann.

Raunar hygg ég að eftirlitskyldum fyrirtækjum á fjármálamarkaði sé bannað með lögum að veita svona fyrirgreiðslu, enda er hún fráleit með öllu.

Þegar ég hef gengið á stjórnarmenn í KS og innt þá svára um þessa niðurstöðu, fást svör á borð við þau að bændur í öðrum sóknum eigi nú ekki að vera öfundsjúkir og að 300 kr. á lítra sé „sanngjarnt verð“. Þegar rýnt er í ársreikninga skagfirskra

góðbúa fyrir árið 2022, má sjá undir liðnum langtímaskuldir skuldabréf frá KS sem eru tilgreind óverðtryggt og vaxtalaus. Að upphæð eru þau ámóta og kaup viðkomandi búa á greiðslumarki í mjólk það ár.

Að minnu viti er það því hafið yfir vafa að þarna er fyrirgreiðsla Kaupfélags Skagfirðinga sem hefur veruleg áhrif á verðmyndun og umfang viðskipta með greiðslumark í mjólk á tilboðsmarkaði. Að það þurfi vaxtalaus og óverðtryggt „lán“ til að viðhalda verðinu er bein viðurkenning á því að þetta verð, 300 kr/ltr, er tomt rugl,“ segir Baldur í grein sinni.

Rafn Bergsson, formaður búgreinadeildar kúabænda, segist ekki þekkja nákvæmlega lánakjör Kaupfélags Skagfirðinga til bændu vegna greiðslumarkskaupta.

„En séu þau líkt og lýst er skapar það mikinn aðstöðumun milli framleiðenda til að bæta við sig greiðslumarki. Þessi aðstöðumunur truflar greiðslumarksmarkaðinn og kemur í veg fyrir eðlilega verðþróun,“ segir Rafn. /ghp

Sjá nánar á bls. 46-47.

Mjólkurframleiðslan 2023:

Innlegg var 1,6 prósent umfram greiðslumark

Heildarinnlegg mjólkur á árinu 2023 voru 151.419.108 lítrar sem er rúmlega 1,6 prósent umfram heildargreiðslumark ársins sem var 149.000.000 lítrar.

Magnið er þó nálægt því að vera það sama og heildargreiðslumark þessa árs, sem er 151.500.000 lítrar.

Samkvæmt upplýsingum frá Jóhannesi Hr. Símonarsyni, framkvæmdastjóra Auðhumlu, voru um 55 prósent mjólkurframleiðenda búnir að fullnýta sitt greiðslumark í desember og farnir að leggja inn mjólk sem umframmjólk.

Jóhannes segir að um 25 prósent mjólkurframleiðenda hafi lagt inn 91–100 prósent af sínu

greiðslumarki á síðasta ári og um 10 prósent mjólkurframleiðenda lagt inn 81–90 prósent. Um 10 prósent mjólkurframleiðenda hafi þar með lagt inn minna en 80 prósent af því greiðslumarki sem þeir fengu úthlutað á árinu 2023.

Það greiðslumark sem bændur fengu úthlutað á árinu en lögðu ekki inn í afurðastöð fer til útjöfnunar hjá þeim mjólkurframleiðendum sem framleiddu umframmjólk. Jóhannes segir að sá útreikningur fari fram samkvæmt ákvæði reglugerðar um stuðning í nautgriparáækt þar sem segir í 11. grein:

„Greiðslur vegna framleiðslu umfram greiðslumark skulu vera

með þeim hætti að greiðslur vegna ónotaðs greiðslumarks gangi hlutfallslega til annarra greiðslumarkshafa. Skal fyrst greitt fyrir fyrsta prósentustig sem greiðslumarkshafi framleiðir umfram eigið greiðslumark og síðan annað prósentustig og svo áfram eftir því sem ónotað greiðslumark gefur tilefni til.“

Útreikningar vegna lokauppgjors við mjólkurframleiðendur vegna mjólkurframleiðslu ársins 2023 fara fram annars vegar hjá matvælaráðuneytinu vegna stuðningsgreiðslna og hins vegar hjá mjólkurafurðastöðvunum. /smh

TILBOÐ MÁNAÐARINS*

20%
AFSLÁTTUR AF
ÁHÖLDUM & VERKFÆRUM

*Tilboðið gildir í janúar 2024 eða á meðan birgðir endast.

FB Reykjavík
Kornagarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvolsvöllur
Duftþakstraut 1
570 9850

www.fodur.is
fodur@fodur.is

Sprettur

ÁBURÐUR

VERÐSKRÁ 2024

Áburðartegund	Kg CO2 pr. kg	N	P	K	Ca	Mg	S	Se	Na	B	Vatns uppl. P	Greitt fyrir 15. apríl 3% afsl.	Greitt fyrir 15. okt
Sprettur N27 + S	0,66	27			5,7		4,0					86.900	89.588
Sprettur*OEN N42+S+Selen	1,03	42					2	0,002				116.900	120.515
Sprettur 23-5+Sweet-Grass+Selen	0,55	23	2,2		3,0	1,2	2	0,0015	3,7		92%	99.900	102.990
Sprettur 25-5	0,66	25	2,2				2,5				92%	93.900	96.804
Sprettur 25-8+Selen - NÝTT	0,59	25	3,5		4,0		2,5	0,0015			92%	101.900	105.052
Sprettur*OEN 38-8+Selen	0,97	38	3,5				3,0	0,0020			92%	121.900	125.670
Sprettur 23-6-6+Selen	0,56	23	2,6	4,9	3,0	1,2	2,0	0,0020			92%	105.900	109.175
Sprettur 22-6-3+Avail+Selen+Sweet Grass	0,61	22	2,6	2,6	2,8	1,2	2	0,0015	3		92%	104.900	108.144
Sprettur 20-5-13+Avail+Selen	0,61	20	2,2	11	2,4	1,2	2,5	0,0020			92%	108.900	112.268
Sprettur 20-6-7+Avail+Selen+Sweet Grass	0,58	20	2,6	5,8	2,5	1,2	2	0,0015	3		92%	104.900	108.144
Sprettur 20-10-10+Selen	0,67	20	4,4	8,3	2,2	1,2	2,5	0,0015			92%	109.900	113.299
Sprettur*OEN 25-12-12+Polysulphate+Selen	0,76	25	5,2	10	1,6	0,5	3	0,0015			92%	121.900	125.670
Sprettur 27-6-3+Selen	0,96	27	2,6	2,6	1,4	0,6	2	0,002			92%	104.900	108.144
Sprettur*OEN 27-8-3+Poly+Selen+Sweet Grass	0,78	27	3,5	2,6	2,6	0,8	4	0,002	3,7		92%	112.900	116.392
Sprettur 16-15-12	0,56	16	6,5	10	1,4	0,5	2,5				92%	109.900	113.299
Sprettur*OEN 20-18-15+Polysulphate	0,68	20	7,8	12	1,4	0,4	3				92%	121.900	125.670
Sprettur 12-11-20+AV+Polysulphate+Bór	0,47	12	4,8	17	4,3	1,2	6,7			0,02	92%	119.900	123.608
Sprettur DAP	0,70	18	20								92%	150.900	155.567
Calciprill	0,24				36,4	0,1						55.900	57.629

NUTRI-CO2OL er kolefnisspor Sprettis áburðar gefið upp sem kg af vöru og nær yfir alla þætti framleiðslunnar, umbúða og flutninga til bænda á Íslandi. Kolefnisspor framleiðslunnar hefur verið staðfest af óháðum aðila, ADAS samkvæmt PAS 2050.

Öll verð eru í íslenskum krónum pr. tonn og án vsk. - Birt með fyrirvara um prentvillur - Verðlisti getur breyst án fyrirvara.

Við erum um land allt og þjónustum þig með ánægju

Sölustjóri
Lúðvík Bergmann
Sími: 444 3009 / Gsm: 840 3009
bergmann@skeljungur.is

Austurland og Austfirðir
Jón Björgvin Vernharðsson
Gsm: 862 0166
jonbvernharads@gmail.com

Norðausturland
Hallgrímur Hallsson
Sími: 464 1067 / Gsm: 893 4094
hallgrimurh@simnet.is

Borgarfjörður og Snæfellsnes
Sigurjón Helgason
Mel
Gsm: 867 8108
melursf@gmail.com

Hornafjörður og Suðausturland
Eyjólfur Kristjánsson
Ási
Gsm: 840 8871
harpaey@simnet.is

Norðurland vestra
Þorgils Sævarsson
Gsm: 787 3994
1967duddi@gmail.com

Árnessýsla
Reynir Þór Jónsson
Gsm: 898 0929
reynirhurdarbaki@gmail.com

Eyjafljörður
Karl Helðar Friðriksson
Brekku, Dalvík
Gsm: 867 6417
brekka80@simnet.is

Rangárvalla- og V-Skaftafellssýsla
Berglind Gunnarsdóttir
Ey1, Hvalsöllum
Gsm: 899 9806
ey1@simnet.is

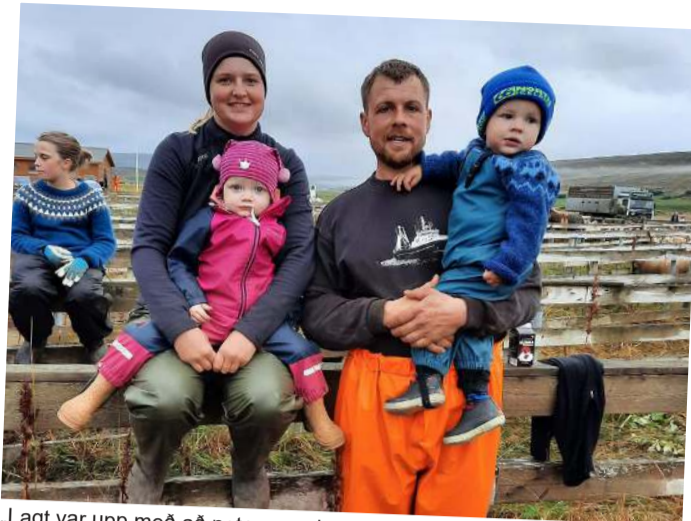
Eyjafljörður
Reynir Sverrir Sverrisson
Eyjafljörður
Gsm: 866 0921
reynirs68@gmail.com

Á Hákonarstöðum á Jökuldal var mest sætt með hrútunum Jó, Fannari og Mola. „Valið byggist á hvað menn telja best til kynbóta miðað við hvaða stofn við erum með og síðan er haft að leiðarljósi ARR og aðrir breytileikar,“ segir Halla Eiríksdóttir bóndi. Á bænum séu fjórir til fimm álitsgjafar sem komi að valinu en svo megi stundum reikna með að ekki fáist það sæði sem óskað er eftir. Hún bætir við að þau haldi sig að mestu við hyrnda hrúta.

„Lagt var upp með að nota nær eingöngu hrúta með ARR til að innleiða verndandi gen í stofninn og gera það sem hraðast,“ segir Birgir Þór Haraldsson, bóndi á Kornsa í Vatnsdal. Hyrndi ARR-hrúturinn sem hann var hrifnastur af var Jör frá Hesti. Þá leist honum vel á kollóttu ARR-hrútana Blæ frá Hraunhálsi í Helgafellssveit og Kristal frá Árbæ í Reykhólasveit.

Hvaða sæðingarhrúta valdir þú og af hverju?

Í byrjun nýs árs vildum við spyrja sauðfjárbændur víðs vegar um landið hvort þeir hafi tekið þátt í sauðfjarsæðingum og með hvaða hætti. Eins og kemur fram í þessu Bændablaði hefur þátttökan í sæðingum sjaldan verið meiri, sérstaklega þegar horft er til þess að sauðfé hefur fækkað í landinu.

Nálgun þeirra bænda sem rætt var við er mismunandi, enda ólíkar áherslur og aðstæður á hverjum stað. Rauði þráðurinn er þó að innleiðing verndandi arfgerða skiptir miklu máli og er það í samræmi við tölurnar um vinsælustu hrútana sem RML hefur birt.

/ál

„Ég sæddi ekki neitt. Það skortir ekki áhugann en ég komst ekki í það því ég er fastur á Alþingi á meðan þetta stendur yfir,“ segir Þórarinn Ingi Pétursson, bóndi á Grund í Grýtubakkahreppi. Hann segist hafa keypt hrúta með verndandi arfgerðir.

„Ég notaði alla arfgerðarhrútana til að hraða innleiðingu á riðuverndandi arfgerðum inn í stofninn hjá mér,“ segir Reynir Þór Jónsson, bóndi á Hurðarbaki í Flóa. Hann sóttist mest eftir sæði úr Fannari frá Svínafelli í Öræfum, en fékk fáa skammta frá honum.

„Við sæddum hundrað og tíu ær og lögðum upp úr því að fá góða breidd í hrútavalinu en við notuðum alls 15 sæðishrúta. Meirihluta ána sæddum við með ARR-hrútum en af þeim leist okkur vel á Styrmi og Mola sérstaklega. Heilt yfir var það þó Laxi sem heillaði okkur mest,“ segja Steinþór Logi Arnarsson og Eydis Anna Kristófersdóttir, bændur á Stórholti í Dölum.

Þórdís Þórarinsdóttir: „Ég valdi Fannar, Frosta og Birkiland. Svo fékk ég aukalega úr Gullmola. Það er af því að ég er að reyna að innleiða verndandi arfgerðir og er mjög spennnt fyrir því,“ segir Þórdís Þórarinsdóttir, bóndi á Bustarfelli í Vopnafirði. Allir þessir hrútar eru að hennar mati frambærilegir kynbótagrípír og svo skiptir hana máli að þeir séu allir hyrndir, fyrir utan Gullmola sem er kollóttur.

Karólína Elísabetardóttir: „Það er einfalt hjá mér. Það var Steinríkur frá Bjarnastöðum af því að hann er kollóttur forystuhrútur,“ segir Karólína Elísabetardóttir, bóndi í Hvammshlíð, en hann er fyrsti slíki hrúturinn á sæðingastöð. Markmið hennar er að rækta kollótt forystufé og koma upp verndandi arfgerðum, enda kollóttar forystuæfar sjaldgæfar á landinu. Á myndinni er hún með forystuhrútnum Sila sem hún fékk undan Nikulási frá Brakanda árið 2020.

Vísnaðhornið

Nýr skrásetjari hefur tekið við um stund og segir:

Ég vitanlega verð í reynd með vissu hreinn óþarfi því að bráðum gervigreind, mun gegna mínu starfi.

Klettafjallaskáldið Stefán orti í nýársbréfi fyrir meira en 100 árum.

Vestur í kletta vorið senn, vetur grettan rekur. Þá skal réttast úr oss enn, er það sprettinn tekur.

Eitt kunnasta félag um stóðhest á Íslandi mun vera Hryllingsfélagið. Aðalfundur þess var jafnan haldinn á gamlársdag, að Grund í Eyjafirði. Fráfarandi skrásetjari, **Árni Geirhjörtur Jónsson**, orti um þetta, áður en hann eignaðist hlut.

Oft um Hryllings aðalfund, aukast vill sá kvittur. Að þá villist inn að Grund, ýmsar fyllybyttur.

Jóhannes á Gunnarsstöðum, sá kunní skáldbóndi, orti áður en hann eignaðist hlut í hestinum.

Hryllingur mun tipla'á tám, talsverð verður leigan. Þó að nafnið dragi dóm, af delunum sem eig'ann.

Fyrir slynsni lenti þessi frægi hestur í geldingu. Matti heitinn, sem þá bjó á Möðrufelli, bjargaði félaginu og gaf stóðhestinn Litning. Sá var marglitur og lofaði góðu um framhald félagsins. **Jón bóndi Hermannsson** fékk lýsingu á folanum í gegnum síma og orti:

Gerðarlegur gríðar hár, á grófum vegi brokkar. Gulur, rauður, grænn og blár, er graðhesturinn okkar.

Steinn Steinarr orti fyrir löngu þessa speki:

Ég leita þin, þú leitar annars manns, og loksins týmist okkar beggja þrá í órafjarlægð út í dægri grá og eygir hvergi veg til sama lands.

Ó, þú og ég, sem höfum aldrei hist, mitt hjarta er þreytt á því sem var og er. Ég, sem þú ekki þráðir; hlotnast þér; þig, sem ég gat ei fengið, hef ég misst.

Þorlákur Þórarinnsson, f. 1711 á Þorláksmessu, drukknaði svo í Hörgá. Hann orti fyrir löngu:

Bús til safna betra er að björg og hafna trássi en að drafna í óþrifnað eður kafna í stássi.

Nóttina eftir að Þorlákur drukknaði, dreymdi stúlku að kæmi og færi með:

Dauðinn fór djarft að mér; dauðanum enginn ver; dauðinn er súr og sætur; samt er hann vist ágætur þeim sem í drottni deyja og dóminum eftir þreyja.

Sumir strengja áramótaheit. Þetta heilræði orti **Ingólfur Ómar**.

Ungum var mér áður kennt yfir dyggð að vaka. Þó mig stundum hafi hent hliðarspor að taka.

Með góðri kveðju og von um skaðlaust ár.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

Norðurland vestra:

Karólína maður ársins

Héraðsfréttablaðið Feykir stóð fyrir kosningu á manni ársins á Norðurlandi vestra.

Karólína Elísabetardóttir, bóndi í Hvammshlíð og frumkvöðull í riðurannsóknunum í íslensku sauðfé, var valin með afgerandi kosningu.

Valið stóð á milli átta einstaklinga og voru 1.640 atkvæði sem bárust Feyki yfir jólin. Í byrjun nýs árs var tilkynnt að Karólína hefði hlotið fjörutíu og sjö prósent atkvæða. Sá sem lenti í öðru sæti hlaut fimmtán prósent atkvæða og hugur fólks í landshlutanum greinilega aðdráttarlaus.

„Þetta fólk sem kaus mig hérna á Norðurlandi vestra endurspeglar bændasamfélagið sem var hér á landi í þúsund ár þegar svo gott sem allir Íslendingar voru bændur,“ segir Karólína. Að viðurkenningin komi frá þessu samfélagi sé meira virði en nokkur önnur viðurkenning gæti verið.

Náðu markmiðinu saman

„Það er yndislegt að fólk kann að meta þessa vinnu sem miðaði að því að finna nýja og jákvæða lausn á riðuveiki,“ segir Karólína. „Þessi viðurkenning sýnir mér að það erum í rauninni við öll, sauðfjárbændur og bændasamfélagið, sem náðum saman þessu markmiði.“

Ef þetta viðfangsefni skipti fólk ekki svo miklu máli þá hefði fólk ekki kosið hana. Karólína segist finna fyrir mikilli gleði vegna þessa

Karólína Elísabetardóttir.

Mynd / Sigursteinn Bjarnason

stuðnings. „Það er ómetanlegt að vera hluti af samfélagi sem styður mann á svo sterkan hátt,“ segir hún og þessi viðurkenning sýni það svart á hvítu.

Lærum af öðrum löndum

„Grundvallaratriðið er að afla sér upplýsinga frá útlöndum en aðlaga þær að íslensum aðstæðum,“ segir Karólína og vísar til þess að í riðumálum var unnið í nánú samstarfi við erlenda vísindamenn. Samt hafi íslenski hópurinn farið sína leið. Því umfram ARR hafa fundist séríslenskar arfgerðir sem veiti mögulega vernd gegn riðu.

Karólína bætir við að Íslendingar skuli horfa til útlönda og athuga hvað sé virkilega best fyrir okkur hér á landi í málefnum sem lúti að skógrækt, kornrækt, rafmagnsframleiðslu og mörgu fleira. /ál

Minni heildaruppskera var í kornræktinni á síðasta ári en árið á undan en margir bændur á Suðurlandi náðu ekki að sá sinu korni vegna bleytu. Mynd / smh

Kornrækt:

Færri ræktendur og minni heildaruppskera

Nokkur samdráttur var í kornrækt árið 2023 miðað við árið á undan.

Kornræktendur voru færri og heildaruppskeran minni en árið 2022. Lélegt tíðarfar á Suðurlandi á liðnu vori er aðalástæða þess.

Tölur frá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins sýna að fjöldi kornræktenda var 261 talsins árið 2023 og fækkaði um þrjátíu og tvo frá því árinu áður þegar þeir voru 293, þar af voru 29 færri á Suðurlandi.

„Ástæðan fyrir samdrættinum tel ég vera tíðarfarir í vor á Suðurlandi. Það voru margir bændur sem ekki sáu neinu korni því þeir komust ekki um vegna bleytu og aðrir sáu talsvert minna en þeir ætluðu sér,“

segir Borgar Páll Bragason, fagstjóri hjá RML.

Uppskeyra ársins 2023 nam um 9.290 tonn alls af þresku korni, en var um 9.785 tonn árið 2022 samkvæmt gögnum úr Jörð.is. Þar kemur fram að bygg hafi verið ræktað á 3.274 ha, hafrar á 128 ha, vetrarhveiti á 46 ha, vetrarrúgur á 37 ha og vorhveiti á 10 ha.

Tölurnar benda til þess að uppskerumagnið hafi numið um 3,2 tonn um meðaltali á hektara, en frá 2019 náðist slíkt uppskerumagn einungis á árinu 2021. Samkvæmt upplýsingum úr matvælaráðuneytinu var greiddur út jarðræktarstyrkur fyrir ræktun á

Borgar Páll Bragason.

3.375 hekturum kornræktarlands á síðasta ári samkvæmt umsóknunum frá 250 kornræktendum, en árið á undan var greitt fyrir ræktun á 3.450 hekturum samkvæmt umsóknunum frá 283 ræktendum. /ghp – smh

Útiræktun:

Styrkir greiddir til 50 garðyrkjubænda

Alls fengu 50 garðyrkjubændur greidda styrki fyrir 568 ræktaða hektara á síðasta ári í útiræktun grænmetis.

Þetta kemur fram í uppgjöri matvælaráðuneytisins vegna greiðslna á jarðræktarstyrkjum síðasta árs.

Greitt er samkvæmt ákvæðum reglugerðar um stuðning við garðyrkju og nam heildargreiðsla vegna útiræktaðs grænmetis rúmum 83 milljónum króna.

Annars vegar var greitt út á ræktun rótarafurða, fyrir samtals rúmar 62

milljónir króna, og hins vegar fyrir afurðir ræktaðar ofanjarðar, samtals rúmlega 21 milljón. /smh

Nú þegar er töluvert af íbúðarhúsum og frístundarhúsum í Vaðlaheiði og þeim á eftir að fjölga mikið næstu árin samkvæmt hugmyndum nýja skipulagsins. Myndir / Aðsendar

Uppbygging í Vaðlaheiði

„Þróun íbúðarbyggðar í Vaðlaheiði“ er nafn á nýju samstarfsverkefni Eyjafjarðarsveitar og Svalbarðsstrandarhrepps.

Skipulagsverkefnið gengur út á að móta heildstæða stefnu um þróun byggðar í Vaðlaheiði til framtíðar. Svæðið sem um ræðir nær frá norðurmörkum Geldingsár í Svalbarðsstrandarhreppi og að suðurmörkum Leifsstaða í Eyjafjarðarsveit og er alls um 1.900 hektarar að flatarmáli. Svæðið er í eigu einkaaðila og er uppbygging á svæðinu á þeirra vegum.

„Skipulagsáætlun af þessu lagi nefnist rammahluti aðalskipulags, en það er sá hluti aðalskipulags þar sem útfærð eru ákveðin afmörkuð svæði sveitarfélagsins með það að markmiði að ákvarða nánar landnotkun, svo sem um meginþætti þjónustukerfa og að afmarka byggingarsvæði eða

Finnur Yngvi Kristinsson.

áfanga deiliskipulagsáætlana. Þessi skipulagsáætlun mun svo liggja til grundvallar deiliskipulögum sem í kjölfarið verða unnin fyrir spildur innan svæðisins,“ segir Vígfús Björnsson, skipulags- og byggingarfulltrúi Eyjafjarðar.

A svæðinu er gert ráð fyrir um 650 íbúðarhúsum en það gæti þýtt 1.500 til 1.800 manna byggð. „Ég hef trú á að svæðið verði verulega vinsælt. Það er það nú þegar og

mikil ásókn í að deiliskipuleggja og byggja upp á svæðinu. Auknar vinsældir svæðisins er ein aðalástæða þess að ákveðið var að fara í skipulagsvinnuna. Þarna eru nokkur íbúðasvæði og frístundasvæði sem byggst hafa upp í skorpum á frekar löngu tímabili, það hefur orsakað það að skipulagsyfirvöld hafa hingað til ekki haft heildarmynd af svæðinu og verið að bregðast við óskum landeigenda hverju sinni án þess að hafa skýra stefnu fyrir svæðið í heild. Fyrir vikið er svæðið svolítið „kaótískt“ þó að því fylgi vissulega ákveðinn sjarmi,“ segir Finnur Yngvi Kristinsson, sveitarstjóri Eyjafjarðarsveitar.

Kynning á skipulagstillögunni stendur til 9. febrúar og mun fara fram opinn kynningarfundur vegna verkefnisins á sveitarskrifstofu Eyjafjarðarsveitar kl. 20, fimmtudaginn 1. febrúar. /mhh

Fjósbitar frá Andersbeton fyrir kúr og ungvíði.

Gólfplötur undir allar gerðir mjaltapjóna. Flutt heim á býli.

Flatgryfjur og fylgihlutir, ss. yfir, hliðar og undirplast, feringarnet, dekkjahringir og jöfnunarvalsar.

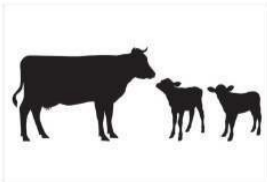
Rúlluplast bæði með og án meindýravarna, ss. vörn bæði fyrir fugli og músun.

Rúllunet og bindigarn.

Verð á plasti og neti miðað við afhendingu á býli.

Haughrætur og dælur.

Litli Krummi ehf.
Benedikt Hjaltason
s.8946946
fjosbitar@simnet.is

Knowledge grows

Uppfærð verðskrá fyrir 2024 Meiri verðlækkun á Yara áburði

Þeir bændur sem þegar hafa pantað áburð njóta
einnig þessarar verðlækkunar.

Sláturfélag Suðurlands
Fosshálsi 1, Reykjavík - 575 6070
yara@yara.is - www.yara.is

Verðskrá 2024

Upplýsingar á yara.is
og hjá sölumönnum.

Mjólkurframleiðsla:

Hækkun lágmarksverðs

Lágmarksverð fyrir 1. flokks mjólk til bænda hækkaði 1. janúar um 2,25 prósent. Heildsöluverð mjólkur og mjólkurvara hækkað sömuleiðis um 1,60 prósent.

Það er verðlagsnefnd búvara sem tekur ákvörðun um slíkar verðbreytingar og í rökstuðningi hennar fyrir þessum hækkunum segir að verðhækkun til bænda sé komin til vegna kostnaðarhækkana við framleiðslu mjólkur frá síðustu verðákvörðun sem byggði á verðlagi í september og tók gildi í október 2023. Gjaldaliðir hafi á þeim tíma hækkað um 2,25 prósent og því hækkað verð til bænda úr 129,76 krónum á lítrann í 132,68 krónur á lítrann.

Heildsöluverð á mjólk og mjólkurvörum hækkað þannig um það sem nemur kostnaðarhækkun vegna hráefniskaupa og hækkun vinnslu- og dreifingarkostnaðar.

Rafn Bergsson, formaður búgreinadeildar nautgripabænda hjá Bændasamtökum Íslands, situr í verðlagsnefnd búvara og segir að vissulega muni um þessar hækkunar.

Rafn Bergsson.

Mynd / ÁL

„Þær duga þó ekki til að koma á mót við þær gríðarlegu vaxtahækkunar sem hafa orðið undanfarið. Enda er fjármagnskostnaður verulega vanáætlaður í núverandi verðlagsgrunni.

Upphaflega átti vinnu við nýjan grunn að ljúka í desember en það hefur tafist og nú er áætlað að ljúka vinnunni í lok febrúar.“ /smh

Stjórnvöld reyna að einfalda regluverk um vindmyllur hér á landi.

Mynd / WED

Frumvarp til að einfalda og flýta orkuöflun

– Sveitarfélögin fá meiri ítök þegar kemur að vindorku

Frumvarp til laga um vindorku hefur verið sett í samráðsgátt stjórnvalda og er opið til umsagnar.

Um er að ræða drög að frumvarpi til breytinga á lögum að því er varðar málefni vindorku. Markmiðið er að einfalda uppbyggingu vindorkuvera til framleiðslu á grænni orku en um leið að lágmarka umhverfisáhrif, að því er fram kemur í kynningu.

Samhliða frumvarpinu er lögð fram til umsagnar þingsályktunartillaga að sérstakri opinberri stefnu um hagnýtingu vindorku. Frestur til að skila inn umsögnunum rennur út 19. janúar.

Ábyrgð sveitarfélaga aukist

Í meginatriðum fjalla frumvarpsdrögin um að gerðar verði breytingar til að ná fastari tökum á vindorku innan rammaáætlunar. Sveitarfélög fá víðtækari heimildir en gildi um aðra virkjunarkosti við gerð skipulagsáætlana þegar um er að ræða vindorku. Einstök sveitarfélög hafi endanlegt ákvörðunarvald um það hvort slík virkjun fari inn í skipulagsáætlanir þeirra.

Þá er gert ráð fyrir að fleiri svæði landsins verði útilokuð frá vindorkunýtingu en gildir um hagnýtingu vatnsorku og jarðhita. Auk svæða á A-hluta náttúruminjaskrár (fríðlýstra svæða) er lagt til að vindorka verði undanskilin á svæðum á B-hluta náttúruminjaskrár, UNESCO svæðum, Ramsar-svæðum, svæðum innan marka fríðlýstra menningarminja og á svæðum innan marka miðhálandislinu eins og hún er skilgreind í landsskipulagsstefnu. Jafnframt er lagt til að ákveðnir virkjunarkostir í vindorku geti að uppfylltum skilyrðum sætt sérstakri málsmeðferð vegna markmiða um orkuskipti og kolefnishlutleysi. Slíkir virkjunarkostir lykju formlegri meðferð innan verndar- og orkunýtingaráætlunar og væri vísað til sveitarfélags og annarra stjórnvalda varðandi leyfisákvörðun.

Áfram innan rammaáætlunar

Frumvarpið og þingsályktunartillagan eru byggð á skýrslu starfshóps sem skipaður var sumarið

2022 til að skoða hvernig einfalda mætti uppbyggingu vindorkuvera.

Sjónum var m.a. beint að uppbyggingu á afmörkuðum svæðum þar sem unnt væri að tryggja afhendingaröryggi og lágmarka umhverfisáhrif.

Skilaði hópurinn stöðuskýrslu sl. vor og lokaskýrslu í desember, að undangengnum kynningarfundum á landsvisu.

Starfshópurinn lagði meðal annars til að vindorka byggðist frekar upp á svæðum sem þegar eru röskuð vegna mannlegra athafna. Nærsmáfélög fengju endanlegt ákvörðunarvald um hvort vindorka byggðist upp innan marka þeirra og tryggður yrði sérstakur ávinningur nærsamfélaga af hagnýtingu vindorku.

Vindorka yrði jafnframt áfram innan rammaáætlunar svo tryggja mætti samræmda og faglega meðferð og yfirsýn allra vindorkukosta og betri sátt um málefni vindorkunnar. Þó yrði hægt að taka ákveðna virkjanakosti út fyrir rammaáætlun að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. /sá

Matvælaráðuneytið:

Jarðræktarstyrkir, landgreiðslur og tjónabætur

Matvælaráðuneytið greiddi fyrir áramót út jarðræktarstyrki, landgreiðslur og tjónabætur vegna ágangs álfra og gæsa í ræktunarlöndum á síðasta ári.

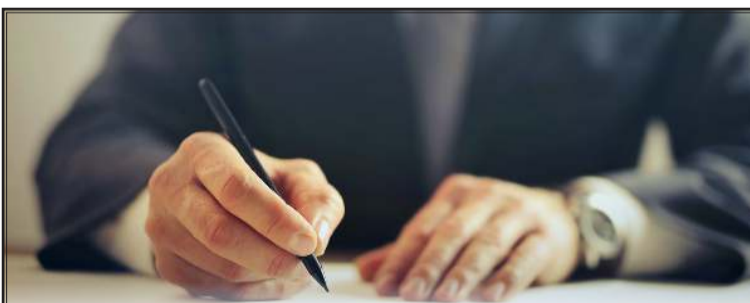
Í umfjöllun á vef matvælaráðuneytisins kemur fram að 12 ræktendur hafi skráð tjón á 83,9 hekturum. Alls nema styrkir vegna jarðræktar rúmlega 437 milljónum króna en rúmlega 434 milljónum króna vegna landgreiðslna.

Landgreiðslur voru veittar vegna 76.839,5 hektara. Einingarverð landgreiðslna er 5,655 krónur á hektara. Framlög vegna land-

greiðslna taka mið af heildarfjölda hektara sem sótt er um og deilast jafnt út á umsækjendur.

Jarðræktarstyrkir voru veittir vegna 10.491,3 hektara en 10.021,6 hektara lágu til grundvallar útreiknings að teknu tilliti til skerðingarreglna. Einingarverð jarðræktarstuðnings var á árinu 43.635 krónur á hektara.

Í umfjöllun ráðuneytisins kemur fram að fyrirframgreiðsla vegna kornræktar sem greidd var 15. júní 2023, komi til frádráttar greiðslunni og er hann 25 prósent af einingaverði jarðræktarstyrks á árinu 2022. /smh

LR Lögfræðistofa Reykjavíkur

LÖGMANNSÞJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmannsþjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvolsvelli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldprotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl.

Yfir 30 ára reynsla af lögmannsstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður • helgi@lr.is • Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík • Austurvegi 4, Hvolsvelli • Sími 515-7400

Dýravelferð:

Ákvarðanir staðfestar um dagsektir og vörslusviptingu

Rétt fyrir jól voru staðfestar tvær ákvarðanir Matvælastofnunar; annars vegar af matvælaráðuneytinu að leggja dagsektir á nautgripabönda og hins vegar af Héraðsdómi Reykjavíkur um vörslusviptingu á nautgripum á öðrum bæ.

Um málið sem snýr að dagsektunum fjallaði Matvælastofnun á vef sínum 20. desember, en daginn eftir um málið þar sem 137 nautgripir voru teknir úr vörslu bænda.

Lög brotin með alvarlegum hætti

Um fyrra málið segir í umfjöllun stofnunarinnar að ákveðið hafi verið að leggja á böndann dagsektir þar sem lög um dýravelferð og reglugerð um velferð nautgripa hefðu verið brotin með alvarlegum hætti í búrekstrinum. Sneru brotin meðal annars að atriðum sem vörðuðu hreinleika dýra og legusvæði.

Mótmeðli hann sektunum og benti á að mjólkurframleiðslu yrði fljótlega hætt á bænum. Innheimtu dagsekta

var svo hætt þar sem aðgerðirnar þóttu hafa borið árangur; allar mjólkurkúrarnar og betri umgjörð komin á ungeneiti. Böndinn krafðist þess svo að sektirnar yrðu lækkaðar eða felldar niður; Matvælastofnun hefði ekki gætt meðalhófs og brotið gegn rannsóknar- og jafnræðisreglu stjórnsýslulaga. Því hafnaði Matvælastofnun og kærði böndinn þá synjunina til matvælaráðuneytisins. Í úrskurði ráðuneytis segir að ákveði í lögum um velferð dýra hafi verið brotin í búskap böndans.

Sett út á meðferð gripanna árum saman

Hitt málið á sér langan aðdraganda og segir í umfjöllun Matvælastofnunar að sett hafi verið út á meðferð gripanna á bænum árum saman; aðbúnað, byggingar og búnað. Ekki síst hafi þó verið sett út á eigin eftirlit bændanna og stöðugt verið krafist úrbóta. Matvælastofnun hafi komist að þeirri niðurstöðu að verulega skorti á getu,

hæfni og ábyrgð þeirra til að geta tryggt velferð dýranna. Bændurnir kærðu fyrirhugaða vörslusviptingu til matvælaráðuneytis sem staðfesti hana nokkrum dögum áður en að henni kom.

Eftir vörslusviptinguna stefndu bændurnir hins vegar íslenska ríkinu og fóru fram á skaðabætur. Byggðist krafan á fjárhagstjóni þeirra af ákvörðun Matvælastofnunar, framkvæmd hennar og vegna missis hagnaðar sem þeir hefðu notið ef ekki hefði komið til sviptingarinnar. Enn fremur vildu þeir fá bættan miska sem þeir hefðu orðið fyrir vegna ákvörðunarinnar.

Í dómmum er kröfum bændanna hafnað, þeim hafi ekki tekist að færa sönnur fyrir fullyrðingum sínum um ólögmæta og saknæma háttsemi starfsmanna Matvælastofnunar sem hafi valdið þeim tjóni og bakað þar með íslenska ríkinu skaðabótaskyldu. Hafi bændurnir orðið fyrir slíku tjóni verði að telja að ábyrgðin sé þeirra. /smh

POLARIS

FORSALAN HEFST 12. JANÚAR!

+ 150.000 KR. AFSLÁTTUR AF TÆKJUM
+ 150.000 KR. AUKAHLUTAPAKKI Í JANÚAR

VIÐ BJÓÐUM FRÁBÆRT VERÐ Á 2024 POLARIS TÆKJUM OG STENDUR FORSALAN TIL 31. JANÚAR.
VERIÐ VELKOMIN Í VERSLANIR OKKAR – WWW.STORMUR.IS

POLARIS

STORMUR

Klettháls 15 Reykjavík / Óseyri 4 - Akureyri
www.stormur.is / Sími: 577 1717

Massey Ferguson-tractorar eru í öðru sæti á topplista nýskráðra nýrra dráttarvéla árið 2023 með 21 eintak.

Solis vinsælustu dráttarvélnar

Á vef Samgöngustofu má sjá að 852 nýjar dráttarvélar voru nýskráðar á landinu á árinu 2023.

Af þeim ganga 152 tæki fyrir dísil og má reikna með að á bak við þær tölur séu hefðbundnar dráttarvélar, á meðan restin séu dráttarvélafrádráttarvélar.

Þegar flokkurinn er skoðaður þá trónir tegundin Can-Am hæst með 219 tæki, en það er kanadískur framleiðandi fjórhjól. Séu hin hefðbundnu vörumerki landbúnaðartækja skoðuð er Solis, hinn indverski framleiðandi á smáum dráttarvéllum, á toppnum með 34 traktora. Þar fyrir neðan eru gamalgróin merki eins og Massey Ferguson, Kubota og Valtra. Samanborið við árið 2022 er þetta fækkun um tólf ný dráttarvélafrádráttarvélar, á meðan samantals 42 Solis-dráttarvélar, samanborið við 34 árið 2023.

Mest seldu dráttarvélnar 2023

Tegund	Fjöldi
1 Solis	34
2 Massey Ferguson	21
3 Kubota	17
4 Valtra	17
5 New Holland	13
6 Fendt	12
7 John Deere	12
8 Claas	11
9 Deutz Fahr	7
10 Case IH	5

Í fyrra voru 79 notaðar dráttarvélar nýskráðar á landinu og var Massey Ferguson vinsælasta tegundin með 23 eintök.

Sé fjöldi nýskráninga eftir undirtegund skoðaður sést að fjórar notaðar dráttarvélar af gerðinni Farmall voru fluttar til landsins. /ál

Nýtt smáforrit frá ASÍ

Verðlagseftirlit Alþýðusambands Íslands hefur látið hanna nýtt smáforrit fyrir almenna neytendur til að fylgjast með vöruverði.

Með nýja smáforritinu, appinu Prís, geta notendur á fljótlegan hátt skoðað mismunandi verðlagningu einstakra vara milli verslana. Prís er aðgengilegt fyrir öll snjalltæki, bæði Android og iOS, og er neytendum að kostnaðarlausu.

Segur í frétt ASÍ að forritið sé „kröftugt innlegg Alþýðusambandsins í baráttunni gegn þeirri verðbólgu sem nú leggst á íslenskt samfélag. Standa vonir til þess að forritið auðveldi neytendum að

veita virkt aðhald með samkeppni á smásöllumarkaði.“ Í Prís er hægt að skanna strikamerki á vörum og fá upplýsingar um hvað sama vara kostar í fjölda annarra verslana.

Hyggst verðlagseftirlitið þróa smáforritið áfram og gera meðal annars verðsögu aðgengilega í því, ásamt fleiri viðbótum sem gagnast munu neytendum.

Prís smáforritið var unnið innan vébanda ASÍ en ríkisstjórnin kom að verkefninu með 15 milljóna króna styrk í anda þess að það sé sameiginlegt markmið beggja aðila með verkefninu að vinna gegn verðbólgu. /sá

Eimverk:

Aukið samstarf við íslenska kornbændur

– Mun þurfa tíu þúsund tonn af korni eftir tíu ár

Mikil aukning var á síðasta ári í framleiðslu og sölu á íslensku viskí hjá Eimverki Distillery. Notaði brugghúsið 50 prósent meira af byggi á síðasta ári en árið á undan, eða samtals 150 tonn.

Í byrjun síðasta árs sagði Haraldur Haukur Þorkelsson, framkvæmdastjóri fyrirtækisins, frá stórum sölusamningum við Kínverja, Bandaríkjamenn og Þjóðverja í viðtali hér í blaðinu. Vegna þeirra þyrfti að auka hráefnisframleiðsluna hratt á næstu tíu árum. Fara þyrfti úr 100 tonna byggframleiðslu í 10 þúsund tonn á tíu árum til að geta staðið við samninga. Stefnt yrði að auknu samstarfi við íslenska kornbændur, enda verði hráefnið til viskíframleiðslunnar að vera alíslenskt.

Rækta sambandið við bændur

Eimverk hefur á undanförunum árum ræktað sjálft mest allt korn til framleiðslunnar, á sínu ræktarlandi í Bjálmholti í Holtum og nálægum löndum Gunnarsholts og Lækjar, sem það hefur verið með á leigu.

„Það er ríftandi gangur hjá okkur, erum að reisa nýja aðstöðu í Bjálmholti, þar sem verður geymsla fyrir viskítunnur og bætt aðstaða fyrir kornverkun, samtals 500 fermetrar.

Þá höfum við bætt við okkur nokkrum ökrum fyrir rúgræktun næsta haust, fyrir nýja rúgvískið okkar, og við stækkuðum aðstöðuna í Garðabæ þar sem bruggverksmiðjan er. Við erum nú að plana sumarið, það verður ekki endilega mikil aukning í eigin ræktun en við erum að rækta sambönd við fjölmarga bændur fyrir næstu skref og samstarf,“ segir Haraldur.

Hann segir að salan hafi gengið vel á síðasta ári, aukist um 30 prósent frá fyrra ári. Öll stækkun og framleiðsluaukning taki hins vegar sinn tíma, það taki í það minnsta þrjú ár að fara í gegnum kerfið því það er sá tími sem þarf að geyma viskíð að lágmarki.

Umsókn um verndað afurðaheiti

Eimverk var stofnað árið 2009 með það markmið að framleiða úrvals viskí úr alíslensku hráefni. Fyrstu tíu árin fóru í að sanna að hægt væri að framleiða slíka gæðavöru. Á

Haraldur Haukur Þorkelsson, framkvæmdastjóri Eimverks Distillery.

Frá smökkunaraðstöðu Eimverks.

síðustu árum hefur vöxturinn verið hraður og eftirspurn vaxið langt umfram mögulega framleiðslu. Ef áformin til næstu tíu ára ganga eftir mun framleiðsluaukning vera orðin hundraðföld á árinu 2033.

Eimverk hefur sótt um að „íslenskt viskí“ verði verndað alþjóðlegt afurðaheiti og hefur umsóknin legið nokkuð lengi hjá

Matvælastofnun til umfjöllunar. Haraldur telur brýnt að fá þessa vernd líkt og íslenska lopapeysan og íslenska lambakjötið hafa fengið, svo ekki þurfi að standa í samkeppni við aðra viskíframleiðendur sem kynnu að merkja sínar vörur sem „íslenskt viskí“, án þess að nokkurt íslenskt hráefni væri í því. /smh

Árstíðamunur í kalkúnarækt

Undanfarin ár hefur kalkúnaframleiðslan hjá Reykjabúinu verið í hægum og stíðandi vexti, segir Jón Magnús Jónsson framkvæmdastjóri.

Mesta neyslan á kalkúnakjöti sé frá þakkargjörðarhátíðinni fram að áramótum, ásamt örlitlum sölutoppi um páskana. Drjúg neysla sé þó yfir allt árið á smásöllumarkaði og þá fari mikið inn á veitingahúsa- og mótuneytamarkaðinn.

Reykjabúið í Mosfellsbæ er eina kalkúnabúið á landinu. Aðspurður um áskoranir sem fylgi því segir Jón Magnús að þau þurfi að passa upp á að eiga alltaf nóg, sem þeim hafi tekist allengi.

Þetta sé ekki stór markaður, sem skýri að hluta til af hverju þau séu síðasti kalkúnaræktandinn. Þá hafi verið ákveðin þrjúská að halda þessu úti og að vera ein eftir hafi ekki verið þeirra val.

Síðasta kalkúnabú landsins þarf að passa upp á að eiga alltaf nægar birgðir. Mynd / ghp

Hann segir greinilegt að neytendur sækist eftir þeirra vörum og séu meðvitaðir um að velja innlenda framleiðslu í smásölu. „Hins vegar er þetta alltaf erfitt þar

sem þú sérð ekki vörumerkið. Ef þú ferð á veitingastaði eða í veislu þá veistu ekki hvaðan þetta er nema að rannsaka það á staðnum,“ segir Jón Magnús. /ál

AUGLÝSING UM SKIPULAG

Sveitarstjórn Borgarbyggðar samþykkti þann 9. nóvember 2023 að auglýsa tillögu að breytingu á aðalskipulagi og tillögu að nýju deiliskipulagi í Borgarnesi.

Stækkun á íbúðarsvæði Í12. Færsla á Hringveggi um Borgarnes – Breyting á aðalskipulagi

Íbúðarsvæði Í12 er stækkað til að koma fyrir 75 íbúðum til viðbótar við núverandi svæði. Lega Hringvegar á aðalskipulagsupphætti er hnikað til austurs til að rýma fyrir stækkun íbúðarsvæðis.

Deiliskipulag íbúðabyggðar í landi Bjargs – Nýtt deiliskipulag

Skilgreind er ný gata nyrst í Bjargslandi sem rúmar 75 íbúðir á 20 lóðum, bæði einbýlis- og fjölbýlishús á einni til tveimur hæðum.

Ofangreindar skipulagsáætlanir eru kynntar í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar (www.skipulagsgatt.is) og aðgengilegar á heimasíðu Borgarbyggðar undir skipulagsauglýsingar. Tillögurnar eru í kynningu frá 27. desember 2023 til og með 14. febrúar 2024.

Hverjum þeim aðila sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemdir við tillögur á kynningartíma í gegnum skipulagsgáttina. Ef óskað er nánari kynningu á málum þarf að panta tíma hjá skipulagsfulltrúa.

Borgarbyggð, 27. desember 2023.

Skipulagsfulltrúi Borgarbyggðar

BORGARBYGGÐ

**Þú færð 20% afslátt
með kóðanum: **BONDI****

Frí sending þegar verslað er fyrir 7.000 kr eða meira

BEGGI krakka flísbuxur
verð: 9.995 kr

MÓNA krakka flísbuxur
verð: 7.995 kr

ANTONY krakka flíspeysa
verð: 10.995 kr

ANTONÍA krakka flíspeysa
verð: 11.995 kr

UGLA softshell jakki
verð: 34.995 kr

OFANKOMA flíspeysa
verð: 17.995 kr

SILJA flís jakki
verð: 26.995 kr

ÞOKA flíspeysa, 4 litir
verð: 19.995 kr

JÓNÍNA flíspeysa, 6 litir
verð: 21.995 kr

HARDFENNI flíspeysa
verð: 19.995 kr

SLABB flíspeysa
verð: 21.995 kr

ÖRN softshell jakki
verð: 34.995 kr

SVALI flíspeysa
verð: 17.995 kr

SVAVAR flís jakki
verð: 26.995 kr

Cintamani, Austurhrauni 3 & sláið inn kóðann: **BONDI** í netverslun www.cintamani.is

Ópið virka daga frá kl. 10:00 til 18:00 - Laugardaga frá kl. 10:00 til 16:00 - Sunnudaga frá kl. 12:00 til 16:00

Frumvarp um lagareldi:

Í fyrsta skipti fjallað sérstaklega um landeldi

Drög að frumvarpi um lagareldi liggja í samráðsgátt stjórnvalda en umsagnarfræstur rann út í gær.

Í fyrsta skipti er sérstaklega fjallað um „landeldi“ í löggjöfni, en áður hefur regluverk greinarinnar byggt að mestu á lögum um fiskeldi.

Er þar leitast eftir að draga fram þau sérkenni sem skilja að landeldi frá sjókvíaeldi, sem helgast af ólíku eldisumhverfi og ólíkum áskorunum bæði fyrir rekstraraðila og Matvælastofnun, sem fer með ytra eftirlit með starfsemi en rekstraraðilar með innra eftirlit.

Dýravelferð og sjúkdómavarnir með besta hætti

Markmið frumvarpsins er að skapa skilyrði til aukinnar verðmætastöpunar í lagareldi á Íslandi með sjálfbæra nýtingu og vistkerfisnálgun að leiðarljósi. Einnig er lögð áhersla á að lagareldi verði stjórnað út frá skilgreindum mælikvörðum sem komi í veg fyrir að greinin hafi neikvæð áhrif á umhverfi sitt, hvort sem er á vistkerfi eða villta stofna. Þá er með frumvarpinu stefnt að því að dýravelferð og sjúkdómavarnir verði hér á landi með besta hætti á heimsvísu.

Í frumvarpinu eru lagðar til ýmsar breytingar á lögum sem ná til sjókvíaeldis. Þar má nefna að áhættum erfðablöndunar verður gefið út í fjölda fiska, lögfestingu núgildandi friðunarsvæða og friðun Eyjafjarðar og Óxarfjarðar, breytt fyrirkomulag á útfærslu og framkvæmd áhættumats

erfðablöndunar, aukið eftirlit Matvælastofnunar, breytingar á leyfilegum lífmassa vegna affalla og lúsasmits og hertar reglur um kynþroska fisk.

Lög um hafeldi sem þó er ekki enn stundað

Þá er í frumvarpinu einnig fjallað um hafeldi, sem er sjókvíaeldi á svæðum sem eru utan friðunarsvæða og viðmiðunarlínu um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands. Hafeldi er þó ekki enn stundað við Ísland, en aukinn áhugi hefur verið á starfsemi síðastliðin ár. Í greinargerð með frumvarpinu segir að til að komast að því hvort og hvar hafeldi sé vænlegt í íslenskri lögsögu þurfi að ráðast í ítarlegar rannsóknir sem sníða þarf ramma um.

Einnig þurfi að skapa ramma um leyfisveitingaferlið en miklu máli skipti að fyrirsjáanleiki og skýr löggjöf séu fyrir hendi til að styðja við fyrstu skref greinarinnar.

Drögin að frumvarpinu er afrakstur umfangsmikillar stefnumótunarvinnu sem hófst í byrjun árs 2022. /smh

Morgunfundir um landbúnaðarmál

Bændasamtök Íslands og Samtök fyrirtækja í landbúnaði efna til morgunfundaradar um landbúnaðarmál.

Fundirnir eru hugsaðir sem umræðuvettvangur fyrir hvers konar málefni er snerta landbúnaðinn, að því er fram kemur í tilkynningu.

Fundirnir verða með óformlegu sniði þar sem fólki gefst tækifæri til að kynna sínar athuganir og hugmyndir og eftir að framsögu lýkur gefst tími til fyrirspurna og almennra umræðna.

„Það er töluverð eftirspurn eftir frekari umræðum um málefni landbúnaðarinnar í samfélaginu í dag, hvort sem er frá þeim sem starfa í greininni, stjórnmalafólki eða öðrum. Með þessu framtaki viljum við efla og auðga umræðuna og veita tækifæri til frekari upplýsinga-miðlunar“ segir Margrét Gísladóttir, framkvæmda-stjóri SAFL. Fyrsti morgunfundurinn verður haldinn 18. janúar nk. kl. 9 í húsakynnum Mjólkursamsölunnar að Bitruhálsi 1 í Reykjavík. Þá mun Erna Bjarnadóttir, sérfræðingur hjá Mjólkursamsölunni, fjalla um innflutning á landbúnaðarafurðum og tollamál. Málstofan er opin öllum. /ghp

Erna Bjarnadóttir.

ÓDÝR
gleraugu umgjörð og gler

Gleraugu með glampa og rispúvörn
19.900 kr.
Sérsmíðum samdægurs í styrk +/- 6,0 með cyl. til 2,0

Margskipt gleraugu
39.900 kr.
Margskipt gler frá Essilor (afgreiðslutími +/- tvær vikur)

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

OPTIC REYKJAVÍK
SJÓNTÆKJAVERSLUN

Alls voru 1.592 hross flutt út á árinu 2023 samkvæmt tölum WorldFengs, upprunaættbók íslenska hestsins. Útfluttu hrossin eru meira en helmingi færri en árið 2021 en útflutningstekjurnar þó mun hærri samkvæmt tölum Hagstofunnar. Mynd / Íslandsstofa

Útflutningur:

Færri hross en hærra verð

– Mikið misræmi milli talna WorldFengs og Hagstofunnar

Meðalverð á útfluttu hrossi var um milljón krónur á árinu 2023 samkvæmt tölum Hagstofu Íslands. Uppgefin verð hafa hækkað töluvert milli ára.

Alls voru 1.592 hross flutt út á árinu 2023 samkvæmt tölum WorldFengs, upprunaættbók íslenska hestsins. Er þetta um 24% samdráttur í útflutningi hrossa frá árinu 2022 þegar 2.085 hross voru flutt út, en minna en helmingur af útflutningi metársins 2021 þegar 3.341 hross var flutt frá landinu.

Samkvæmt tölum WorldFengs voru 702 hryssur, 616 geldingar og 274 stóðhestar flutt út á árinu 2023. Alls voru 119 hrossanna með fyrstu verðlaun í kynbótadómi. Hæst dæmda útflutta hrossið var stóðhesturinn Þór frá Stóra-Hofi en hann er með 8,84 í aðaleinkunn. Hann er fæddur 2013 undan Arion frá Eystra-Fróðholti og heidursverðlaunahryssunni Örk frá Stóra-Hofi. Hann lét að sér kveða á Landsmóti hestamanna árið 2022 og hlaut brons í tóltkeppni mótsins.

Hátt dæmd hross útflutt

Verðlaunahryssan Katla frá Hemlu II var hæst dæmda hryssan til að yfirgefa Ísland á árinu 2023, en hún hefur verið í eigu Önju Egger-Meier frá Sviss síðan árið 2019. Katla var hæst dæmda kynbótahross ársins 2021 og tók þátt í kynbótadómum á heimsmeistaramóti íslenska hestsins árið 2023.

Af öðrum hátt dæmdum útfluttum hrossum má nefna Sölu frá Efrí-Brú (ae. 8,76), Spaða frá Studlum (ae. 8,73), Organista frá Horni I (aw. 8,72), Lýdiu frá Eystri-Hól (ae. 8,67), Hersi frá Húsavík (ae. 8,62) og Hrönn frá Fákshólum (ae. 8,55). Útflutningslöndin voru 21 talsins. Langflest hrossanna, 757 þeirra, fóru til Þýskalands.

Katla frá Hemlu II, setin af eiganda sínum, Anja Egger-Meier frá Sviss. Katla er eitt hæst dæmda útflutta hross ársins 2023. Mynd / Nicki Pfau

Þá fóru 193 til Danmerkur, Spánar, Finnlands, Færeyja, Frakklands, Bretlands, Ungverjalands, Írlands, Ítalíu, Lúxemborg, 144 til Svíþjóðar, 101 til Austurríkis og 101 til Bandaríkjanna. Önnur hross fóru til Belgíu, Kanada, Sviss, Lettlands, Hollands, Noregs og Póllands.

Meðalverð um milljón

Í tölum Hagstofu Íslands má finna uppgæfið útflutningsverð hrossa gegnum tollskránumer. Í þeim eru skráð 1.969 útflutningshross á fyrstu tíu mánuðum ársins 2023 sem eru mun fleiri en útgefnir hrossapassar fyrir árið, en slíkur passí er forsenda útflutnings. Samkvæmt upplýsingum frá Hagstofu Íslands sækir stofnunin tölur sínar frá Tollinum, en slík gögn geta borist seint. Þannig mun töluvert af uppgæfnum útflutningi árið 2023 hafa farið fram árið 2022.

En samkvæmt uppgæfnum útflutningstekjum hjá Hagstofu Íslands námu þær ríflega 2 milljörðum á fyrstu tíu mánuðum ársins 2023 og er það töluvert hærra en fyrir sama tímabil í fyrra þegar tekjurnar námu 1,3 milljörðum króna. Meðalverð hests samkvæmt uppgæfnum tölum nú er rúmlega milljón krónur. Meðalverðin voru allt frá tæpum sextíu þúsund krónum upp í 2,5 milljónir króna fyrir eitt hross. Hæst er meðalverð fyrir hross sem fara til Sviss um 2,6 milljón kr. Uppgefið meðalverð er yfir 2 milljónir króna fyrir hross sem hafa farið til Bandaríkjanna, Danmerkur, Kanada, Sviss og Ítalíu.

Ekki eru nema tvö ár síðan meðalverð útflutta hrossa var um 690.000 krónur samkvæmt Hagstofunni en í fyrra var meðalverðið um 916.000 krónur /ghp

Urriðakotshraun friðlýst

Guðlaugur Þór Þórðarson umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra friðlýsti Urriðakotshraun sem fólkvang í gær, miðvikudaginn 10. janúar.

Er það hluti af Búrfellshrauni sem rann fyrir um átta þúsund og eitt hundrad árum.

Í tilkynningu frá ráðuneytinu segir að friðlýsingu svæðisins sem fólkvangs sé ætlað að

tryggja aðgengi almennings að náttúru Urriðakotshrauns, sem búi yfir fjölbreyttum náttúru- og menningarminjum og miklum möguleikum til útivistar, náttúruskoðunar og umhverfisfræðslu. Urriðakotshraun liggur við Heiðmerkurveg skammt frá Urriðaholti í Garðabæ.

Á heimasíðu Umhverfisstofnunar segir að hraunið sé svokallað

klumpahraun og jaðar þess uppbelgur og úfinn. Í hrauninu séu sveigðir hryggir á yfirborði og úfnir hraukar við jaðrana. Nokkuð sé um hraunhella og kallist þeir Selgjárhellar og Mariuhellar.

Viðstaddir friðlýsinguna voru fulltrúar sveitarfélagsins, Styrktar- og líknarsjóðs Oddfella og Golfklúbbsins Odds sem friðlýsingin var unnin í góðu samráði við. /ál

Um 100 þúsund gestir koma í Vök á hverju ári, þar af um 60% erlendir gestir. Baðlónið er staðsett við Urriðavatn sem er aðeins í nokkurra mínútna fjarlægð frá Egilsstöðum.

Myndir / Aðsendar

Leggur línurnar fyrir ferðamannasumarið

Kristín Dröfn Halldórsdóttir er nýr framkvæmdastjóri hjá baðlaugunum VÖK Baths.

Kristín Dröfn er fædd og uppalin á Austurlandi og hefur mikla reynslu af ferðaþjónustu. Hún starfaði til dæmis um langt skeið hjá Icelandair Hotels við fjölbreytt störf. Síðustu tvö ár hefur Kristín starfað hjá LS Retail, sem hluti af alþjóðlegu söluteymi í Evrópu með hugbúnaðarlausnir fyrir hótél, heilsulindir og veitingastaði.

„Ég er mjög spennt fyrir starfinu og ánægjulegt að komast aftur í tengsl við ferðaþjónustusamfélagið þar sem mínar rætur liggja. Vera í samskiptum við ferðamenn, bæði innlenda og erlenda, sem og heimafólkið okkar. Þetta er lifandi starfsvettvangur og mörg áhugaverð viðfangsefni fram undan. Fyrstu verkefni eru að kynna samstarfsfólki mínu og setja mig inn í daglegan rekstur. Auk þess erum við að leggja línurnar fyrir komandi ferðamannasumar,“ segir Kristín en hún tók við starfinu af Aðalheiði Ósk Guðmundsdóttur.

Vök Baths var opnað í júlí 2019 rétt hjá Egilsstöðum og telur

Kristín Dröfn Halldórsdóttir.

gestafjöldinn um 100 þúsund árlega, þar af eru erlendir gestir um 60%. Um 30 manns vinna við böðin þegar mest er yfir háannatíma. Vök Baths hlaut nýsköpunarverðlaun Samtaka ferðaþjónustunnar árið 2022 og steinsteypuverðlaun Steinsteypufélagsins árið 2023 svo eitthvað sé nefnt.

En hvernig leggst sumarið 2024 í Kristínu Dröfn?

„Veðurlíðan á Héraði ætti að vera landsmönnum kunn og gangi væntingar okkar eftir um sólríkt sumar getum við átt von á töluverðum fjölda Íslendinga og miðað við spár um komu ferðamanna til landsins getum við ekki verið annað en bjartsýn.“

/mhh

Matvælastofnun:

Ólögsmæt vörslusvipting

– Lærdómur dreginn og leitað eftir samvinnu um gerð viðbragðslista

Vörslusvipting Matvælastofnunar á búfé Guðmundu Tyrfinngsdóttur í Lækjartúni í Ásahreppi var úrskurðuð ólögsmæt í matvælaráðuneytinu fyrir júl.

Forstjóri Matvælastofnunar vill að tiltækur verði viðbragðslisti sem hægt verði að grípa til þegar setja þarf bústjóra yfir býli.

Matvælastofnun vörslusvipti og fargaði í byrjun síðasta árs tíu nautgripum, 47 fjár, 45 hænum og sex hrossum, sem voru í eigu Guðmundu. Matvælastofnun hafði metið og tilkynnt um á fundi þann 4. janúar að ekki væru fyrir hendi aðilar sem gætu tryggt velferð dýra hennar, í fjarveru hennar frá bústörfum. Í úrskurðinum segir að samkvæmt fyrirliggjandi gögnum sé ekki hægt að staðfesta að svo hafi verið, auk þess sem brotið hafi verið á andmælarétti hennar.

Engin þörf á svo skjóttum og varanlegum aðgerðum

Í niðurstöðum úrskurðarins segir auk þess að ekki hafi verið nauðsynlegt að grípa til svo skjótra og varanlegra aðgerða án þess að gefa Guðmundu færi á að koma á framfæri athugasemdum við málsmeðferðina. Í gögnum hafi ekki verið að finna staðfestingu þess að búfé á bænum hafi orðið fyrir varanlegum skaða sökum vanföðrunar, harðyðgi, slysa eða slæms aðbúnaðar.

Þá kemur fram að við úrlausn málsins hafi ráðuneytið óskað eftir nánari upplýsingum um þann þátt málsins sem sneri að leitinni að umsjónarmanni eða aðila til að sinna búrekstrinum. Í umsögn Matvælastofnunar um málið hafi verið vísað til símtala við ýmsa aðila sem ekki hafi verið tilbúnir til að gangast við ábyrgð á dýrunum.

„Ekki verður séð að þau símtöl hafi verið skráð og þau eru ekki hluti af gögnum málsins,“ segir í úrskurðinum. Slíkt væri ekki í samræmi við ákvæði upplýsingalaga þar sem fram komi að við meðferð mála þar sem taka á ákvörðun um rétt og skyldu manna ber stjórnvöldum að skrá upplýsingar um málsatvik sem veittar eru munnlega. Ekki hafi því verið hægt að staðfesta hvort í reynd hafi verið fullreynt að fá umsjónarmann til að taka við búinu, enda upplýsingar ekki tiltækar um hvernig staðið var að þeim þætti.

Samstarf um viðbragðslista

Í umfjöllun Matvælastofnunar á vef sínum, eftir úrskurð ráðuneytisins, kemur fram að Matvælastofnun hafi

Hrönn Ólína Jörundsdóttir, forstjóri Matvælastofnunar, segir að sá lærdómur sé dreginn af málinu að ekki sé hægt að treysta á persónulegt tengslanet starfsmanna stofnunarinnar í aðstæðum sem þessum.

Mynd / Aðsend

ákveðið að leita til hagsmunasamtaka, Bændasamtakanna og dýravelferðarsamtaka, til að setja saman viðbragðslista yfir aðila sem geta tekið að sér búvörslu ef upp koma neyðartilvik og umráðamanni tekst ekki að tilnefna umsjónarmann með búrekstri. Með slíku samstarfi megi betur tryggja lögbundna umhirðu og aðbúnað dýra í landinu.

Hrönn Ólína Jörundsdóttir, forstjóri Matvælastofnunar, segir að sá lærdómur sé dreginn af málinu að ekki sé hægt að treysta á persónulegt tengslanet starfsmanna stofnunarinnar í aðstæðum sem þessum.

„Þar sem við viljum setja bústjóra yfir býli, þurfa að vera formlegir ferlar til staðar. Þessi hugmynd

á viðbragðslista er meðal annars nefnd í skýrslu Ríkisendurskoðunar um úttekt á eftirliti með dýravelferð og hugmyndin hefur verið rædd í óformlegum samskiptum við þessa aðila sem hafa verið nefndir. Við höfum nú þegar fundað einu sinni milli jóla og nýárs með Bændasamtökunum, þar sem við tókum þetta upp og aðilar sammála um að fylgja þessu máli eftir.

Við höfum ekki náð að ræða formlega við önnur samtök eins og dýravæðingarsamtök en það er á dagskrá. Hingað til í óformlegu samtali þá hafa undirtektirnar verið mjög góðar og ég tel að þetta verði framfaraskref fyrir stofnunina og dýravelferð í landinu,“ segir Hrönn.

/smh

Segðu BLESS við óværuna!

YKKAR
pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruslumum

Nýárslömbin Frosti og Fannar

Sigurður Ólafsson með lömbin og Rökkvu. Frosti er svartbotnóttur flekkóttur og Fannar er svartbotnóttur.

Mynd / Helga Þórelfa Davids

Ærin Rökkva á bænum Stafafelli, skammt frá Höfn í Hornafirði, gerði sér lítið fyrir og bar tveimur hrútlömbum milli jóla og nýárs.

Lömbin hafa fengið nöfnin Frosti og Fannar. Það merkilega er að Rökkva bar einnig 30. janúar síðasta vetur og hefur því borið tvisvar sinnum á sama ári. Þá átti hún svartbotnótt flekkóttu og svartfleckóttu gimbrar, sem voru báðar settar á í haust.

„Það er alltaf gaman að fá lömb, ekki síst svona í skammdeginu. Þau lifga upp á hversdagsleikann og svo tekur alvöru sauðburður við í vor, það er alltaf frábær tími,“ segir Helga Þórelfa Davids bóndi, en hún og maður hennar, Sigurður Ólafsson, eru með um 350 yetrarfóðraðar kindur á bænum. Á heimilinu er líka ástralski fjárhundurinn Baldur. /mhh

STEINULLAR- EININGAR

Hagkvæm íslensk lausn

- Íslensk, CE vottuð framleiðsla
- Hægt að afhenda með hönnun og teikningum til samþykktar hjá byggingafulltrúa.
- Henta vel í útveggi, þök og hvers konar milliveggi.
- Henta vel t.d. í fjós, reiðskemmur, íþrótt- og iðnaðarhús.
- Hagstætt verð og fljótleg uppsetning.
- Samþykktar fyrir E160 milliveggi.

Hveragerðisbær:

Ófremdarástand í fráveitumálum

Guðrún Hulda Pálsdóttir
gudrunhulda@bondi.is

Hveragerði hefur verið undir smásjá Heilbrigðiseftirlits Suðurlands vegna fráveitu bæjarins. Í júní á síðasta ári var bæjarfélagið áminnt eftir að heilbrigðiseftirlitið hafði sent ítrekaðar kröfur um úrbætur.

Skólphreinsistöð Hveragerðisbæjar í Vorsabæ var tekin í notkun árið 2002 og þótti þá mikið framfaraskref í fráveitumálum sveitarfélagsins. Skólphreinsistöðin er með tveggja þrepa hreinsun sem, samkvæmt starfsleyfisskilyrðum, felur í sér lífræna hreinsun þar sem örverur brjóta niður næringarefni í skólpinu, bæði loftþátt og loftfirrt. Fastur ólífrænn úrgangur er síður frá skolpvatni í gröfsíu, sandur er felldur niður í sandfellið og fitu er fleytt ofan af í fituþró. Eftirhreinsun fer fram í um 3.500 fm siturbeði með 300 metra löngu malarfylltu skurðakerfi sem skólpvatnið seytla um áður en það er losað í viðtaka.

Viðtakinn er Þorleifslækur í Varmá, sunnan bæjarins, sem var annáluð sjóbirtingsveidiá en skilgreind sem viðkvæmt vatnasvæði. Frá því í mars sl. hefur veiði í ánni verið óheimil um ótilgreindan tíma vegna lakra vatnsgæða af völdum affalls frá skólphreinsistöðinni.

Viðvarandi frávik

Skólphreinsistöðin er hönnuð til að taka við 4.400 persónueiningum og er hámarksrennsli hennar 120 rúmmetrar á klukkustund. Í byrjun október voru 3.314 íbúar í Hveragerði en auk þess er í bænum fjöldi ferðamanna í gistingu ásamt ýmsum atvinnurekstri. Samkvæmt úttekt og mælingu er áætlað álag hreinsistöðvarinnar um 5.500 persónueiningar og hámarksrennsli 200 rúmmetrar á klukkustund. Hún er því komin yfir þörmörk og aðkallandi er að sveitarfélagið fari í úrbætur og framkvæmdir við stækkun stöðvarinnar svo hún geti annað álagi sístækkandi byggðarlags.

Viðtakinn er Þorleifslækur í Varmá sem skilgreint er sem viðkvæmt vatnasvæði. Hveragerðisbær hefur gert þriggja ára samning við veiðifélög á svæðinu sem fela í sér bætur vegna banns við stangveiði í ánni um ótilgreindan tíma.

Í eftirliti Heilbrigðiseftirlits Suðurlands á fráveitukerfi Hveragerðis í byrjun nóvember sl. komu fram fjögur frávik frá starfsleyfisskilyrðum og lögum um fráveitur og skólphreinsistöðvar.

Fyrsta fráviknið snýr að því að hreinsuð seyra er urðuð innan lóðar skólphreinsistöðvarinnar þar sem ekki hefur gengið að koma henni í nýtingu.

Þá hefur fjöldi saurgetla í ánni verið yfir mörkum og var fyrst getið um það í úttekt árið 2018. Það vandamál virðist viðvarandi.

Þriðja fráviknið snýr að sitursvæði stöðvarinnar sem er nú ónothæf. Nú safnast óhreinsað skólphreinsuð seyra á svæðið þegar hreinsistöðin ræður ekki við magnið sem kemur inn í hana og hún fer á yfirfall. Þá eru ummerki um úrgang við útrás og í viðtaka sem og set og fita sem er brot á starfsleyfisskilyrðum.

Engar aðgerðir hafnar

Á bæjarstjórnarfundum í Hveragerði þann 29. nóvember sl. svaraði Geir

Óhreinsuð skólphreinsuð seyra safnast fyrir í siturbeði við skólphreinsistöð Hveragerðisbæjar í Vorsabæ. Stöðin er komin yfir þörmörk og virkar því tveggja þrepa hreinsunarferlið þar sem skyldi.

Hreinsuð seyra er urðuð innan lóðar skólphreinsistöðvarinnar í Hveragerðisbæ þar sem ekki hefur gengið að koma henni í nýtingu.

Gruggug staða víðar

Í stöðuskýrslu fráveitumála fyrir árið 2020, sem Umhverfisstofnun gaf út árið 2022, kemur fram að aðeins þrjú sveitarfélög viðhafa tveggja þrepa hreinsun; Hveragerði, Hvolsvöllur og Egilsstaðir.

Engin þeirra var þó fullnægjandi en í yfirliti yfir stöðu skólpmála á Íslandi árið 2020 sést að mun fleiri sveitarfélög ættu samkvæmt hreinsunarkröfum að viðhafa tveggja þrepa hreinsun en gera það ekki. Því er pottur brotinn víða um land.

2–3 rúmmetrar af slíku efni í hverri viku. Þar sem ekki hefur gengið að koma henni í nýtingu er hún nú urðuð innan lóðar skólphreinsistöðvarinnar í Vorsabæ, en slík urðun er óleyfileg.

Mikil verðmæti eru fólgin í seyru að því er fram kemur í skýrslu Umhverfisstofnunar um fráveitumál, þar sem hún sé full af lífrænu efni og næringarefnum sem fara til spillis þegar skólpi er hleypt út í sjó.

„Náttúrulegar fosfórbirgðir jarðar eru takmarkaðar og því er mikilvægt að huga betur að nýtingu þessarar auðlindar t.d. til landgræðslu eða gasframleiðslu í stað urðunar“, segir í skýrslunni.

Hveragerðisbær fór þess á leit að sveitarfélagið Ölfus tæki við unninni seyru til uppgræðslu á Þorláksskógum. Í svari frá Höskuldi Þorbjarnarsyni, umhverfisfulltrúa Hveragerðisbæjar samþykkti bæjarstjórn Ölfus að taka við seyrunni árið 2022 en frestaði því svo þar til fleiri gögn lægju fyrir. Þau gögn útheimtu verulegar og dýrar langtímarannsóknir sem Hveragerðisbær gat ekki staðið fyrir.

Í minnisblaði Heilbrigðiseftirlits Suðurlands frá 13. desember sl. kemur fram að Hveragerðisbær muni nú vera í viðræðum við Hrunamannahrepp um að móttökustöðin Seyrustaðir á Flúðum taki við seyrunni.

Sveinsson bæjarstjóri fyrirspurn frá bæjarfulltrúum D-listans vegna endurbóta á fráveitumannvirkjum. Visuðu fulltrúarnir í fjárfestingaáætlun fyrir árið 2023 sem gerði ráð fyrir að 30 milljónir króna yrðu settar í endurbætur. Í svari bæjarstjóra kemur fram að ekki hafi verið ráðist í eiginlegar aðgerðir á fráveitunni sjálfri því vandamál fráveitunnar kalli á fjárfrekar aðgerðir með gerð nýrrar fráveitustöðvar.

Samkvæmt fjárhagsáætlun Hveragerðisbæjar 2024–2026 er gert ráð fyrir kostnaði upp á 500 milljónir króna við endurbætur á fráveitunni og á fundi bæjarráðs 21. desember sl. voru lögð fram drög að ráðgjafarsamningi við Mannvít vegna fráveitunnar.

Heilbrigðiseftirlit Suðurlands gaf Hveragerðisbæ frest til 13. desember til úrbóta og þann 12. desember funduðu starfsmenn þess með Geir Sveinssyni bæjarstjóra. Þar kemur fram að bærinn muni senda Heilbrigðiseftirlitinu foraðgerðaráætlun, sem er undanfari aðgerðaráætlunar, í síðasta lagi 15. janúar nk. Aðrar hugmyndir til að minnka álag á hreinsistöðina sem voru ræddar á fundinum var að hvetja íbúa og atvinnurekendur til að fara í vatnssparandi aðgerðir.

Einnig koma fram áætlanir um að setja upp 1.000 pe. hreinsistöð í Árhólum en í minnisblaði kemur fram að Heilbrigðiseftirlit Suðurlands hafi efasemdir um að það nægi. Einnig segir að Hveragerðisbær hafi gert þriggja ára samning við veiðifélög á svæðinu sem fela í sér bætur vegna banns við stangveiði í ánni.

Vildu gefa skít í Ölfus

Ein stærsta áskorun fráveitumála Hveragerðisbæjar lýtur að því að koma seyrunni frá skólphreinsuðinu og til nýtingar. Við tveggja þrepa vinnslu hreinsistöðvarinnar auk útvötnunar og kölkunar er seyran tilbúin til nýtingar sem áburður á yfirborði og falla til um

Írland

- eyjan græna

4. – 12. júní 2024

Fararstjórn: Gísli Einarsson

Verð 339.500 kr. á mann í tvíbýli

Eyjan græna Írland býður upp á svo ótal margt sem gleður, fallett landslag, áhugaverða sögu, söngva, sagnir og skemmtilegt kráarlíf. Við öllum m.a. hinn margfræga Kerry hring, skoðum viskiverksmiðju í Midleton, stöldrúm við í miðbæ Cork og ljúkum svo ferðinni í hinni líflegu Dublin.

bænda
FERDIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

SANY

ÁREIÐANLEIKI VIÐ ÍSLENSKAR AÐSTÆÐUR

SANY
SY135C

AFL
78,5 kW / 2.000 rpm

ÞYNGD
15.000 kg*

MOKSTURSGETA
5.970 mm

Engcon Rótortilt EC214, EC-OIL Automatic quick coupler system.
3 skóflur Engcon. Árgerð 2022.

NÝ SÝNINGARVÉL TILBOÐ:

Kr 16.900 þús.

SANY
SY155U

AFL
78,5 kW / 1.900 rpm

ÞYNGD
16.000 kg*

MOKSTURSGETA
6.020 mm

Engcon Rótortilt EC219, EC-OIL Automatic quick coupler system.
3 skóflur Engcon. Árgerð 2021.

NÝ SÝNINGARVÉL TILBOÐ:

Kr 17.100 þús.

* fyrir utan rótortiltið

NÝ SENDING AF LITLUM GRÖFUM FRÁ 2-9 TONNA.
ERUM MEÐ VÖKVA BROTHAMRA FYRIR GRÖFUR FRÁ 3-50 TONN.

SANY
SY80U

AFL
53.7 kW / 2.100 rpm

ÞYNGD
8.800 kg

MOKSTURSGETA
4.535 mm

Verð með vökva hraðtengi, 2 skóflur 80, 150cm

Kr 10.990 þús.

Verð með STEELWRIST Rótortilt og 2 skóflum

Kr 13.600 þús.

STEELWRIST RÓTORTILT TRYGGIR AFKÖST

STEELWRIST RÓTORTILT TRYGGIR HÁMARKS AFKÖST VIÐ ERFIÐAR AÐSTÆÐUR OG SPARAR ÞÉR ÞANNIG TÍMA OG PENINGA.

GERÐ
SY18C

AFL
14,6 kW / 2.400 rpm

ÞYNGD
1.925 kg

MOKSTUR
0,04 m³

Breikkanlegur undirvagn, frá 98 cm-135 cm

Verð með hraðtengi
og 3 skóflum:

Kr. 3.990 þús.

GERÐ
SY26U

AFL
15,2 kW / 2.500 rpm

ÞYNGD
2.760 kg

MOKSTUR
0,06 m³

Verð með 2 skóflum 60, 120 cm
og vökva hraðtengi:

Kr 4.990 þús

Með STEELWRIST Rótortilt
og 2 skóflum:

Kr. 6.600 þús.

GERÐ
SY35U

AFL
18,2 kW / 2200 rpm

ÞYNGD
3.860 kg

MOKSTUR
0,12 m³

Verð með 2 skóflum 60, 120 cm
og vökva hraðtengi:

Kr 5.990 þús

Með STEELWRIST Rótortilt
og 2 skóflum:

Kr. 7.600 þús.

GERÐ
SY50U

AFL
29,1 kW / 2.400 rpm

ÞYNGD
5.300 kg

MOKSTUR
0,152 m³

Verð með 2 skóflum 60, 130 cm
og vökva hraðtengi:

Kr 6.990 þús

Með STEELWRIST Rótortilt
og 2 skóflum:

Kr. 8.600 þús.

Öll verð án VSK

Sany er einn stærsti vinnuvélaframleiðandi í heimi og þekkt fyrir endingu.

Þess vegna leiðir Sany markaðinn með 5 ára verksmiðjuábyrgð, eða sem jafngildir 10.000 vinnustundum.

ELFOSS EHF. Skeifunni 17, 108 Reykjavík | elfoss@elfoss.is | www.sany.is | Sími 893-4020

LEIÐANDI
ÁBYRGÐ
Á MARKAÐI

5 ÁR
06/
EDA 10.000 VSK

Sauðfjársæðingar:

Dýrmæt erfðaefni dreifast víða

– Rúmlega tuttugu og átta þúsund skammtar sendir út frá tveimur hrútastöðvum

Eyþór Einarsson, ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML), segir að þátttakan í sæðingum hafi verið mun meiri í ár samanborið við árin þar á undan. Fara þurfi aftur til ársins 2012 til að finna álíka aðsókn, en þá hafi líka verið mun fleira fé í landinu. Mest aðsókn var í hrúta með erfðaefni sem veitir mótstöðu gegn riðu.

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Nokkur atriði hafa gert það að verkum að áhugi á erfðaefni hefur verið mikill. Fyrst nefnir Eyþór Einarsson vilja bænda til að rækta gegn riðu, en mjög hátt hlutfall hrútanna á hrútastöðvunum í ár voru með arfgerðir sem geta veitt vernd gegn sjúkdómnum. Það sé nýmæli, en í fyrra hafi bændum fyrst staðið til boða að velja verndandi eða mögulega verndandi erfðaefni úr örfáum hrútum.

„Svo eru þetta miklu meira spennandi hrútar en mann hefði órað fyrir að hægt yrði að bjóða upp á og þessir ARR hrútar eru að standa sig frábærlega vel,“ segir Eyþór. Það er eina arfgerðin sem er alþjóðlega viðurkennt að veiti vernd gegn riðuveiki, en svo eru nokkrar sem eru skilgreindar sem mögulega verndandi.

Þá bætist við að ríkið hafi stigið inn með myndarlegan stuðning. Hver sæðing með sæði úr hrútum sem bera ARR genasamsætuna verði styrkt um allt að 1.030 krónur. Þá geti bændur fengið niðurgreiðslu allt að 515 krónum ef sætt var með erfðaefni úr hrútum sem beri mögulega verndandi arfgerðir. Samkvæmt verðskrá hrútaskrárinnar borga bændur á bilinu 1.030 til 1.520 krónur fyrir hvern sæðisskammt út frá því hversu margar ær eru sæddar. Eyþór nefnir jafnframt að farnar hafi verið tvær kynningarferðir um landið í haust, annars vegar undir yfirskriftinni „Ræktun gegn riðu“ og hins vegar hinir árlegu hrútafundir. Þá hafi komið upp nýtt riðutilfelli í haust sem hafi hugsanlega ýtt enn frekar við bændum.

Verndandi arfgerðir eftirsóttar

Á fengitíðinni núna voru hrútar með verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir langvinsælastir. Eyþór segir að það muni hafa jákvæða þýðingu á innleiðingu þessara arfgerða. „Það er greinilegt að bændur eru til í að taka þátt í þessu verkefni. Ég held að þessir ARR hrútar sem voru á stöðvunum núna hafi verið fullnýttir og rúmlega það,“ segir Eyþór.

Bændur hafi ekki þurft að gefa mikinn afslátt á almennum kynbótaeiginleikum til að koma upp mótstöðu gegn riðu í sínar hjarðir, því hrútarnir með þessar eftirsóttu arfgerðir séu öflugir kynbótagripir. Til að mynda hafi Gullmoli frá Þernunesi, sem kom inn á sæðingastöð haustið 2022 vegna þess að hann ber ARR erfðabreytileikann, reynst besti lambafaðirinn í fyrra. Flestir hrútarnir með ARR arfgerðina hafi verið lambhrútar og eru þeir ekki með fulla afkastagetu til sæðisframleiðslu, þó nokkrir þeirra hafi ekki staðið fullorönu hrútunum langt að baki. Eyþór segir það hafa verið áskorun fyrir hrútastöðvurnar að anna eftirspurninni og var stundum ekki hægt að afgreiða pantanir eins og þær komu. Þá hafi eldri ARR hrútar hlaupið undir bagga með þeim yngri.

Lambhrútarinn lofi góðu

„Þetta eru spennandi gripir en auðvitað höfum við ekki verið að velja lambhrúta hingað til á stöðvurnar, því við höfum viljað vera örugg á því að þetta séu gripir sem séu að skila einhverju,“ segir Eyþór og vísar til að venjan sé að framkvæma afkvæmarannsóknir á gripum áður en þeir eru teknir inn á hrútastöðvurnar. „Þetta eru allt kandidategar í að verða spennandi og góðir hrútar, en auðvitað verður það

Sæði tekið úr hrútum Hreini frá Þernunesi.

Mynd / MHH

Eyþór Einarsson.

Jón Hjalti Eiríksson.

Sveinn Sigurmundsson.

Anton Torfi Bergsson.

Vanda þarf til verka

„Það sem breyttist núna er að við getum farið víðar og tekið hrúta af svæðum sem voru áður lokuð,“ segir Eyþór. Skilyrðið sé þó að viðkomandi hrútar beri verndandi arfgerðir. Landið sé hólfaskipt í sauðfjárveikivarnarhólf og þau hólf þar sem hefur greinst riða á undanförunum tuttugu árum hafi verið utan seilingar fyrir hrútastöðvurnar.

Mikilvægt er að vanda til verka þegar kemur að innleiðingu á ARR erfðabreytileikanum, því hrútarnir eiga allir ættir að rekja til sama bæjarins, eða Þernunesi í Reyðarfirði.

Sauðfjárhjörðin á þeim bæ er sú fyrsta á landinu sem vitað var til að byggja yfir ARR arfgerðinni, sem er alþjóðlega viðurkennd sem verndandi gegn riðuveiki. Gimsteinn frá Þernunesi var fyrsti hrúturinn sem staðfest var að bæri ARR.

VARAHLUTIR Í KERRUR

Bílabúðin Stál og stansar

Vagnhöfða 7, 110 Reykjavík | Sími 517 5000 | stalogsstansar.is

Mynd / Halla Eygló Sveinsdóttir

Hreinn vinsælasti hrúturinn

Af þrjátíu vinsælustu hrútunum á sæðingastöðvunum voru tuttugu og fjórir með verndandi arfgerðir. Hreinn frá Þernunesi, sem er arfhreinn ARR, trónir á toppnum með 1.439 skráðar sæðingar. Hann náði ekki að anna þessari miklu eftirspurn, en bændur lögðu inn pantanir fyrir um 3.500 skömmtum. Útsent sæði frá honum voru 1.705 skammtar.

Aukning á þátttöku í sæðingum milli ára er mjög mikil, en í desember 2022 voru sæddar 18.700 ær, á meðan 28.663 ær voru sæddar í desember 2023. Hina miklu aukningu má að vissu leyti rekja til niðurgreiðslu frá hinu opinbera til að dreifa arfgerðum sem veita vernd gegn riðu sem víðast. Matvælaráðuneytið lagði tuttugu milljónir til verkefnisins og segir í fréttatilkynningu frá RML að í ljósi góðrar þátttöku gæti niðurgreiðslan á hverja kind orðið lægri en lagt var upp með. Til að eiga rétt á styrk þurftu bændur að skrá sæðingarnar í Fjárvis í síðasta lagi 8. janúar.

Í hrútaskránni voru fjörutu og þrjú hrútar fyrir utan forystuhrúta og feldfjárhúta. Af þeim voru sextíu prósent með verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir. Á heimasíðu RML kemur fram að miðað við skráningu í Fjárvis 4. janúar voru áttatíu prósent af ánum sæddar með hrútum sem bera mögulega verndandi arfgerðir og þar af sextíu prósent með ARR hrútum. Ef horft er til sæðinga og notkunar á heimahrútum með ARR megi gera ráð fyrir að yfir sjö þúsund ARR lambhrútar komi til greina á hrútastöðvurnar í haust.

Teikning / Hlynur Gauti

Hann, ásamt Hornsteini og Gullmola frá sama bæ, voru teknir til notkunar á hrútasköðvunum veturinn 2022–23. Nutu þessir hrútar vinsælda og fór erfðæfni úr þeim víða.

Þegar nýjasta hrútaskráin er skoðuð sést að bæst hefur nokkuð í fjölda þeirra hrúta sem bera ARR arfgerðina, en þeir eru ýmist frá Þernunesi eða undan hrútum þaðan. Þá eru einnig margir alveg óskyldir hrútar með aðrar genasamsætur sem eru skilgreindar sem „mögulega verndandi“ eða „lítið næmar“. Sá hrútur sem var langmest pantaður var Hreinn frá Þernunesi, en hann er fyrsti arfhreini ARR hrúturinn sem hefur komið á hrútasköð og því gulltryggt að afkvæmi hans beri erfðabreytileikann.

„Ég held að þessir ARR-hrútar sem voru á stöðvunum hafi verið fullnýttir og rúmlega það...“

„Við erum búin að herma áhrifin sem gætu orðið af innleiðingu ARR til að leiðbeina okkur hvernig er best að standa að þessu. Eitt af því sem skiptir mjög miklu máli í því er að skipta ört út hrútum fyrstu árin,“ segir Eypör. Stefnt verði að því að taka inn stærri hóp af lambhrútum næsta vetur og skipta sem mest út þeim hrútum sem nú voru í boði.

Bændur viljugir til þátttöku

Jón Hjalti Eiríksson, lektor við Landbúnaðarháskóla Íslands (LbHI), segir ánægjulegt hversu mikill áhugi var á erfðæfni úr hrútum með verndandi eiginleika og hversu hratt ræktun gegn riðu fari af stað. Hann kom að vinnu verkefnisins „Ræktun gegn riðu – Áhrif mismunandi leiða við innleiðingu verndandi arfgerða metin með slæmbihermunum.“ Þar hafi áhugi bænda á þátttöku verið stærsti óvissuþátturinn í öllum áætlunum sem voru gerðar á dreifingu genanna. „Ég held að miðað við áhugann núna verði það alls ekki takmarkandi þáttur,“ segir Jón Hjalti.

Bændur innleiði verndandi arfgerðir í sauðfjárstofninn á eigin forsendum og hvíli engin kvöð á þeim frá stjórnvöldum, fyrir utan ný ákvæði sem eigi við um bæi sem lendi í riðuniskurði. „Stjórnvöld treysta bændum í að fara í þetta, en styðja við það fjárhagslega með því að borga niður sæðingar, og vonandi líka arfgerðagreiningar,“ segir Jón Hjalti.

Notkun lambhrúta lyklatríði

Þar sem áhuginn hafi verið svona mikill hefði verið heppilegra að hafa fleiri ARR lambhrúta á stöðvunum. Þeir önnuðu ekki eftirspurn og þurfti því að grípa til eldri hrúta.

Í áætlunum við innleiðingu ARR í íslenska sauðfjárstofninn sé mælt með að nota hrútana sem bera þann erfðafjölbreytileika ekki í meira en eitt ár, en vanalegt sé að nota hrúta í upp undir fjögur ár. „Ef það næst

áð koma ARR arfgerðinni út um allt land, sem stefnir í, þá verða allar kindur á einhvern hátt undan þessum Þernunes-kindum,“ segir Jón Hjalti. Það geti verið allt í lagi, en ef það gerist mjög hratt þá sé mikilvægt að það sé ný kynslóð af hrútum í notkun á hverju ári. Reikna megi með mörgum arfhreinum ARR hrútum eftir tvö til þrjú ár og þá sé betra að fyrstu ARR hrútarnir séu langafar þeirra frekar en afar þeirra. Stefna skuli að því að ná sem flestum kynslóðum á sem skemmstum tíma.

Jón Hjalti segir almennt talið að með skyldleikarækt geti komið í ljós neikvæðir víkjandi eiginleikar í búfé. Það hafi gerst víða þó ekki séu sterkar vísbendingar um að það sé vandamál í íslenska sauðfjárstofninum. Með innleiðingu ARR sé skyldleikarækt ekki mesta áhyggjuefnið, heldur annað náteengt hugtak – erfðafjölbreytni. Mikilvægt sé að halda sem fjölbreyttum genum í stofninum til að geta haldið kynbótastarfinu áfram til framtíðar.

Meira úlag á hrútasköðvunum

Á landinu eru tvær hrútasköðvar, ein á Vesturlandi og önnur á Suðurlandi, og eru þær reknar af búnaðarsamböndunum á hvorum stað. Framkvæmdastjórnar þeirra beggja eru sammála um að sæðingar hafi heilt yfir gengið mjög vel. Hrútasköðin í Borgarnesi er í umsjá Antons Torfa Bergssonar og sú sem er í Þorleifskoti í útjaðri Selfoss er stjórnað af Sveini Sigurmundssyni.

Anton Torfi vildi ekki fullyrða hvort það hafi orðið mikil aukning á bændum sem nýta sér þessa þjónustu eða hvort sömu bændurnir hafi keypt meira en vanalega. Hann tók þó sérstaklega eftir því að Húnavetningar hafi verið duglegir við sæðingar. Þeir hrútar sem ekki báru verndandi arfgerðir voru mun minna notaðir en hefði annars verið.

Eins og áður segir var mikil ásókn í hrútinum Hrein frá Þernunesi og tók Anton Torfi eftir því að bændur sem rækti hyrnt fé hafi ekki sett fyrir sig að nota sæði úr honum, þótt hann sé kollóttur. Mótstaðan sem hann gefi gegn riðu skipti þá bændur meira máli en útlit fjárins.

Fræði á bak við gæðasæði

Sveinn segir að á hrútasköðinni við Selfoss hefjist starfsfólkið handa við sæðistöku klukkan fimm á morgnana. Dýralæknir meti svo gæði sæðisins og þynni út með sérstökum vökva með tilliti til þéttleika sæðisfrumanna. Þá sé sæðið sett í strá sem innihaldi hvert fimm skammta. Þessu er svo dreift út til bænda í litlum hitabrusum, ýmist með flugi eða bílum, en Sveinn segir bændur á Norðurlandi geta verið komnir með sæðisskammta um hádegisbil.

Flestir bændur fari á sæðingar-námskeið og sæði sínar kindur sjálfir sama dag og þeir fá sæðið í hendurnar.

Hægt sé að frysta sæðið, en bestur árangur náist sé það ferskt. Mikilvægt sé að halda réttu hitastigi

og segir Sveinn ferskt sæði lifa í vel rúman sólarhring og að árangurinn geti verið allgóður sé það notað daginn eftir.

Fanghlutfallið á því sæði sem fór til bænda frá kynbótastöð Suðurlands á fengitíðinni 2022 var samkvæmt Sveini sjöttu og fimm prósent. Þá sé merkjanlegur munur á frammistöðu á milli bæja og þar sem mesta reynslan er heppnist sæðingar oft í áttatíu prósent tilfella.

Sæðingarhrútar fá tugguna sína.

Mynd / Anton Torfi Bergsson.

„Ef menn vanda sig við að leita og finna blæsma ær og eru með rölegheit við sæðingar þá er árangur góður.“ Mjög misjafnt sé milli

búa hversu margir sæðisskammtar séu teknir, en nokkur bú sæði yfir hundrað ær á meðan önnur sæði færri en fimm.

Þrjátíu vinsælustu hrútarnir

Hrútur	Skráðar sæðingar	Útsent sæði	Sæðingastöð	Arfgerð	Arfgerðir - flögg
1 Hreinn 23-920 frá Þernunesi	1.439	1.705	Vesturland	ARR/ARR	[Green]
2 Blær 23-918 frá Hraunhálsi	1.282	1.962	Vesturland	ARR/AN ₁₃₈ RQ	[Green]
3 Gullmoli 22-902 frá Þernunesi	1.278	2.032	Vesturland	ARR/ARQ	[Green]
4 Moli 23-919 frá Miðdalsgröf	1.210	1.757	Vesturland	ARR/ARQ	[Green]
5 Birkiland 23-927 frá Austurhlöð	1.204	1.730	Suðurland	ARR/ARQ	[Green]
6 Jór 23-931 frá Hesti	1.185	1.611	Vesturland	ARR/ARQ	[Green]
7 Fannar 23-925 frá Svínafelli 2	1.146	1.485	Suðurland	ARR/AHQ	[Green]
8 Steinn 23-926 frá Kaldbak	1.143	1.563	Vesturland	ARR/ARQ	[Green]
9 Styrmir 23-930 frá Hríshóli	1.030	1.364	Vesturland	ARR/ARQ	[Green]
10 Laxi 19-903 frá Svarfhóli	1.028	1.543	Vesturland	AHQ/AHQ	[Green]
11 Kristall 23-917 frá Árbæ	947	1.390	Suðurland	ARR/AN ₁₃₈ RQ	[Green]
12 Frosti 22-913 frá Ásgarði	885	1.250	Suðurland	AHQ/AHQ	[Green]
13 Kátur 20-905 frá Efstu-Grund	852	1.460	Suðurland	ARQ/ARQ	[Green]
14 Krókur 23-923 frá Skarðaborg	815	1.295	Suðurland	ARR/ARQ	[Green]
15 Atlas 23-924 frá Hofi	795	1.100	Suðurland	ARR/ARQ	[Green]
16 Úlli 22-914 frá Ytri-Skógum	763	1.130	Vesturland	AC ₁₅₁ RQ/ARQ	[Green]
17 Hraunar 23-929 frá Brúnastöðum	761	1.070	Suðurland	ARR/ARQ	[Green]
18 Þór 21-896 frá Ytri-Skógum	753	1.155	Suðurland	AC ₁₅₁ RQ/ARQ	[Green]
19 Starri 23-928 frá Steinnesi	731	1.205	Suðurland	ARR/ARQ	[Green]
20 Bjarki 23-922 frá Hafrafellstungu	683	1.355	Vesturland	ARR/ARQ	[Green]
21 Gimsteinn 21-899 frá Þernunesi	677	1.530	Suðurland	ARR/ARQ	[Green]
22 Móði 23-921 frá Þernunesi	598	940	Suðurland	ARR/ARQ	[Green]
23 Jaður 20-891 frá Múlakoti	592	945	Suðurland	ARQ/ARQ	[Green]
24 Angi 18-882 frá Borgarfelli	545	855	Vesturland	ARQ/ARQ	[Green]
25 Grettir 20-877 frá Ytri-Skógum	515	1.015	Suðurland	ARQ/ARQ	[Green]
26 Bolti 23-932 frá Reykjum	508	880	Suðurland	AT ₁₃₇ RQ/ARQ	[Green]
27 Böggull 21-911 frá Kerlingardal	493	805	Suðurland	ARQ/ARQ	[Green]
28 Sævar 21-897 frá Ytri-Skógum	464	825	Vesturland	ARQ/ARQ	[Green]
29 Þrúður 22-915 frá Miðdalsgröf	397	720	Vesturland	AC ₁₅₁ RQ/ARQ	[Green]
30 Kraftur 19-883 frá Skarði	395	780	Suðurland	AHQ/ARQ	[Green]

Dökkgræn flögg standa fyrir verndandi arfgerð og ljósgræn fyrir mögulega verndandi.

Útsala á ELBA raftækjum
Rýmum fyrir nýjum tækjum

Allt að 70% afsláttur

FRÍFORM
2000 - 2024

Strá með fimm sæðisskömmtum hvert.

Mynd / Anton Torfi Bergsson.

Árið í myndum

Nýliðið ár bar margt merkilegt í skauti sér og fréttæfni voru ærin. Hér er sýnishorn af forsíðuljósmyndum Bændablaðsins árið 2023 og sýna þær að einhverju leyti hvar þunginn lá í umfjöllun á hverjum tíma. /sá

Sauðfjárbændurnir á Urriðaa og Bergsstöðum í Miðfirði standa saman í erfiðum samningaviðræðum við fulltrúa matvælaráðuneytisins um bótagreiðslur vegna niðurskurðar sem fyrirskipaður var á um 1.400 fjár á bæjunum tveimur í byrjun apríl eftir að riðuveiki var staðfest í þeirra hjörðum. Bæði bú voru meðal þeirra fremstu í íslenski sauðfjárrækt þar sem mikil alúð var lögð í ræktunina.

Fjallað er um eftirmál riðuveiki á bæjum í Miðfirði og Skagafirði og rætt við bændur. Eru þeir sammála um að reglugerð sem ákvarðar bótagreiðslur sé í raun starfslokasamningur við bændur, enda geri hún ekki ráð fyrir að tjón sé að fullu bætt. Vilji bændur byrja upp á nýtt, með sambærilegan fjárstofn, þurfi þeir sjálfir að leggja til umtalsvert fjármagn. Auk þess séu afurðatjónsbætur langt undir meðalafurðum í dag. Frá vinstri eru þau Dagbjört Diljá Einþórsdóttir og Ólafur Rúnar Ólafsson á Urriðaa, Ari G. Guðmundsson og Elin Anna Skúladóttir á Bergsstöðum.

11. tbl. 8. júní. Mynd / Sigurður Már Harðarson

Þeir eru að eigin sögn hvatvísir bræður úr Kópavogi sem hafa engan bakgrunn í garðyrkju. Þeir eru þó „þokkalega“ framkvæmdaglaðir og tóku upp á því að kaupa sér garðyrkjustöð fyrir fjórum árum. Seinna keyptu þeir fyrirtæki sem framleiðir sprettur og síðan fylgdu kaup á annarri veglegri garðyrkjustöð. Í dag eru þeir Pétur Haukur og Ágúst Loftssynir meðal stærstu salatframleiðenda landsins.

13. tbl. 6. júlí. Mynd / Karl Ólafsson

Eydís Anna Kristófersdóttir og Steinþór Logi Arnarson með níu mánaða soninn Kristófer Loga. Þau tóku formlega við búskapnum á Stórholti í Dalabyggð snemma á síðasta ári af foreldrum Steinþórs. Steinþór hefur gegnt formennsku í Samtökum ungra bænda í rúmt ár og er það hans mat að íslenskur landbúnaður standi á tímamótum. Það sé ekkert sjálfsagt mál að kynslóðaskipti eða nýliðun eigi sér stað þegar afurðaverð er ekki nógu hátt, vextir á lánnum séu himinháir og verð á aðföngum í hæstu hæðum. Skýr skilaboð til framtíðar verði að koma sem fyrst frá stjórnvöldum.

9. tbl. 11. maí. Mynd / Sigurður Már Harðarson

Hjörtur Logi Birgisson, bóndasonur á bænum Flatey á Mýrum í Hornafirði, var vel tækjum búinn fyrir kornuppskeru ársins. Á Flatey er risin kornþurrkstöð sem framleiddi um 500 tonn af þurru byggi í vor. Stöðin er visir að fyrsta kornsamlagi landsins.

19. tbl. 19. október. Mynd / Vilborg Rún Guðmundsdóttir

ÞÓR

Með þér í meira en 60 ár

Reykjavík, Akureyri og von bráðar á Selfossi
Thor.is S 569-1500

Hjónin Jóhann Pjetur Jónsson og Harpa Jóhanna Reynisdóttir eru ráðin af Vegagerðinni til að smala umferðarþyngstu þjóðvegina frá Hvalfjarðargöngum að Holtavörðuhéiði til að fækka slysum. Vegna umferðarþunga þurfa þau að sinna starfinu í skjóli nætur.
16. tbl. 7. september. Mynd / Ástvaldur Lárusson

Heimsmeistaramót íslenska hestsins fór fram í Hollandi í byrjun ágúst. Þar náði íslenska landsliðið sögulegum árangri og vann til 16 gullverðlauna og 5 silfurverðlauna. Hér fara þeir Elvar Þormarsson á Fjalladís frá Fornusöndum og Daniel Gunnarsson á Einingu frá Einhamri II sigursprettinn í 250 m skeiði þar sem Elvar á Fjalladís varð heimsmeistari í greininni og Daniel á Einingu lenti í öðru sæti.
15. tbl. 24. ágúst. Mynd / Krijn Buijtelaar

Björgvin Þór Harðarson, svínabóndi í Laxárdal, hefur þurft að byggja og breyta miklu á búi fjölskyldu sinnar undanfarin misseri. Svínarækt er búgrein sem stendur á tímamótum þar sem ný reglugerð um aðbúnað tekur gildi eftir tvö ár. Með því munu íslenskir svínabændur vera í fararbroddi á heimsvísu hvað dýravelferð varðar.
2. tbl. 26. janúar. Mynd / Ástvaldur Lárusson

Litlir og stórir – en allir knáir! Diana Rós Þrastardóttir, bóndi og bókari á Þórustöðum, með dótturina Heklu Lind Jónsdóttur. Í baksýn er stærsta og öflugasta kartöfluupptökuvél landsins og Jón Helgi Helgason, eiginmaður Diönu, rabbar við gest um kartöflubúskapinn. Þótt bjart sé yfir mannskapnum er búskapurinn bændum þungur í skauti og blíkur á lofti.
20. tbl. 2. nóvember. Mynd / Steinunn Ásmundsdóttir

Vikugamlir kjúklingar í uppeldi á Lambhaga í Ölfusi. Þrjú fyrirtæki standa að allri alifuglaframleiðslu hér á landi, á rúmlega 30 stöðum kringum landið. Umfang framleiðslunnar telur um 6 milljónir fugla á ári. Framleiðslan nam um 9.500 tonn um í fyrra. Kolefnisspor íslenskra kjúklinga er minna en flestra annarra dýrategunda til manneldis og kolefnisspor íslenskrar kjúklingaframleiðslu er langt fyrir neðan heimsmeðaltal. Allur úrgangur, eða hráefni, sem ekki er nýtt til manneldis, er notað sem áburður eða til landgræðslu.
7. tbl. 4. apríl. Mynd / Guðrún Hulda Pálsdóttir

TAKK FYRIR VIÐSKIPTIN Á LIÐNU ÁRI. GLEÐILEGT NÝTT ÁR!

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Gagnheiði 35, 800 Selfossi
Baldursnesi 4, 603 Akureyri
Vesturhrauni 3, 210 Garðabæ
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

Pelamörk:

Geldur varhug við minnkandi kjötframleiðslu innanlands

– Ræktar hross sín og sauðfé af metnaði og gleði

Hjónin í Garðshorni á Pelamörk hafa árum saman ræktað gæðinga og hlotið viðurkenningar fyrir, auk þess sem þau eru með 400 fjár.

Það eru þau Birna Tryggvadóttir Thorlacius og Agnar Þór Magnússon sem búa í fagurri Hörgársveitinni ásamt fjölskyldu sinni. Þau ræka tamningastöð, hafa sýnt kynbótahross fyrir sig og aðra og boðið upp á reiðkennslu.

Í dag er heildarfjöldi hrossa í eigu búsinns 34 og í kring skottast þrjú Border Collie-hundar.

Aðspurð um hverjar helstu áherslur þeirra séu í búskapnum svarar Birna að í sauðfjárræktinni sé það auðvitað að bæta áfram kjötgæði og magn sem hver gripur fyrir sig gefi af sér.

„Við hyggjum ekki á neinar stórar breytingar hvað fæð varðar,“ segir Birna. Þau muni halda áfram á sömu braut og reyna smám saman að ná inn í stofninn fleiri góðum gripum sem bera verndandi arfgerð gegn riðu.

Um hrossaræktina segir hún þau leitast við að rækta geðgóð, fallega sköpuð hross með góðar gangteygindir og rými.

„Framtíðaráformin í búskapnum eru í rauninni bara að hafa gaman af því sem maður er að gera og njóta,“ bætir Birna við.

Þau hlutu árin 2014 og 2021 Heiðursviðurkenningu Bændasamtaka Íslands fyrir árangur í hrossarækt.

Á tánum í rekstrinum

Misjafnt er milli árstíma hversu margir starfa við búið. Nú yfir vetrarmánuðina eru það tvær til fjórar manneskjur. Svo koma fleiri að á álagstímum eins og í sauðburði og smalamennsku. Þau Birna og Agnar hafa ekki farið varhluta af

Agnar Þór Magnússon og Birna Tryggvadóttir Thorlacius ásamt börnum sínum, Ylva Sól, Yrsa Líf og Degi Snær og hrossaræktar-heiðurskjöldum frá Bændasamtökum Íslands. Myndir / Aðsendar

Systkinin í Garðshorni; þau Yrsa Líf, Ylva Sól og Dagur Snær á hestinum Galileo.

þungum búrekstri líkt og bændur um land allt. „Þar sem flestöll aðföng sem lúta að búrekstri hafa hækkað höfum við reynt eftir fremsta megni að hagræða í öllu og huga að öllum þáttum sem snúa að því að bæta reksturinn,“ segir Birna og heldur áfram:

„Við höfum hingað til reynt að koma hrossunum snemma í verð, til að yngja upp vélar og tæki til að lenda ekki í óþarflega miklum viðhaldskostnaði, sem vill oft verða þegar tækin eru komin til ára sinna.

Sem betur fer er áburðarverð eitthvað að síga niður á við á ný og afurðaverð hjá sauðfjábændum að leita upp á við, þó svo enn megi bæta í til að vel megi við una.“

Verður að styðja vel við

Hvað varðar hennar sýn á stöðu landbúnaðarins nú um stundir telur hún að huga verði að mikilvægi þess að hlúa að góðu og uppbyggilegu kerfi fyrir þá bændur sem eru starfandi í landinu.

„Heilnæmari og óspilltari vörur er ekki hægt að finna og því mikilvægt að styðja vel við landbúnaðinn hérlandis svo ekki komi til þess að Íslendingar nái ekki að sinna eigin landi með afurðir. Við teljum að það megi endurskoða ýmsa liði er snúa að því kerfi sem er við lýði í dag til að bæta megi stöðu starfandi bænda.“

Hún veltir fyrir sér hvort fólk hafi ekki val um annað en að kaupa matvörur erlendis frá þar sem sýklalyfjanotkun sé víða ansi mikil. „Maður veltir fyrir sér hvaða áhrif það hefur á okkar heilbrigðiskerfi ef við náum ekki að sinna okkar íslenska markaði og einungis erlendrar matvörur verði á boðstólum stóran hluta ársins sem innihalda mun meira magn af sýklalyfjum.“

Ef fram heldur sem horfir og kjötframleiðsla á Íslandi heldur áfram að minnka er möguleiki á þeirri stöðu í framtíðinni að við höfum ekki lengur val um að versla heilnæmar matvörur frá Íslandi,“ segir hún og rifjar upp að í grein eftir Ernu Bjarnadóttur í Bændablaðinu í fyrra hafi verið bent á að sýklalyfjaógnæmi væri ein af þremur stærstu

heilsufarsógnum samtímans, að mati framkvæmdastjóra ESB og WHO. Hætta á sýkingum af völdum fjölmanna baktería, sem geti borist úr dýrum í fólk, aukist með vaxandi innflutningi á hráu kjöti frá þeim löndum þar sem sýklalyfjanotkun sé mikil.

Gæðastundir í búskaparstússi

Þau hjónin sjá gleðina í störfum sínum og Birna segir að það skemmtilegasta við búskapinn sé fjölbreytnin.

„Enginn dagur er eins og það er gott að geta unnið líkamlega vinnu sem heldur manni gangandi.“ Það sé í raun margt skemmtilegt við að fást og viðfangsefnin jafnólík eins og þau séu mörg.

„Það er ekki síður gaman að deila þessu með börnunum og við höfum sannarlega átt margar gæðastundir í alls konar stússi við búskapinn,“ segir Birna í Garðshorni að lokum.

/sá

Kubota
Nú með kaupauka **M5**

5 ÁRA ÁBYRGÐ*

QR CODE: ÞÓR

ÞÓR
Með þér í meira en 60 ár

Reykjavík, Akureyri og von bráðar á Selfossi
Thor.is S 568-1513 og 568-1556

Í Garðshorni eru um 400 fjár. Bændurnir reyna smám saman að ná inn í stofninn fleiri góðum gripum sem bera verndandi arfgerð gegn riðu. Mynd / sá

JANÚÁR ÚTSALA TÆTSLA

VERKFÆRA SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

Husqvarna snjóblásarar - finndu kraftinn

Snjóblásari ST424T
8,6 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, belti, rafstart.

Snjóblásari ST424
8,6 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST330
11,1 HP, vinnslubreidd 76cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST327
9 HP, vinnslubreidd 69cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST224
7 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, rafstart.

Snjóblásari ST124
7 HP, vinnslubreidd 61cm.

Husqvarna á Íslandi - allt til á lager

Traktor TC238T
Sláttutraktor - 18 hestöfl

Rider 320X AWD
Sláttutraktor - 20 hestöfl

RC320TS AWD
Sláttutraktor - 12,6 kW

FS400
Gólfisög
Sögunardýpt 16,2cm

K770
Steinsög
Sögunardýpt 12,5cm

K970
Steinsög
Sögunardýpt 15,5cm

K3600 MK II
Steinsög
Sögunardýpt 27cm

K7000
Steinsög / forsög
Sögunardýpt 14,5cm

550XP MK II
Keðjusög - 4,2 hestöfl

Tyrffingur Sveinsson, bóndi í Lækjartúni 2 í Ásahreppi.

Myndir / Aðsendar

Lífkolin eru til margra hluta nýtsamleg í búskapnum.

Tyrffingur smíðaði ofninn að grunni til úr 200 lítra oliutunnu.

Heimaframleiðsla á lífkolum

– Til margra hluta nýtsamleg í landbúnaði

Sigurður Már Harðarson
smh@bondi.is

Tyrffingur Sveinsson, bóndi í Lækjartúni 2 í Ásahreppi, prófaði sig áfram síðastliðið sumar í framleiðslu á lífkolum úr afgangstímri í heimasmiðuðum ofni.

„Ég smíðaði ofninn bara úr 200 lítra oliutunnu sem er fyllt af byggingatímri og síðan verður það að lífkolum. Þetta voru nokkrar svoleiðis lotur hjá mér í sumar. Afraksturinn fyllti síðan eitt fiskikar,“ útskýrir Tyrffingur.

Útrýmir nánast lyktinni

Lífkol eru kolefni og fjölhæft hráefni í landbúnaði. Þau eru búin til með því að hita lífmassa í súrefnisláusu umhverfi og hægt er að nota meðal annars sem orkugjafa, jarðvegsbæti og til að blanda saman við undirburð – sem er einmitt sú leið sem Tyrffingur hefur farið í nýtingu á þessum verðmætum. „Þetta er mjög skilvirkt efni í því sem við höfum verið að gera. Þar

sem við höfum blandað þeim saman við undirburðinn er nánast engin lykt lengur. Kolin draga í sig köfnunarefni og flest lyktarmengandi efni, þannig að það má segja að þetta sé bæði mjög loftslags- og umhverfisvænt að mörgu leyti. Síðan auðgar þetta lífræna úrganginn í moltugerðinni líka.

Samkvæmt því sem ég hef lesið mér til um þá skapast kjöraðstæður fyrir örverur í molu eða lífrænum áburði þar sem lífkolum hefur verið bætt saman við. Það er í raun alveg ótrúlega mikið holrými í þessu efni sem skapar meðal annars þessar aðstæður.“

Ekki áburður heldur jarðvegsbæti

Tyrffingur segir að hann telji að ekki sé hægt að nota lífkolin beint sem áburð heldur fyrst og fremst sem einn þátt í því að bæta lífríkið í jarðveginum, skapa skilyrði fyrir þær örverur sem síðan bæta frjösemin jarðvegsins í framhaldinu.

„Í rauninni væri best ef maður gæti nýtt einnig einhverjar hliðarafurðir eins og til dæmis

allan varmann sem verður til í framleiðsluferlinu. En ég ætla bara að byrja á því að halda áfram á sömu braut,“ segir Tyrffingur um það hvernig hann sjái framtíðina fyrir sér í þessari framleiðslu. „Það er auðvitað ekkert því til fyrirstöðu annað en að koma sér upp þeim tæknibúnaði sem þarf, eins og varmaskipti og nauðsynlegum lögnum. Maður þyrfti að leggja út einhvern stofnkostnað og fara í framkvæmdir til að hægt væri að hagnýta hann, en líklega myndi það margborga sig. Svo er auðvitað mikið í umræðunni núna þessar kolefniseiningar sem vel væri hægt að framleiða með þessum hætti ef farið væri út í þetta á stærri skala.

Það væri þó nærtækast fyrir okkur hér í okkar blandaða búrekstri að nota þetta líka á stórum skala til moltugerðar og þá í skitinn frá búfénu. Það er einmitt það sem við höfum byrjað á og ég er mjög ánægður með hvernig það hefur gengið,“ segir hann en þau Hulda Brynjólfssdóttir, kona hans, eru með 33 holdakýr og um 60 kindur, auk þess að vera með hross, geitur og landnámsþens.

Bæti efni í fóður

En notkunarmöguleikarnir í búskapnum eru fleiri.

„Svo hef ég líka frétt af góðum árangri af notkun lífkola þegar þeim er blandað saman við fóður hjá skepnum í örlitlu magni.

Það hefur til dæmis mælst svolitil vaxtaraukning í skepnum við slíka

notkun, en þó liggur ástæðan í því að þau eru svo hreinsandi að þau draga í sig öll óæskileg efni svo að gripirnir þrífast betur.

Það þekktist til dæmis að nota kol við skitu hjá kálfum og við sjálf höfum góða reynslu af því að gefa lömbum með skitu AB-mjólk með örlitlu af kolum í, maður sá mun strax daginn eftir,“ segir Tyrffingur.

AÐ BÚA TIL LÍFKOL

Lífkol eru búin til með því að hita lífmassa í súrefnisláusu umhverfi. Til verksins má nota allt frá einföldum eldofnum upp í sérhæfðar verksmiðjur.

Framleiðsla á lífkolum

Einfalt er að búa lífkol til. Allt sem þarf er hiti og umhverfi þar sem súrefni er útilokað. Þetta var lengst af gert með því að kveikja í viðarbing og tyrfa svo yfir. Við það sundrast (e. pyrolysis) efnið, upp stíga gufurnar, einu nafni kallaðar viðargas, og eftir verða viðarkol. Þar sem hægt er að gera þetta við nánast hvaða lífræna efni sem er, ekki eingöngu trjávið, er talað um lífkol og eru viðarkol ein tegund lífkola. Með því að setja upp ögn flóknari búnað en holu og torf og stilla þannig betur hitastigið í ferlinu er hægt að vinna ýmis verðmæt efni úr gufunum (viðargasinu), svo sem eldsneyti, olíur, plastefni, o.m.fl. Eftir stendur að lokum hið kolaða efni. /Skógræktin

Lilleseth Kjetting Finndu fyrir öryggi á veginum í vetur

SKRALLI ER UMBODSADILI FYRIR LILLESETH SNJÓKEDJUR

VÖRUBÍLAR

DRÁTTARVÉLAR

VINNUVÉLAR

Í meira en 70 ár hefur Lilleseth Kjetting framleitt hágæða snjókedjur fyrir norskar aðstæður. Fyrsta sendingin frá þeim er á leiðinni til Skralla og aðeins örfá pör óseld.

SKRALLI INNFLUTNINGUR RÁÐGJÓF

Upplýsingar á Facebook eða í síma 862 4046

skralli.is

Husqvarna®

HÁ Verslun er með umboð fyrir Husqvarna Construction á Íslandi.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjoppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Þjónustuverkstæði og varahlutir

Husqvarna Trowel BG 245
Slípivél, Vinnslubreidd 60 cm

Husqvarna FS 500
E rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150 mm Max

Husqvarna K770 14"
Steinsög/Hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97kg, 500 mm Plata

Husqvarna FS400
LV gólfsög
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005
230mm Plata, 69 kg

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Husqvarna K4000
Steinsög
Sögunardýpt 12,5 cm

Víkurbær 4 - 203 Kópavogur
Opíð mán. - fös. kl. 9-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

BÆNDASAMTÖK ÍSLANDS

Óskum eftir framboðum til formanns,
meðstjórnenda og varastjórnar
Bændasamtaka Íslands

Framboðsfrestur

Formaður: 22. febrúar 2024

Meðstjórnendur og varastjórn: 29. febrúar 2024

Allar upplýsingar og eyðublað til framboðs má finna á bondi.is

Frá undirskrift samningsins um nýja miðbæinn. Frá vinstri: Elliði Vignisson bæjarstjóri, Karl Þráinsson, framkvæmdastjóri Arnarhvolts, og Grétar Ingi Erlendsson, formaður bæjarráðs. Mynd / Aðsend

Nýr miðbær byggður upp í Þorlákshöfn

Nú styttest í að framkvæmdir fari að hefjast við nýjan miðbæ í Þorlákshöfn.

Þar verða meðal annars 140 íbúðir, auk verslana og þjónusturýma, hótels, menningarsalar og veitingastaða. Skrifað var undir samkomulag um miðjan desember um byggingu miðbæjarins á milli Sveitarfélagsins Ölfuss og Fasteignafélagsins Arnarhvolts. Samkomulagið miðar við að hönnun hefjist strax og fyrstu byggingarnar verði fullbúnar fyrir lok ársins 2025 eða fyrri hluta 2026.

Fimm hundruð ný störf

„Þorlákshöfn hefur verið að vaxa mjög hratt á síðustu árum. Hér er sótt á forsendum verðmætasköpunar og á næstu fimm árum er fyrirhugað að störfum fjölgi um allt að fimm hundruð, mest vegna umhverfisvænnar matvælaframleiðslu, vaxandi ferðþjónustu og nýsköpunar.

Við lítum á það sem mikilvægan þátt í uppbyggingaráformum okkar að styðja við það sterka mannlíf sem hér er og auka þjónustu við íbúa og gesti. Þar getur vel heppnaður miðbær leikið lykilhlutverk.

Það eru því forréttindi að fá til liðs við okkur fyrirtæki eins og Arnarhvol

sem deilir með okkur trúnni á þetta samfélag,“ segir Elliði Vignisson bæjarstjóri.

Aðeins hálf tíma frá Reykjavík

Karl Þráinsson, framkvæmdastjóri Arnarhvolts, er mjög spenntur fyrir nýja miðbænum og öllu því sem er að gerast í Ölfusi. „Ég held að það hafi ekki farið fram hjá nokkrum manni hversu mjög Ölfus og Þorlákshöfn hafa styrkst á seinustu árum.

Ekki eingöngu fjölga íbúum heldur eru stór og sterk fyrirtæki að velja sér hér framfarstaðsetningu sem skapar sérstöðu og velsæld. Til viðbótar við það þá er Þorlákshöfn ekki í nema rétt um 30 mínútna akstursfjarlægð frá Reykjavík,“ segir Karl og heldur áfram:

„Sveitarfélagið hyggur á enn frekari sókn og eflingu innviða svo sem með því að byggja fjölnota íþróttahús, byggja nýjan leikskóla, stækka höfnina, byggja íbúðir fyrir eldri borgara og efla enn frekar sundlaugina.

Þorlákshöfn er því orðin frábær valkostur fyrir ungt fólk sem vill njóta þess að ala upp börn í nánu samfélagi við hátt þjónustustig. Á þeim forsendum leggjum við í þetta samstarf.“

/mhh

Nýsköpun:

Fisksnakk á erlenda markaði

– Fann ekki harðfisk í London og þróaði því fiskflögusnakk

Nýstárlegt fisksnakk, þurrkaðar fiskflögur undir nafninu Krispa, urðu til þegar íslensk tónlistarkona í London fann hvergi harðfisk til sölu og var ekki til í kartöfluflogur í staðinn.

Á jólamarkaðsrölti nýverið mátti sjá til sölu harla óvenjulegan harðfisk: hertan þorsk með svörtum ólífum og hvítlauk. Þótti það nýstárlegt og því gripin askja og harðfisksnakkid smakkað. Söluaðilinn, Alda Björk Ólafsdóttir, upplýsti að samsetningin væri komin úr svonefndu Miðjarðarhafsfæði.

Alda var spurð um tilurð framleiðslunnar og rekur hana til búsetu sinnar í Bretlandi, þar sem hún bjó í rúmlega þrjá áratugi. Þar hafi engan harðfisk verið að fá.

„Árið 1989 flutti ég til London vegna þess að ég er söngkona og lagahöfundur og vildi „meika“ það og það gekk mjög vel,“ segir hún og heldur áfram: En sem Íslendingur, og alin upp á vissum tíma, þá var ég ekki alin upp við að borða kartöfluflogur og annað „rusl“ og í Bretlandi var ekki seldur harðfiskur.“

Hreinn og ómengaður fiskur

„Ég byrjaði því að hugsa; ég hlýt að geta búið til minn eigin harðfisk heima. Svo ég byrjaði að þróa þessa hugmynd og þannig varð Krispa til. Þunnar flögur, svipaðar og kartöfluflogur, en eru bara hreinn, ómengaður fiskur með náttúrulegum kryddum eins og jalapeño, ostrusósu og svörtum ólífum,“ segir hún.

Alda framleiðir fisksnakkid úr verðlitlu hráefni sem nýtist illa í aðra framleiðslu, til dæmis afskurði og roð sem ella færi í dýrafóður. Í vörulínunni má m.a. finna þorsk, þurrkaðan villtan lax, landeldislax, bleikju og bleikjuroð. Framleiðslan er seinleg og mikil handavinna og því hefur verið unnið að því að fá betri tæki og fleiri hendur í verkefnið.

Hún selur afurðir sínar undir merkinu Krispa Fish Snack í Hagkaup á höfuðborgarsvæðinu, í

Alda Björk Ólafsdóttir hakkar fiskafskurði til framleiðslu á Krispa fisksnakk. Framleiðslan fer fram á Helli og nú er Alda í útrás með afurðirnar.

Fisksnakkid er að mestu framleitt úr þorski og náttúrulegum kryddum en einnig er unnið úr villtum íslenskum laxi, landeldislaxi og bleikju. Bleikjuroðið nýtur sérstakra vinsælda. Myndir / Aðsendar

Fiskási fiskbúð á Helli og í nýrri verslun sinni, Made in Island, á Selfossi. Um það hvort hún sé að þróa fleiri vörur segir hún að í tilraunaeldhúsi sínu séu nú þróaðar nýjar tegundir sem fara munu í sölu á næstu misserum.

Markaðssetning í Bretlandi og Bandaríkjunum

Framleiðslan fer fram á Helli á Rangárvöllum í fiskverkuninni Fiskási. Hráefnið kemur frá fiskverkunum í Þorlákshöfn og frá Fiskási fiskverkun.

„Ég hef ásamt eiginmanni mínum, Atla Lillindahl, unnið við framleiðsluna ásamt tímalaunuðu starfsfólki frá Helli og Hvolsvelli.

Ég reikna með að allt að fjögur heilsársstörf muni skapast þegar framleiðslan er komin í fullan gang,“ segir Alda.

„Ég kalla þessar afurðir fisksnakk þar sem þetta er ekki framleitt eins og hefðbundinn harðfiskur. Varan hefur fengið frábærar viðtökur og vakið óskipta athygli bæði héraendis og erlendis. Og þess má geta að unnið er hörðum höndum við að koma framleiðslunni í verslanir í Bretlandi og Bandaríkjunum í samstarfi við Matvælastofnun,“ segir hún að endingu.

Viking Kitchen, fyrirtæki Öldu og Atla, fékk í fyrra tæplega 8 milljóna króna styrk úr Fjársjóði Matvælasjóðs til að undirbúa markaðsókn erlendis fyrir fisksnakkid. /sá

Kjarnholt 7 - Sveitasetur á góðum stað til sölu

Lögmansstofa Ólafs Björnssonar kynnir jörðina, Kjarnholt 7, 806 Bláskógarbyggð. Jörðin er gríðarlega vel staðsett í Bláskógarbyggð og býður upp á marga skemmtilega möguleika. Jörðin er ca 7 ha, og vel staðsett í spennandi sveitarfélagi sem er í klukkustundar akstri frá Reykjavík. Einnig er stutt í gullna hringinn og þá er nokkuð gott útsýni yfir Geysis svæðið.

Jörðin hentar vel sem stæðilegt sveitasetur og fullkomið afdrep fyrir stórfjölskylduna en býður einnig upp á spennandi möguleika á því að fara rekstur á ferðþjónustu á svæðinu. Á jörðinni hefur verið rekin farsæl ferðþjónusta og er með fullgild leyfi þess efnis.

Á jörðinni er 10 svefnherbergja hús á þremur hæðum sem innréttað hefur verið sem gistiheimili. Til greina kemur að innbú fylgi eigninni.

Svæðið býður hvort tveggja upp á frekari uppbyggingu á ferðþjónustu eða tækifæri á því að eignast glæsilegt sveitasetur sem getur hýst stórfjölskylduna.

Nánari upplýsingar um eignina á www.olafur.is, eða í tölvupósti oli@olafur.is og kristo@olafur.is

Lögmansstofa
ÓLAFS BJÖRNSSONAR

Eyravegi 15, 800 Selfoss | tlf. 670705-1100
oli@olafur.is | s: 416 2220 | gsm: 894 3209 | www.olafur.is

Úlla stýrir Mývatnsstofu

Úlla Árdal hefur verið ráðin framkvæmdastjóri Mývatnsstofu og hefur hún þegar hafið störf.

Úlla er margmiðlunarfræðingur frá Margmiðlunarskólanum og digital compositor frá Campus i12 í Svíþjóð. Hún hefur sinnt stöðu markaðs- og þróunarstjóra Mývatnsstofu síðustu 3 ár, að því er fram kemur í tilkynningu frá Mývatnsstofu. Áður starfaði Úlla sem fréttamaður RUV á Norðurlandi og á sjónvarpsstöðinni N4.

„Úlla mun sjá um daglegan rekstur Mývatnsstofu og markaðssetningu Þingeyjar-sveitar til innlendra og erlendra ferðamanna ásamt því að fylgja eftir þeim verkefnum sem styðja við hvers konar uppbyggingu í sveitarfélaginu. Þá heldur Mývatnsstofa úti öflugum viðburðastarfi, s.s. Vetrarhátíð við Mývatn, Mývatnsmaraþon og Jólaveinarnir í Dimmuborgum,“ segir í tilkynningu.

Þar kemur jafnframt fram að eitt af markmiðum Mývatnsstofu sé að styrkja jaðartíma ferðþjónustu á svæðinu, auka þar af leiðandi þjónustustörf og stuðla að fjölgun atvinnutækifæra á heilsárs grundvelli. /ghp

Úlla Árdal.

SOLIS

GLEÐILEGT ÁR OG TAKK FYRIR
VIÐSKIPTIN Á UNDAFÖRNUM ÁRUM
SOLIS ER MEST SELDA
DRÁTTARVÉLIN Á ÍSLANDI 4 ÁR Í RÖÐ

Samkvæmt nýskráningu á vef Samgöngustofu*

22,4%

Vallarbraut.is S- 4540050 vallarbraut@vallarbraut.is Trönuhrauni 5 Hafnarfirði

GRÓÐURHÚS - GLERSKÁLAR

Gróðurhús og glerskálar. Mikið úrval gróðurhúsa og glerskála. Fjöl margar stærðir í boði. Sérsmíðum vegghús og stærri skála.

Verð og stærðir á vefsíðunni!

BJÁLKAHÚS - GARÐHÚS

Bjóðum fjölmargar gerðir garðhúsa. Þök, skýli, lítil og stór bjálkahús. Pallaefni, girðingar og sauna tunnur.

Mjög góð verð og stuttan afhendingartíma.

 BK HÖNNUN

www.bkhonnun.is - sala@bkhonnun.is - Sími 571-3535

Margrét sýndi þessa framúrstefnulegu mynd sem Mátis fékk gervigreindarforrit til að teikna upp. Myndin sýnir að því er virðist, skordýr, þörungur, frumuræktað kjöt, þríviddarprentuð matvæli og örþörungadrykk.

Margrét Geirsdóttir, verkefnastjóri hjá Mátis, hélt erindi á afmælisráðstefnu RML í nóvember um prótein morgundagsins.

Mynd / ghp

Matvæli:

Prótein framtíðarinnar

– Umhverfislegur ávinningur graspróteinframleiðslu á Íslandi

Mikil áskorun liggur í því að mæta próteinþörf fyrir sívaxandi mannfjölda. Svokölluð nýprótein eru að ryðja sér í meira mæli til rúms í rannsóknunum og þróun á matvælum framtíðarinnar.

Eftirspurn eftir próteini hefur aldrei verið meiri og er Evrópa ekki sjálfri sér næg þegar kemur að próteinframleiðslu. Aðgengi að hágæða próteinum framleiddum með sjálfbærum hætti fer minnkandi í ljósi loftslagsbreytinga og álags á auðlindir. Samt sem áður þarf slík framleiðsla að tvöfalda fyrir árið 2050 til að mæta eftirspurn.

Þetta er meðal þess sem kom fram í erindi Margrétar Geirsdóttur, verkefnastjóra hjá Mátis, á afmælisráðstefnu Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarinnar þann

23. nóvember sl., en þar fjallaði hún um prótein morgundagsins.

„Nýprótein eru ekki algeng eða jafnvel óþekkt á diskum neytenda. Þau eru þróuð sérstaklega til þess að mæta vandamálum á borð við loftslagsmál, land- og vatnsnotkun, lýðheilsu, dýravelferð og hringrás,“ sagði Margrét meðal annars á fyrirlestrinum.

Ungarnir urðu grænir

Próteinum morgundagsins, sem eru talin álitlegust, er skipt niður í sjö flokka; örþörungur, skordýr, örveruprótein, belgjurtir, soja, fiskeldi og prótein sem ræktað eru á tilraunastofu.

Í erindi sínu sýndi Margrét gervigreindarmyndir með vélrænum hugmyndum um hvernig framleiðsla

frumuræktaðs kjöts og einfrumunga gætu litið út. Þróun slíkra próteinverksmiðja eru ekki langt á veg komnar en þó glittir í spennandi lausnir þegar litið er til rannsókna sem unnar hafa verið, eða eru í vinnslu.

Þannig hefur Mátis að undanfögnu tekið þátt í nokkrum verkefnum um nýprótein. Einu þeirra er nýlökun en það er Evrópuverkefnið NextGenProteins. Í því voru prótein úr skordýrum og örveruprótein þróuð og notagildi þeirra prófuð í ýmsum matvælum og dýrafóðri. Í einni tilrauninni þar sem kjúklingum var gefið fóður sem innihélt hátt magn af örþörungapróteini urðu fjaðrir þeirra grænleitar auk þess sem fuglarnir brugðust illa við fóðurbreytingunum. Fóður sem innihélt lægra magn kom hins vegar ágætlega út.

Próteinum morgundagsins, sem eru talin álitlegust, er skipt niður í sjö flokka; örþörungur, örveruprótein, belgjurtir, soja, fiskeldi, prótein sem ræktað eru á tilraunastofu og svo skordýr. Hér má sjá lifur svörtu hermannaflugunnar.

Mynd / James Tiono

Kjúklingafóður sem innihélt mikið magn af nýpróteini úr örþörungum reyndist fara illa í fuglana, auk þess sem fjaðrir þeirra urðu grænir.

Mynd / Skjáskot

Giant Leaps er annað Evrópuverkefni sem Mátis er hluti af en það snýr að því að umbreyta fæðukerfinu með tilliti til umhverfisáhrifa og bættrar heilsu og vellíðanar fólks, dýra og jarðar. Margrét tók þar nokkur dæmi um nýsköpunarfyrirtæki sem hefðu rekið sig á stórar hindranir þegar kom að því að fá leyfi fyrir framleiðslu á söluvörum sem innihélt nýprótein á markað.

Raunhæft að framleiða hér grasprótein

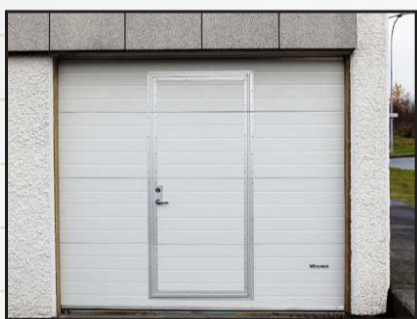
Margrét lagði áherslu á möguleika Íslands þegar kemur að nýpróteinframleiðslu, til dæmis úr grasi, enda

myndi slík framleiðsla fela í sér mikinn umhverfislegan ávinning fyrir Ísland.

Mátis, RML, LbhÍ og Bændasamtökin vinna nú að verkefni styrkt af Matvælasjóði sem snýr að því að kanna möguleika á graspróteinvinnslu á Íslandi. Miðað við núverandi verðlagningu á próteini mun fjárhagslegur gróði af slíkri framleiðslu vera lítill þó hún sé vel raunhæf. Ísland hefur að mati Margrétar einstaka möguleika þegar kemur að ræktun og framleiðslu nýpróteina. Á þann hátt er hægt að auka sjálfbærni í innlendra matvælaframleiðslu en til að því markmiði verði náð eru áframhaldandi rannsóknir nauðsynlegar í samstarfi við alla hagaðila.

/ghp

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VAGNAR HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Reynir Pétur Steinunnarson, garðyrkjubóndi á Sólheimum og Guðni Th. Jóhannesson, forseti Íslands.

Knútur Rafn og Reynir Pétur sæmdir fálkaorðu

Forseti Íslands sæmdi 14 Íslendinga heiðursmerki hinnar íslensku fálkaorðu á nýársdag.

Að þessu sinni voru tveir í þeim hópi sem tengja má við íslenskan landbúnað. Knútur Rafn Ármann, framkvæmdastjóri og eigandi Friðheima, var sæmdur riddarakrossi fyrir frumkvöðlastarf á sviði matvælaframleiðslu, ferðaþjónustu og atvinnuuppbyggingar. Friðheimar eru fjölskyldufyrirtæki þar sem stunduð er ylrækt á grænmeti, hrossarækt og ferðaþjónusta.

Reynir Pétur Steinunnarson, garðyrkjubóndi á Sólheimum, fékk riddarakross fyrir afrek og framgöngu í þágu fatlaðra. Hann hefur lengi starfað við garðyrkjustöðina Sunnu

Knútur Rafn Ármann framkvæmdastjóri og eigandi Friðheima.

sem er starfrækt á Sólheimum. Hann er meðal annars kunnur fyrir að hafa gengið hringveginn í kringum landið sumarið 1985 í þeim tilgangi að safna fjármagni til að hægt yrði að byggja íþróttahús á Sólheimum.

/smh

ALLT AÐ
35%
AFSLÁTTUR FYRIR
KLÚBBFÉLAGA

Pantaðu núna ef þú vilt skipta um glugga í sumar!

Það er ca. 13-15 vikna afhendingartími á gluggum og hurðum hjá okkur.

Skanva hefur yfir 10 ára reynslu í Skandinavíu, þar sem gott og vandað gæðahandverk einkennir alla glugga og hurðir Skanva. Þar að auki eru Skanva gluggar og hurðir vottaðir og slagveðursprófaðir fyrir íslenskar aðstæður.

Skanva ehf. - Fiskislóð 73 - 101 Reykjavík - S: 558 8400

Skanva.is

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá
fræjum til
afurða

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhentum síðan 2016

Suðurhraun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

Tveir ætliðir Kirkjubæjarbænda leiða hér saman hesta sína. F.v. Ísabella frá Kirkjubæ, Hanna Rún Ingibergsdóttir, Ágúst Sigurðsson sem er nýr forstöðumaður Lands og skógar, Unnur Óskarsdóttir með Lilju Rún Hjörvarsdóttur, Hjörvar Ágústsson og Grund frá Kirkjubæ. Nú hafa Hjörvar og Hanna Rún tekið við keflinu í búskapnum, af Unni og Ágústi sem búsett eru á Hvolsvelli. Myndir / Aðsendar

Land og skógur:

Ný stofnun byggð á traustum grunni

– Stafræn aðalskrifstofa og átján starfsstöðvar vítt um land

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Ný stofnun, Land og skógur, tók um áramót við hlutverki og skuldbindingum Landgræðslunnar og Skógræktarinnar og segir forstöðumaður verkefni fram undan ærin.

Matvælaráðherra skipaði í vetrarbyrjun Ágúst Sigurðsson forstöðumann Lands og skógar til fimm ára. „Askoranir okkar nú fyrstu skrefin eru hreinlega að skipuleggja stofnunina, fag- og stoðsviðin og hin ótalmörgu verkefni sem við sinnum,“ segir hann. „Hvernig við vinnum þvert á svið og starfsstöðvar og hver gerir hvað. Þá eru ótal þættir sem þarf að samræma frá hinum eldri stofnunum og sem snúa m.a. að mannauðsmálum, fjármálum og bókhaldi, kerfum og stefnum.“

En okkar stærsta áskoran er auðvitað grunnstef og meginmarkmið starfseminnar sem er að ná framúrskarandi árangri í að bæta gróður- og jarðvegsauðlindir Íslands og stuðla að sjálfbærri nýtingu þeirra,“ segir hann.

Glögg yfirsýn og gæði

Skógræktin og Landgræðslan áttu marga snertifleti en áherslur gátu verið ólíkar og jafnvel öndverðar.

„Við ætlum að taka með okkur allt það góða sem hinar eldri stofnanir hafa staðið fyrir og byggja á því en skilja eftir það sem við þurfum ekki að nota,“ segir Ágúst. „Ég er kannski ekki í aðstöðu til að fullyrða um það sem við ætlum að breyta í starfseminni en ég get hins vegar sagt fullum fetum hvað við ætlum að leggja áherslu á.“

Við ætlum að hafa glögga yfirsýn og byggja okkar starf á traustri þekkingu, vísindalegum grunni og því sem best hefur reynst í vinnubrögðum. Þá leggjum við mikið upp úr því að setja okkur mælanleg markmið í sem flestum þáttum til að máta okkur við og finna út hvernig okkur miðar. Þetta er mjög mikilvægt finnst mér.

Hinar eldri stofnanir bjuggu við það að vera eftirsóknarverðir vinnustaðir með gott orðspor og eiga í mjög árangursríku samstarfi innan lands sem utan og þeim styrkleika viljum við að sjálfsögðu halda og efla enn frekar. Þá er okkur afar mikilvægt að tryggja samhefingu sviða og skilvirkni starfseminnar og sækja fram á sviði rannsókna, vöktunar og þróunar og þar liggur sterk áherslan án nokkurs vafa,“ segir Ágúst enn fremur.

Nýtt skipulag með nýjum sviðum

Búið hefur verið til nýtt skipulag fyrir Land og skóg, með nýjum sviðum og endurskoðuðu vinnulagi þvert á svið og verkefni.

„Sum sviðanna eru sambærileg við skipulag hjá fyrri stofnunum en verkefni og starfsfólk flýst að nokkru marki til,“ segir Ágúst og heldur áfram:

„Fagsviðin verða fimm talsins og fyrir þeim fara sviðsstjórar sem þegar hafa verið skipaðir. Bryndís Marteinsdóttir stýrir sviði Sjálfbærrar landnýtingar og er staðsett í Keldnaholti, Hreinn Óskarsson er sviðsstjóri Þjóðskóga og landa og er með starfsstöð á Selfossi, Brynjar Skúlason er sviðsstjóri Rannsókna og þróunar með aðsetur á Akureyri, Hrefna Jóhannesdóttir stýrir sviði Ræktunar og nýttja með aðsetur í Skagafirði og Gústav Asbjörnsson er sviðsstjóri Endurheimtar vistkerfa með aðsetur í Gunnarsholti.“

Þá séu skilgreind tvö ný stoðsvið sem gangi þvert á fagsviðin. „Annars vegar er það Gögn, miðlun og nýsköpun sem Gunnlaugur Guðjónsson stýrir og er staðsett í Egilsstöðum og hins vegar Fjármál og þjónustumiðstöð sem Elín Fríða Sigurðardóttir fer fyrir og hefur sína skrifstofu í Gunnarsholti.“

Að sögn Ágústs mun fólk í upphafi í flestum tilfellum sinna sömu verkefnum og áður þó svo að skipulagið hafi breyst en þegar frá líður er reiknað með að einhverjar breytingar geti orðið.

Allt ræktarland kortlagt

Meðal nýrra verkefna Lands og skógar er að kortleggja allt ræktarland á Íslandi sem henta

Gleðiríkur fjölskyldufundur með barnabörnum: Unnur heldur á Lilju Rún Hjörvarsdóttur og Ágúst á Leó Árnasyni. Fyrir aftan þau standa Arngrímur Ágúst og Patrekur Örn Elvarssynir.

þykir til matvælaframleiðslu. Er markmiðið að standa vörð um gott ræktunarland til að tryggja fæðuöryggi. Sveitarfélögum ber að taka mið af slíkri kortlagningu ræktarlands og hafa sem undirstöðu fyrir skipulagsgerð sveitarfélaga.

„Þetta er gríðarlega mikilvægt verkefni, tel ég, og nokkuð umfangsmikið,“ segir Ágúst og heldur áfram: „Það er liður í að hugsa til lengri framtíðar og ná betur utan um hvað hentar hvar og hvernig skynsamlegast væri að haga nýtingu á þeirri takmörkuðu auðlind sem landið er.“

Við erum þegar farin að huga að þessu og reiknum með að þetta verði unnið á næstu tveimur til þremur árum. Þetta er dæmigert verkefni sem verður unnið þvert á svið, og snertir líklega öll fagsviðin, auk þess sem teymi landupplýsinga á sviði Gagna, miðlunar og nýsköpunar mun leika lykilhlutverk í þessu. Síðan þarf auðvitað að viðhalda upplýsingunum áfram þó svo að grunnurinn verði unninn nokkuð þétt núna næstu árin.

Kortlagning ræktarlands sem þykir henta til matvælaframleiðslu er meginsteifið í þessu verkefni en það hlýtur að liggja á borðinu

að samhliða því er mikilvægt að ná yfirsýn á hvað hentar best til annarrar nýtingar, svo sem skógræktar. Við þurfum að horfa á heildarmyndina.“

Sjálfbær landnýting

Fleiri landbúnaðartengd verkefni liggja á borði stofnunarinnar. „Annað nýtt verkefni sem við höfum þegar fengið í hendur frá ráðuneyti okkar er að undirbúa innleiðingu reglugerðar um sjálfbæra landnýtingu,“ segir Ágúst og útskýrir að það hafi lengi staðið fyrir dyrum að sú reglugerð tæki gildi og nú sé endurskoðuð tillaga að henni á leið í samráðsgátt og reiknað með að hún taki gildi fljótlega. Samkvæmt endurskoðaðri tillögu sé Landi og skógi ætlað mjög stórt hlutverk við innleiðingu og framkvæmd reglugerðarinnar og undirbúningur þess hafinn.

„Reglugerð um sjálfbæra landnýtingu snertir landbúnaðinn á margan hátt og með beinum hætti og það er mjög mikilvægt að vel takist til við innleiðingu hennar. Kynning og samtal um þessi mál er fyrsta skrefið og ég reikna með að slík vinna hefjist þegar í stað.“

Þýskir bændur mótmæla sparnaðaraðgerðum

Þýskir bændur hafa að undanfögnu mótmælt áformum stjórnvalda um að draga úr niðurgreiðslum á dísilolíu og skattaívilnunum fyrir landbúnaðartæki með því að hefta umferð á hraðbrautum og dreifa skít í þéttbýli.

Hundruð þýskra bændu á dráttarvélum söfnuðust saman í miðborg Berlínar þann 18. desember síðastliðinn til að mótmæla áformum stjórnvalda um að draga úr niðurgreiðslum á dísilolíu og skattaívilnunum fyrir landbúnaðartæki á næsta ári. Áform stjórnvalda um niðurfellingu skattaívilnana til bændu eru hluti af stórum sparnaðaraðgerðum þar í landi. Til að standa við sín eigin skuldabremslög, sem kveða á um bann við hallarekstur ríkissjóðsins, voru stjórnvöld knúin til að grípa til stórtækra ákvarðana í fjárlögum sínum sem samþykkt voru undir lok síðasta árs.

Samkvæmt þeim verða afnumdar endurgreiðslur skatta á landbúnaðardísilolíu og skattaívilnun fyrir landbúnaðartæki. Bændur halda því fram að slíkar aðgerðir ógni afkomu þeirra og samkeppnishæfni þýska landbúnaðarins.

Því fjölmenntu þeir á traktorum við Brandenburgarkliðið í Berlín og mótmæltu fyrirhuguðum aðgerðum í desember og aftur í janúar. Forgöngumenn mótmælanna boðuðu enn fremur frekari mótmæli á landsvisu sem þeir hafa staðið við.

Mánudaginn 8. janúar tóku bændur sig og töfðu umferð á hraðbrautum víða um Þýskaland með akstri dráttarvéla og annarra landbúnaðartækja. Á fréttavef Reuterserhaft eftir Jule Bonsels bónda í Rinarlandi að niðurfelling skattaívilnunarinnar þýddi um 20.000 evra kostnaðarauka fyrir hennar rekstur, sem samsvarar um þremur milljónum íslenskra króna. Hún sagði slíkt viðbótarlag óásættanlegt og koma í veg fyrir nýliðun í landbúnaði.

Hundruð þýskra bændu á dráttarvélum söfnuðust saman í miðborg Berlínar þann 18. desember síðast liðinn til að mótmæla áformum stjórnvalda um að draga úr niðurgreiðslum á dísilolíu og skattaívilnunum fyrir landbúnaðartæki á næsta ári.

Myndir / Skjáskot

Sparnaðaraðgerðunum er einnig ætlað að stuðla að samdrætti í losun gróðurhúsalofttegunda í landbúnaði í Þýskalandi.

Fullyrt er í frétt Reuters að landbúnaður beri ábyrgð á 7,4% af heildarlosun gróðurhúsalofttegunda landsins. Umhverfisverndarsamtök segja bændur vel geti borið þá fjárhagslegu byrði sem fælist í niðurfellingunni. Haft er eftir Martin Hofstetter, landbúnaðarsérfræðingi Greenpeace, að það skjóti skökku við að ríkið sé að niðurgreiða notkun á dísilolíu þegar það ætti frekar að hætta notkun á henni.

Aftur á móti er haft eftir Erwin Decker, vínbónda í Svartaskógi, að niðurskurðurinn myndi gera út af við mörg fjölskyldurekin bú, nytjalönd myndu leggjast í órækt og engin ætti eftir að hagnast á því.

/ghp

Algeng smitleið fuglaflensu er þegar ránfuglar gæða sér á hræjum af sýktum fuglum.

Mynd / Óskar Andri

Fólk með fuglaflensu

Skæð fuglaflensa hefur orðið milljörðum fugla að aldurtila á árinu 2023. Samkvæmt Sóttvarnastofnun Bandaríkjanna (CDC) olli fuglaflensa einnig veikindum 19 manna í átta löndum árin 2022 og 2023.

Í níu tilfella var um alvarleg veikindi að ræða og leiddi fuglaflensa fimm til dauða. Einkenni þriggja einstaklinga voru væg og sjö voru einkennalaus. Samkvæmt skýrslu CDC höfðu einstaklingarnir í flestöllum tilfellum verið í návígi við sjúka eða dauða fugla.

Sundurliðun tilfella

Í skýrslunni má finna sundurliðun tilfellanna. Sex manneskjur greindust í Kambódíu, tvö í febrúar, tvö í október og tvö í nóvember árið 2023. Fjögur þeirra létust. Í Bretlandi komu upp fimm tilfelli, öll einkennalaus. Í Kína hafa tveir einstaklingar greinst, í september 2022 og janúar 2023.

Annar þeirra lést en ekki er vitað um afdrif hins. Tvö tilfelli hafa komið upp á Spáni, hjá starfsmönnum alifuglabús en báðir voru þeir einkennalausir. Í einu tilfelli í Víetnam lifði einstaklingurinn alvarleg veikindi af. Eins veiktist einn alvarlega í Chile í mars árið 2023 en lifði af. Eitt tilfelli af alvarlegum einkennum

sjúkdómsins greindist í Ekvador í desember 2022. Eitt einkenni hefur þá komið upp í Bandaríkjunum.

Í skýrslunni kemur einnig fram að frá því að CDC hóf skráningu á tilfellum skæðrar fuglaflensu árið 1997 hafa 902 tilfelli verið tilkynnt um smit í mönnum. Tilfelli ná til 22 landa og er dánarhlutfall tilfella meira en fimmtíu prósent.

Fylgst með fuglaflensu á Íslandi

Skæð fuglaflensa hefur verið greind og náð útbreiðslu bæði í framleiðsluhúsum alifugla, á fjölskyldubúgörðum, í baggördum sem og meðal villtra fugla. Skýrsla CDC segir að að minnsta kosti 77,8 milljón fugla hafi smitast í Bandaríkjunum og fari fjölgaði.

Fuglaflensan hefur einnig greinst í allmörgum spendýrum og nýjasta dæmi þess er ísbjörn í Alaska sem nýlega drapst úr þessum skæða smitsjúkdómi.

Á Íslandi hefur skæð fuglaflensa hefur greinst í villtum fuglum um allt land. Frá því í mars 2022 hafa verið í gildi hertar varnaraðgerðir til að fyrirbyggja að fuglaflensa berist í alifugla og fylgst Matvælastofnun með tilfellum hér á landi, m.a. með því að bregðast við ábendingum um dauða fugla sem finnast á víðavangi.

/ghp

Um skerpikjöt

Fyrsta vísindagrein sem birt er um færeyskt vindpurkað skerpikjöt fjallar um tegundafjölbreytileika baktería og sveppa í kjötinu.

Í alþjóðlega vísindatímaritinu International Journal of Food Microbiology birtist ekki alls fyrir löngu grein um skerpikjöt eftir Eyðfinn Magnussen og Svein-Ole Mikalsen, vísindamenn við náttúruvísindadeild Fróðskaparsetursins í Færeyjum.

Greinin ber nafnið „Bacterial species diversity of traditionally ripened sheep legs from the Faroe Islands (skerpikjöt)“. Er fjallað um bakteríu- og sveppaflöru skerpikjötsins en hún fer mjög eftir því t.d. hversu hlýtt er í veðri þegar kjötið er hengt í hjall og á meðan þurrkun stendur, hvort sem er inni í kjötbítunum eða utan á þeim. Þetta skiptir verulegu máli fyrir bragðgæði kjötsins þegar ákjósanlegri þurrkun er náð. Bragðið verði betra sé skerpikjötið sett í hjall í hlýju veðri og hafi þá bakteríur og sveppir ákjósanlegri skilyrði til að dafna.

Rannsað var kjöt úr Kollafirði, Oyndafirði og úr Höfn. Vakti athygli vísindamanna hversu mismunandi bakteríu- og sveppaflöran var í kjöti eftir stöðum.

Færeyskt skerpikjöt. Mynd / Skjáskot

Mætti jafnvel nýta þær upplýsingar til vörubróunar.

Margt er enn óljóst varðandi þann mismun sem verður á bragðgæðum skerpikjöts eftir stöðum og aðstæðum og einnig er ekki að fullu ljóst hversu mikil örverubreyting verður í kjötinu á leiðinni frá hjalli í frysti og þaðan á borð rannsóknafólks. Kallar þetta á ítarlegri rannsóknir skerpikjötsins.

Að rannsókninni kom einnig vísindafólk frá Kaupmannahafnarháskóla sem einblínir á matvælaöryggi og frá Vrije-háskóla í Brussel sem sérhæfir sig í örverugreiningu og líftækni matvæla.

/sá

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

HONDA **GÆÐI LYFIR 40 ÁR**

HONDA SNJÓBLÁSARAR FÁST Í FAGVERSLUN BYKO

www.byko.is/honda | honda@byko.is | 515-4020

Astand Amason skánar. Mynd / P.M.

Fréttir um árangur

Margt gott og jákvætt gerðist í veröldinni á síðasta ári þrátt fyrir að fregnir af því sem miður fer séu jafnan mest áberandi í umræðunni.

Upplýsingaveitan FutureCrunch birti nýverið samantekt um jákvæðan árangur í heimi okkar á síðasta ári og er hér stiklað á fáeinum þeirra.

Samtökin The Ocean Cleanup fjarlægðu 8 milljónir kílóa af rusli úr höfunum. Þá hefur samfélagsverkefni Sungai Watch í Indónesíu hrundið af stað plasthreinsunarbylgju þar í landi og fjarlægðar voru um 1,6 milljónir kílóa plastúrgangs úr ám þar á árinu. Íbúar Ekvador ákváðu í kosningum að verja hinn dýrmæta Amason-skóg og stöðva oliuboranir í þágu náttúruverndar. Þá fagna Brasilíumenn 66% samdrætti í eyðingu Amason- svæðisins.

Miklar framfarir urðu í rannsóknunum á sjúkdómum og meðferð og víða tókst að útrýma landlægum smitsjúkdómum. Áherslur Kínverja á endurnýjanlega orku hafa leitt til umtalsverðrar minnkunar þeirra í kolefnislosun. Hollenska sprotafyrirtækið Arctic Reflections hefur komið fram með mögulega aðferð til að þykkja heimskautaisinn og forða honum frá bráðnun.

Í fyrra voru um 3,8 milljarðar trjáa gróðursettir á heimsvísu, þar af 4,2 milljónir trjáa fyrir tilstuðlan Life Terra í Evrópu, með þátttöku 73.000 almennra borgara.

Sjá nánar á FutureCrunch.com

/sá

Ný umhverfisvæn rafhlaða

– Notar færri vandfengin, dýr og illa endurvinnanleg efni

Svíar hafa þróað nýja natriumjónarafhlöðu sem gæti í framtíðinni nýst í rafknúin farar-tæki. Hún mun vera án m.a. alkálímálmans líþíums, auðveldari í endurvinnslu, hitaþolnari og ódýrari en núverandi kostir.

Það var sænska fyrirtækið Northvolt, einn helsti rafhlöðuframleiðandi Evrópu, sem þróaði rafhlöðuna í samstarfi við þarlent fyrirtæki, Altris, og segir hana tímamótauppögðvun.

Segir í frétt The Guardian að Northvolt hafi framleitt ódýrari og sjálfbærari rafhlöðu sem noti hvorki líþíum, nikkell, grafit né kóbalt, en mjög hefur gengið á þessi frumefni og þau því orðin mjög dýr, þrátt fyrir að endurvinnsla þeirra úr m.a. rafhlöðum sé í stöðugri þróun.

Rafhlaða Northvolt hafi orkuþéttleika yfir 160 W/kg samanborið við meðalorkuþéttleika 200–300 W/kg fyrir lítíumjónarafhlöðu. Þessi tala geti þó verið mjög breytileg eftir því hvaða efnafræði sé notuð. Natriumjónarafhlaðan hafi upphaflega verið hönnuð fyrir orkugeymslakerfi, stórar rafgeymslustöðvar á iðnaðarmælikvarða, en gæti þegar fram vindur nýst í rafknúin farartæki.

Frumgerðin sýnd á þessu ári

Frumgerð rafhlöðunnar verður sýnd viðskiptavinum nú í ár. Northvolt hefur ekki ákveðið hvar rafhlaðan verður framleidd í meira magni. Fyrirtækið hyggst verða fyrst til að iðnvæða þessa gerð rafhlaðna og koma þeim á markað.

Northvolt segir nýju rafhlöðuna öruggari, hagkvæmari og sjálfbærari en hefðbundna framleiðslu sem nýti m.a. nikkell-, mangan-, kóbalt- og járnfosfat. Meðal annars vegna stöðugs og ríkulegs frambóðs af steinefnum; natríums og járn, sem notuð séu og fáið úr nærumhverfi. Byggi tæknin á notkun harðra kolefnisskauta og svokölluðu prússnesku hvítu bakskauti (Prussian White er efni sem notað er í jákvæða rafskautið).

Sænsk natriumjónarafhlaða er á leið á markað, í fyrstu fyrir orkugeymslakerfi, en í framhaldinu til nota í rafknúnum farartækjum. Hún er bæði umhverfisvænni og ódýrari en venjulegar rafhlöður ef marka má orð framleiðanda og gæti flýtt fyrir orkuskiptum.

Mynd / Skjáskot

Þá sé rafhlaðan öruggari við háan hita en aðrar tegundir vegna eiginleika hennar og horfir Northvolt ekki sist til framtíðarmarkaða sunnan miðbaugs.

Vilja byggja upp evrópska framleiðslu

„Að nota natriumjónatækni er ekki nýtt en við teljum að þetta sé fyrsta varan sem er algjörlega laus við fágæt hráefni. Þetta er grundvallarbylting,“ sagði Patrik Andreasson, hjá Northvolt og bætti við „Þetta býður upp á valkost sem er ekki háður ákveðnum heimshlutum, þar á meðal Kína.“

Í frétt Guardian var bent á að hin nýja rafhlaða gæti orðið til þess að evrópskir bifreiðafremleiðendur þyrftu í minna mæli en áður að reiða sig á rafhlöðufremleiðslu frá Kína sem sé ráðandi í mikilvægum efnisbirgðakeðjum í orkuskiptaferlinu. Evrópa og Bretland séu algerlega háð hráefni til rafhlöðufremleiðslu eða tilbúnum rafhlöðum frá Kína og öðrum Asíuríkjum og mikill vilji til að byggja upp evrópska framleiðslu.

Gæti liðkað fyrir orkuskiptum

Peter Carlsson, forstjóri og annar stofnandi Northvolt, sagði í frétt á miðlinum Power Technology að miklar vonir séu bundnar við natriumjónarafhlöðuna og víðtæk notkun hennar muni flýta fyrir orkuskiptum á heimsvísu.

„Rafhlöðutækni sem þessi er líka mikilvæg til að ná alþjóðlegum sjálfbærnimarkmiðum með því að gera rafvæðingu hagkvæmari, sjálfbærari og aðgengilegri um allan heim,“ sagði Carlsson. Northvolt hefur fram til þessa einkum framleitt hefðbundnar rafhlöður fyrir m.a. bifreiða- og flugíðnaðinn.

Forstöðumaður sjálfbærni hjá Alþjóðaorkumálastofnuninni, Laura Cozzi, sagði á miðlinum Energy Monitor að ýmissi svokallaðri „hreinni“ tækni hefði fleygt fram og sem dæmi um það væru rafhlöður byggðar á natríum. „Þar til fyrir ári síðan var það aðallega líþíum; nú vitum við að natríum getur gegnt mikilvægu hlutverki,“ sagði Cozzi.

/sá

Hilltip Icestriker 900–1600L
Salt og sanddreifari í tveim stærðum fyrir stóra pallbíla og minni vörubíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 380–550L
Salt og sanddreifari í tveim stærðum, fyrir minni pallbíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 600 TR
Rafdrifinn kastdreifari fyrir dráttarvélur m/öflugum efnisskömmtunarbúnaði.

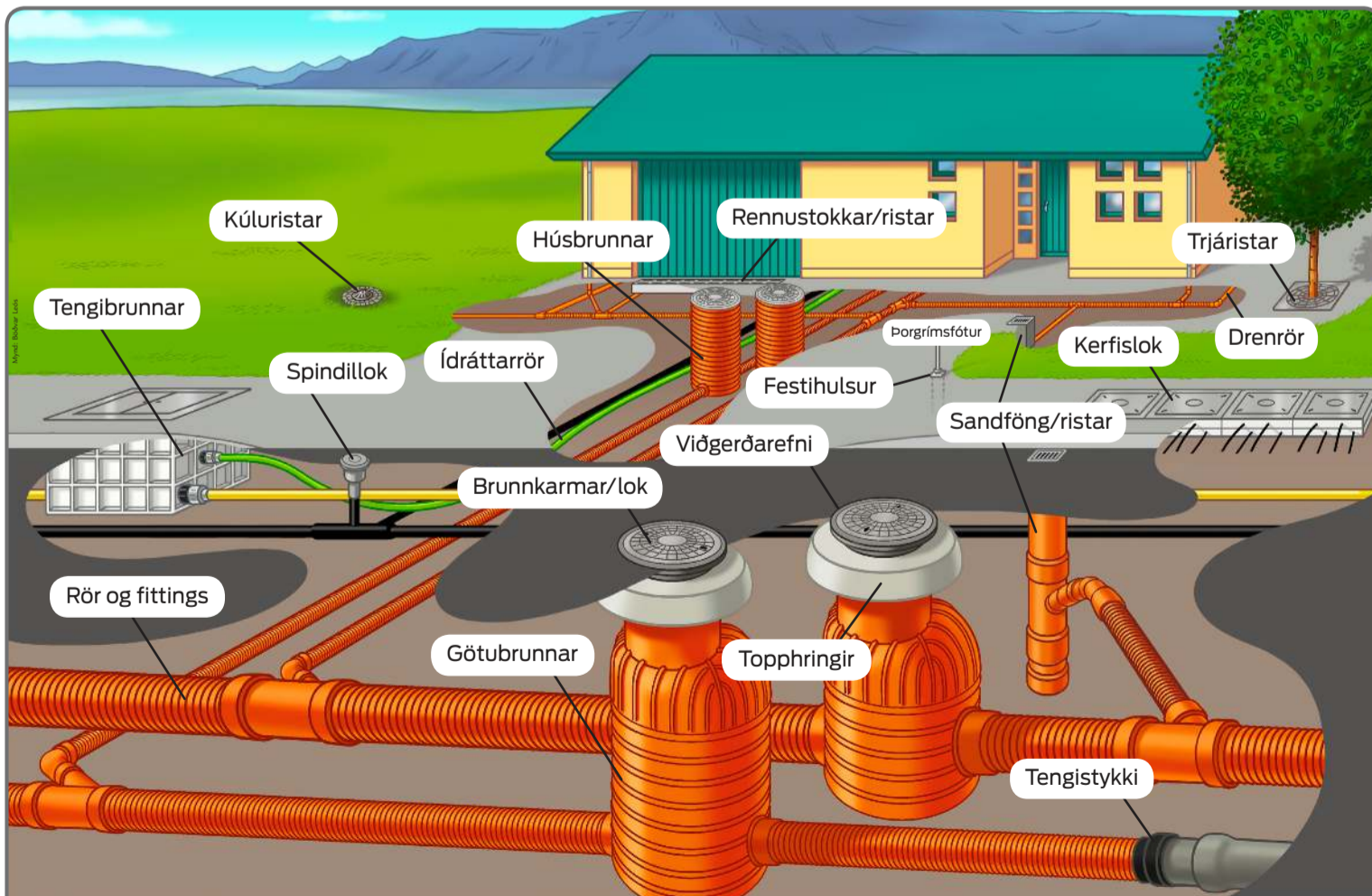
Hilltip Snowstriker VP
Fjölplogur fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanlegur í 185–240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SP
Snjóttönn fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanleg í 165–240 cm breidd.

Hilltip Fjölplogur MVP
Fjölplogur fyrir ameríska pallbíla t.d. RAM 3500, GMC 3500 og FORD 350.

Veitulausnir

MÁLMSTEYPA
Pógríms Jónssonar ehf.

Miðhrauni 6, 210 Garðabæ, s. 544 8900
m@malmsteypa.is malmsteypa.is

Wendel
Stofnað 1957

A Wendel ehf.
Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík,
S:551 5464 - wendel@wendel.is
www.wendel.is

Land og skógur

Karlkynhirsur á lindifuru.

Myndir / Pétur Halldórsson

Sembrafura / Lindifura

(*Pinus cembra* / *Pinus sibirica*)

Á tímum loftslagsbreytinga kemst ekki eingöngu los á fólk sem flýr náttúruhamfarir og versnandi búsetuskilyrði í heimahögum. Fleiri lifverur þurfa að flýja.

Sumar geta tekið til fótanna eða flogið á vængjum sínum. Aðrar þurfa tíma til að flytja sig úr stað. Þannig er um trén. Eitt af því sem skógræktarfolk hugar nú að víða um lönd er að hjálpa trjátegundum að flytja sig til og setjast að þar sem skilyrði henta þeim í breyttum heimi. Auðvitað flytja trén sig ekki til beinlínis heldur spretta ný tré af fræjum þeirra í nýjum heimkynnum. Í gömlu heimkynnum þurfa aðrar trjátegundir að taka við keflinu, jafnvel sums staðar skógleysi.

Til eru trjátegundir sem fyrir löngu hafa hörfað til fjalla undan samkeppni við aðrar tegundir eða vegna breytinga á vaxtarskilyrðum. Fjallapínur í Norður-Ameríku vex til dæmis á nokkrum svæðum hátt til fjalla og getur verið langt á milli slíkra búsvæða. Þá geta þróast sérstök kvæmi með áhugaverð einkenni og hafa Íslendingar sótt á slík svæði efnivið til jólatrjáa-ræktunar, bæði bláleitan og grænleitan fjallapín. Enginn veit hver framtíð þessara kvæma verður í fjöllum vestra. Víst er að ekki geta þau hörfað endalaust upp á við með hlýnandi loftslagi.

Svipaða sögu er að segja um tvær furutegundir sem eru svo náskyldar að þær þekkjast ekki í sundur nema með smásjá og erfðagreiningu. Sembrafura með latneska heitið *Pinus cembra* vex í Ölpunum og austur í Karpatafjöllum. Sums staðar í þessum fjöllum er tegundin á einangruðum svæðum og gæti vestlast þar upp og horfið með hækkandi meðalhita. Einkum er útbreiðslusvæðið slitrótt í Karpatafjöllum Slóvakíu, Ungverjalands og Rúmeníu og trén víða komin í sjálfheldu hátt til fjalla. Lindifura með latneska heitið *Pinus sibirica* vex austur í Altai-fjöllum í sunnanverðri Síberíu og Mongólíu. Útbreiðslusvæði hennar er mun stærra en sembrafura en fer þó einnig minnkandi.

Tegundir sem ógnað er með þessum hætti í heimkynnum sínum getu vel átt framtíð annars staðar. Til dæmis gæti Ísland átt þátt í að bjarga trjátegundum sem verða heimilislausar með röskun loftslags á jörðinni. Í það minnsta hafa bæði lindifurur og fjallapínir dafnað vel á Íslandi þó ekki sé áfallalaust með öllu. Mun meira hefur verið gróðursett hér á landi af lindifuru en sembrafuru og verður nánari lýsing á lindifuru látin duga, enda notum við gjarnan lindifurunafnið á þær báðar. Lindifura er miðlungsstórt tré sem getur orðið 500-1.000 ára gamalt. Hún fer fyrst að þroska frá um fimmtíu ára aldur eða enn eldri. Þetta er myndarleg trjátegund en telst þó ekki til hinna stórvaxnari. Hún nær gjarnan 25-35 metra hæð í áttögum sínum og gæti

Ung lindifura í Hallormsstaðaskógi.

vafalaust gert það á Íslandi líka með tímanum.

Lindifuran vex alltént hægt, enda hefur hún tímann fyrir sér. Lengi héldu menn að hún þyrfti skógarskjól í æsku, en nýlegri reynsla sýnir að hún þrífst betur á berangri. Mjúkar nálar hennar samanborið við t.d. stafafuru eða skógarfuru eru nokkuð blekkjandi því hún þolir bæði vindálag og saltakomu betur en hinar tvær tegundirnar. Með tímanum verður hún einstofna, beinvaxið tré með breiða, keilulaga krónu. Hún hefur fimm nálar í knippi, langar nálar sem gefa trjánum mjúklegt yfirbragð. Í vindi liðast greinarnar tígulega. Lindifura vex víða um land en sist þó í lágsveitum á Suðurland og Vesturlandi. Þar er henni hættast við helsta skaðvaldinum sem herjar á tegundina, sveppsjúkdómnum furubikar eða furugreni (*Gremmeniella abietina*). Skemmdir vegna sjúkdómsins virðast vera að aukast á Suðvesturlandi og jafnvel víðar, líklega vegna þess að hún hefur verið látin vaxa í þéttum skógum eða í skugga annarra tegunda. Hvert lindifurutré þarf mikið rými og ríkulegt sólskin til að njóta sín. Ekki ætti að spara grisjun í lindifurureitum.

Lindifura er ekki álitleg til timburframleiðslu sökum hægs vaxtar en timbrið er engu að síður gott til ýmissa nota líkt og furutimbur jafnan er. Í margra augum er hún líka fyrirtaks jólatré. Hún er til mikillar þrýði sem auka- tegund í skógum en ekki síður í gördum og á útivistarsvæðum. Fræ hennar eru stór og matarmikil fyrir mýs og að henni eru því góðar nytjar fyrir lífríkið. Lítið var gróðursett af lindifuru á Íslandi lengi vel en gömul tré er þó víða að finna í eldri skógarreitum, til dæmis á Hallormsstað og á Grund í Eyjafirði þar sem fundist hafa sjálfstálar lindifurur. Meira hefur verið gróðursett af lindifuru frá aldamótum og gæti fólk farið að taka eftir tignarlegum lindifurum hér og þar á komandi áratugum og vonandi öldum. Mikilvægt er að leyfa komandi kynslóðum að upplifa öldunga meðal trjáa, bæði í skógum og í þéttbýli. Gömul og stór tré gegna sérstöku hlutverki, bæði fyrir menn og lifkerfi.

Pétur Halldórsson
kynningarstjóri.

Aukinn skilningur á jógurheilbrigði er mikilvægur hlekkur í baráttunni gegn jógurbólgu.

Mynd / IDF

Heilbriggt jógur inniheldur fjölbreytta flóru af bakteríum

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Ólíkt því sem margir kunna mögulega að halda þá inniheldur heilbriggt jógur ótrúlega fjölbreytta flóru af bakteríum.

Raunar er það svo að með því að innihalda svona fjölbætt samfélag baktería, þá hjálpar það kúnni að berjast gegn óæskilegum vágustum sem geta valdið miklum skaða svo sem skæðri jógurbólgu. Þetta er meðal annars niðurstaða norsks rannsóknarverkefnis sem kallaðist „Jurfrisk“ eða jógurheilbrigði í léttri snörum.

Undanfarna áratugi hafa orðið gríðarlegar framfarir í raðgreiningum á erfðafni og hefur þessi

þróun gert það að verkum að núorðið er hægt að greina í þaua ólíkar bakteríur, hvernig þær tengjast, ættkvíslir o.s.frv. Fyrir vikið hefur vísindafólk um allan heim öðlast nýja sýn og aukinn skilning á samhengi hlutanna, m.a. hvernig bakteríusamfélagið í jógri í raun vinnur. Aukinn skilningur á þessu er mjög mikilvægur hlekkur í baráttunni gegn jógurbólgu, að þekkja hið náttúrulega samfélag baktería í jógri, hvernig það tengist líffræðilegum vörnum kúa og hvað gerist þegar sjúkdómsvaldandi baktería fær aðgang að jógri og myndar jógurbólgu.

Öll mjólk með einhverjar bakteríur

Í mjólk frá kúm, sem ekki eru með neina sýkingu, mælist alltaf einhver

“ Í mjólk frá kúm, sem ekki eru með neina sýkingu, mælist alltaf einhver fjöldi baktería og það oft á bilinu 1.000 til 10.000 bakteríur í hverjum millilítra mjólkur ...“

fjöldi baktería og það oft á bilinu 1.000 til 10.000 bakteríur í hverjum millilítra mjólkur og í framangreindu norska verkefninu var markmiðið einmitt að greina nánar þessar bakteríur.

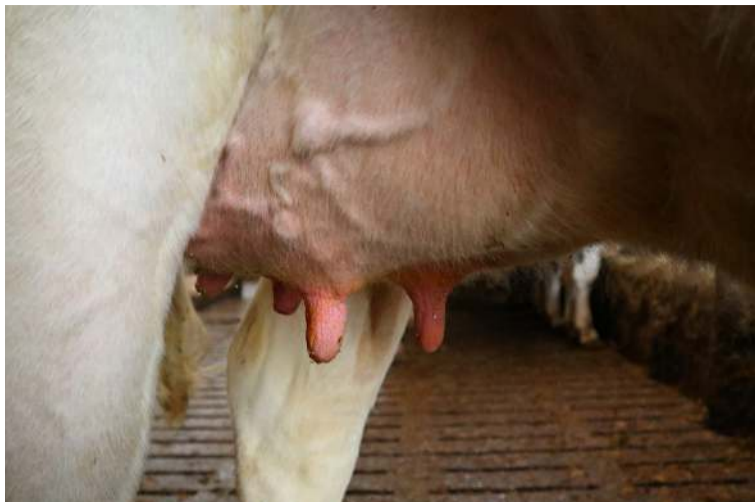
Mynd / Myndasafn BÍ

Gamla myndin:

Mjólkurpóstur á Laugavegi

Mjólkurpóstur á Laugavegi í Reykjavík er myndin titluð og er frá árinu 1949. Þjónusta mjólkurpósta var alltið hér á árum áður og segja sögur að drengir allt niður í níu ára gamlir hafi haft þann starfa. Á síðu Þjóðminjasafnsins birtast frásagnir nokkurra sem gegndu þessu hlutverki og segir einn frá því að hafa byrjað hvern morgun á að mjólka kýrnar, fylla mjólkina á glerflöskur, setja þær í ullarsokka og á klifbera á hesti. Teyma svo hestinn 5 km leið, útbýta flöskum á heimili og safna saman þeim flöskum sem tómar voru. Þetta var ærinn starfi enda gátu dagarnir verið langir.

Í heftinu Friðarboðinn og vinarkveður frá árinu 1941 kemur fram í bréfi Júlíusar Zoëga skálds frá Svalbarða til vinar síns, Jóhanesar Kr. Jóhannessonar skálds, trésmiðs og útgefanda fyrrnefnds tímarits að nóbelsverðlaunaskáldið okkar, Halldór Laxness, hafi nú einmitt gegnt starfi mjólkurpósts. Ekki lætur Júlíus vel af Halldóri og segir ma. „Meðal íslenskra rithöfunda virðist það nú vera í tísku, að vekja upp slíka dáindisdrauga og láta þá ganga aftur í kjölfötum 20. aldarinnar. Upphafsmáður þessarar óþjóðlegu og ókrístilegu iðju er heiðinginn Halldór Kiljan Laxness, fyrverandi mjólkurpóstur ...“ Mjólkurfernurnar sem við þekkjum í dag voru svo teknar í gagnið upp úr miðri 20. öld. /sp

Rannsóknin leiddi í ljós mikinn mun á bakteríusamfélagi, jafnvel milli spena. Hver kirtill er sjálfstæð eining og getur hýst mismunandi bakteríusamfélög. Mynd / AHV

Safnað var spenasýnum frá hverjum júgurhluta heilbrigðra kúa á tveggja til þriggja vikna fresti, í fimm mánuði. Bakteríurnar í mjólkinni voru svo greindar með raðgreiningu og sýndu niðurstöðurnar að nánast öll sýnin innihéldu tegundir af ættkvíslunum Stafýlókókkar og Coryne bakteríum. Auk þessara ættkvísla leiddi verkefnið í ljós mikinn mun á bakteríusamfélaginu í mismunandi sýnum og einnig í sýnum sem komu þó úr sömu kúnni. Þessi niðurstaða undirstrikar fyrst og fremst það sem þegar var vitað, að hver kirtill er sjálfstæð eining og getur því hýst mismunandi bakteríusamfélög.

Í rannsókninni kom einnig í ljós að bakteríusamfélagið er afar breytilegt frá einum tíma til annars og sveiflaðist mikið á þessu fimm mánaða tímabili. Þannig kom t.d. í ljós að ættkvíslir sem ekki fundust í kirtli eina vikuna mældust mögulega í miklu magni við næstu sýnatöku og hurfu svo á braut á ný. Þessar sveiflur í bakteríusamfélaginu tengdi vísindafólkið jafnframt við hækkaða frumutölu mjólkur.

Hvað gerist í júgrinu?

Til þess að skoða nánar hvað það er sem gerist í júgrinu þegar frumutalan hækkar, þá valdi vísindafólkið fimm kúr sem voru með stöðuga og lága frumutölu dagana fyrir sýnatökudag og aðrar fimm sem voru með háa frumutölu (yfir 100.000 frumur/ml) dagana fyrir sýnatökudag. Hinar frumuhærri kúr voru þó ekki með sýnilega júgurbólgu og því í raun litið á þær sem heilbrigðar, þrátt fyrir hina háu frumutölu. Þegar sýnin frá þessum kúm voru rannsökuð nánar kom í ljós að hjá þeim kúm þar sem frumutalan var lág, var bakteríusamfélagið afar fjölbreytt og engin ein ættkvísl áberandi sterk. Þessar bakteríur virtust lifa saman í ákveðnu jafnvægi og án ríkjandi ættkvísla.

Í sýnunum með háu frumutölu nást aftur á móti minni fjölbreytni bakteríuættkvísla. Þannig sýndu niðurstöðurnar að kirtill með háa frumutölu var venjulega með eina ættkvísl sem drottnaði yfir hinum.

Ríkjandi ættkvíslir í þessu rannsóknarverkefni voru annað hvort Stafýlókókkar eða Coryne bakteríum, þ.e. sömu ættkvíslir og greindust í öllum sýnum úr kúm með bæði háa og lága frumutölu. Þegar þessum kirtlum var svo fylgt eftir kom í ljós að þessar sömu ríkjandi bakteríur höfðu tekið yfir samfélagið í kirtlinum og voru áfram ríkjandi.

Vísindafólkið dró þá ályktun að skýringin á þessu fælist líklega í því að eitthvað í umhverfinu inni í júgrinu á viðkomandi kú geri það að verkum að þegar ein ættkvísl baktería nær sterkri stöðu, þá geti kýrin í raun illa losað sig við hina ríkjandi ættkvísl.

Júgur kúa sem voru frumulágar í þessari rannsókn virtust vera ónæmari fyrir svona breytingu í bakteríusamfélaginu. Þetta gæti bent til erfðafræðilegs munar á kúm sem gæti þar með verið ræktað fyrir.

Fjölbreytt bakteríusamfélag mikilvægt fyrir júgurheilbrigði

Niðurstöður þessa rannsóknarverkefnis benda til þess að fjölbreytt bakteríusamfélag í júgru sé mikilvægt fyrir júgurheilbrigði, þar sem slík flóra fannst var frumutalan lægri og júgríð almennt heilbrigðara.

Með þessa vitneskju að vopni verður mögulega hægt að kynbæta betur og hraðar fyrir auknu júgurhreyfingu, nokkuð sem gagnast öllum kúabændum. Þá gæti þessi nýja þekking einnig leitt til bættra leiða til að takast á við sýkingar eða öllu heldur hættu á sýkingum út frá því hvaða bakteríuflóru er að finna í spenasýnum.

Nánar má lesa um þessa áhugaverðu rannsókn Anja Ruud Winther o.fl. í netriti *Animal Microbiome: Longitudinal dynamics of the bovine udder microbiota*.

LANDSTÓLPI

FUSION 4 PLUS

McHale FUSION 4 PLUS vélarnar voru kynntar til sögunnar fyrir rúmu ári síðan. Vélarnar eru búnar að reynast vel og mikil ánægja er með breytingarnar sem hafa verið gerðar.

Áramótaverð: 15.734.000 kr.

Verð frá: 16.390.000 kr.

Sjá bækling hér:

Bæklingnum hefur nú verið dreift á alla bæi landsins! Flott áramótaverð sem gilda ef pantað er fyrir 19. janúar!

VÉLAR OG LANDBÚNAÐUR

2024

DFSK Arctic Transport 100% Rafmagnsbíll
Burður 1280kg

TILBOÐSVERÐ
2.900.000-

Við auglýsum svo sannarlega ekki "verð frá".

RAG
Import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
Sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM
ALDREI
„VERÐ FRÁ“

EXIDE

Startaðu betur í vetur

Thomas A. Edison fann ekki bara upp ljósaperuna, hann kom einnig að þróun fyrstu rafgeymanna fyrir Exide. Allt frá því um aldamótin 1900 hefur Exide því verið í fararbroddi þegar kemur að traustum og áreiðanlegum rafgeymum fyrir allar tegundir bifreiða, landbúnaðartækja, lyftara og annarra farkosta.

Pantaðu á olis.is eða hafðu samband í síma 515 1100

olis

Óvenjuleg litaafbrigði út af Ellerti frá Baldurshaga

Það er eitt af markmiðunum í íslenski hrossarækt að viðhalda erfðabreidd í stofninum. Það gengur þó ekki vel því framkvæmd ræktunarstefnunnar er þannig háttáð og henni fleytt þannig fram að hún þrengir í raun sífellt að erfðabreiddinni. Það er því meira en lítil viðburður þegar fæðist hross sem færir nýjan erfðabátt inn í stofninn og auðgar hann þannig að erfðabreidd. En það gerðist einmitt austur í Landeyjum fyrir áratug.

Páll Inslund.

Hinn 1. júní 2013 kastaði Kengála frá Búlandi sínu síðasta folaldi. Strax var ljóst að hér kom í heiminn óvenjulegur gripur, svona litmynstur hafði enginn séð hér áður. Þetta mynstur fékk síðan nafnið ýruskjótt. Það lýsir sér þannig, að haus er mikið til hvítur, breið- eða glámblesóttur og jafnvel hjálmóttur og augun eru yfirleitt með ísbláu mynstri, hringjum eða vöglum. Lappir eru hvítar, yfirleitt hátt upp á leggi eða alveg undir kvið. Bolurinn er hins vegar í lit en einkennist af því að í litaða hlutanum eru hvítar yrjur í mismiklu magni. Þessar yrjur gefa mjög sérkennandi útlit, ólíkt því sem við erum vön í íslenskum hrossum.

Þessi óvenjulega útlitandi foli hlaut nafnið Ellert og er frá Baldurshaga, IS2013180518, ræktaður og í eigu Baldurs Eiddssonar. Ellert er bleikalóttur ýruskjóttur. Hann er nú reyndur, bæði sem reiðhestur og stóðhestur og hefur reynst fyrirmyndargripur í alla staði. Í tilefni af tíu vetra afmæli Ellerts og af þeirri reynslu sem á hann er komin og í ljósi þess framlags sem hann hefur lagt hrossastofninum til, ákváðu Hrossaræktarsamtök Suðurlands að heiðra Ellert með verðlaunabikar á haustráðstefnu Fagraðs í hrossarækt hinn 3. desember síðastliðinn.

Fjölbreytt ásýnd ýruskjóts

Ellert er, séður í þessi ljósi, án efa einn merkilegasti, ef ekki sá almerkilegasti, hestur sem hér á landi hefur fæðst. Hross sem minna á ýruskjótt og eru með svipað mynstur og Ellert eru þekkt í nokkrum hrossastofnum en eru ekki með nákvæmlega sömu erfðagerð og Ellert.

Ellert er undan frábærum foreldrum og með sterkar ættir á bak við sig. Faðir hans er Sær frá Bakkakoti, sem er Orrasonur undan hinni frægu Ófeigsdóttur Sælu frá Gerðum. Svo er Ellert undan Kengálu frá Búlandi, sem á Kolskegg frá Kjarnholtum að afa í báðum ættum. Sjálfur er Ellert fyrirmyndar AA-hestur, sýndur upp á 8,27 fyrir kynbótadómi (aðaleink. 8,4 án skeiðs og 8,32 fyrir hæfileika án skeiðs). Undan Kengálu er einnig stóðhesturinn Arthúr frá Baldurshaga, AA-hestur sem hlotið hefur einkunnina 8,69 fyrir kynbótadómi (aðaleink. 9,12 án skeiðs og 9,30 fyrir hæfileika án skeiðs).

Prins Greifi frá Baldurshaga, undan syni Ellerts, fæddur vorið 2023, er brúnn ýruskjóttur og með varblesu. Varteikn eða varmynstur eru sjaldgæf og má lýsa útliti þeirra sem eins konar andstæðu venjulegra hvíttra teikna eða smámynstra sem koma fyrir á haus hrossa. Teiknið ber þá sama lit og hrossið en er umlukið hvítu.

Mynd / María Guðný Rögnvaldsdóttir

Ellert hefur þegar eignast um 200 afkvæmi (um 170 eru nú í WorldFeng). Sumarið 2023 hefur einnig heimikið af afkvæmum Ellerts, bæði hryssum og folum eignast afkvæmi og það er eiginlega fyrst með þeim sem við förum að sjá alls konar fjölbreytileika í ásýnd ýruskjóts.

58%
afkvæma ýruskjótt

Við megum eiga von á því að á næstu árum sjáum við af og til afkomendur Ellerts sem bera ytri einkenni í lit og mystrum sem við erum ekki vön og höfum ekki séð fyrr. Nú fara t.d. að koma í ljós afkomendur hans og hryssa sem bera rautt litarefni, rautt, bleikt og leirljóst og sameina það ýruskjóttu, en Ellert gefur þá liti ekki sjálfur. Hann gefur aðeins brúnt litarefni og þar af leiðandi aðeins grunnlitina brúnt og jarpt og lýstu litina móalótt og bleikalótt, möldótt, vindótt og muskótt (glóbrúnt). Muskótt ýruskjótt hefur reyndar ekki fæðst enn enda er muskótt vandræktaður litur.

Einnig er ljóst orðið að ýruskjóttu mynstrið tekur á sig mjög breytilegt útlit með tilliti til þess hversu mikill hluti háranna á kroppnum er hvítur og hversu mikið er í lit. Yrjurnar á bolnum geta þakið allt frá því nærri 100% og niður undir 0%. Ýruskjóttu hrossin eru því afar misdökk á bolinn. Ekki hafa enn fæðst folöld undan báðum foreldrum ýruskjóttum, svo enn vitum við ekki hvaða mynd arfhreint ýruskjótt mynstur tekur á sig. Að því kemur þó í framhaldi ræktunarinnar á ýruskjóttu að þetta gerist og verður gaman að sjá árangurinn.

Varteiknin sjaldgæfu

Það eru þegar komin í heiminn tvö folöld út af Ellerti sem bera afar sérkennileg mynstur, mynstur sem sjaldan hafa sést fyrr í íslenskum hrossum. Þetta eru svo kölluð varmynstur eða varteikn, varblesa og varstjarna í þessum tilvikum.

Ellert frá Baldurshaga er glæsilegur hestur.

Mynd / Liga Liepina

Varteikn eru í útliti eins konar andhverfa hvíttra smámynstra á haus hrossa, blesa, stjarna og svo framvegis. Útlitsmunurinn er sá að varteiknin eru í lit, sama lit og hrossið, en hvítt er umhverfis þau. Svo virðist sem varteikn eigi auðveldra uppdráttar í hrossum með skjóttar erfðir en í einlitum. Ef til vill eiga þær líka auðveldara uppdráttar með ýruskjóttu en öðrum skjóttum mynstrum, en það verður framtíðin að leiða í ljós.

Annað þessara varmynstra er í fola frá síðastliðnu vori, Prins Greifa frá Baldurshaga, sem mynd er af á forsiðu blaðsins, en hann er brúnn ýruskjóttur með svartu varblesu á hvítum haus. Þetta er eftir því sem best er vitað fyrsta varblesan sem sést hefur á íslensku hrossi.

Prins Greifi er undan Ellertssyninum Ófeigi frá Baldurshaga sem er móalóttur

88,3%
afkvæma fædd á Íslandi

ýruskjóttur og Ekkju frá Nesi sem er sótrauð, vindfext, breiðblesótt og leistött, arfbleindin slettuskjótt.

Hitt varmynstrið er í jarpri skjótttri hryssa, Jöklalínu, fæddri í Sölvholti síðastliðið vor. Jöklalína er mikið hvít með nokkra smáa jarpa og jarpyrjöta flekki og svo stóra jarpa varstjörnu á hvítum haus. Jöklalína er undan Ellertssyninum Valentínusi frá Sölvholti, sem er jarpur og bæði ýruskjóttur og litförottur, fyrsta hrossið sem ber ýruskjótt og litförott mynstur saman. Svo er Jöklalína undan Heklu

Valentínusi frá Sölvholti, undan Ellerti og Gerplu frá Kaldbak, er fyrsta folaldið sem fæðist ýruskjótt og litförott. Hann ber jarpan grunnlit.

Mynd / PI

Árdagur frá Sölvholti, undan Valentínusi og Þrumu frá Sölvholti, er fyrsta rauða ýruskjotta folaldið. Mynd / PI

Ætt Ellerts frá Baldurshaga

F: Sær frá Bakkakoti 1997 móalóttur	M: Kengála frá Búlandi 1990 bleikálótt
FF: Orrí frá Þúfu 1986 brúnn	MF: Sörlí frá Búlandi 1985 móbrúnn nösóttur
FFF: Otur frá Sauðárkróki 1982 brúnn	MFF: Kolfinnur frá Kjarnholtum I 1981 jarpur
FFM: Dama frá Þúfu 1983 brún	MFM: Silja frá Hvolsvelli 1981 móbrún
FM: Sæla frá Gerðum 1983 bleikálótt skjótt	MM: Bleikskjóna frá Búlandi 1986 bleik skjótt
FMF: Ófeigur frá Flugumýri 1974 bleikálóttur	MMF: Kolfinnur frá Kjarnholtum I 1981 jarpur
FMM: Fífa frá Kópavogi 1970 svört skjótt	MMM: Móskjóna frá Búlandi 1981 móskjótt

frá Sölvholti sem er jörp skjótt og slettuskjótt. Jöklalína er einstök að tvennu leyti, bæði fyrir að bera varstjörnuna og fyrir það að hún ber að öllum líkindum gen fyrir öllum þrem skjóttu mynstrunum sem finnast í íslenska hrossastofninum, hefðbundnu flekkjaskjóttu, slettuskjóttu og ýruskjóttu.

Tilkomur þessara tveggja folalda með varmynstur eða varteikn gefa líklega vísbendingu um að við eigum eftir að sjá fleira óvenjulegt á næstu árum í ræktun út af Ellerti. Enda er það eðli málsins að með annarri, þriðju og síðari kynslóðum komi fleira í ljós en í fyrstu kynslóðinni.

Þá fara ýruskjóttu erfðirnar að spila með fleiri og fleiri litum og litmynstrum og möguleikarnir í fjölbreytni vaxa. Við eigum enn eftir að sjá afkvæmi ýruskjóttis og grás og ýruskjóttis og arfhreins slettuskjótt, svo dæmi séu tekin um möguleika sem gefið gætu eitthvað óvenjulegt. Flest bendir til þess að á síðastliðnu sumri hafi fæðst fyrsta

rauða ýruskjotta folaldið. Það er folinn Árdagur frá Sölvholti, sem er rauður breiðblesóttur og sokkóttur en sýnir, a.m.k. enn þá, nánast engar yrjur, en samkvæmt erfðum og litum foreldranna ber hann ýruskjóttar erfðir.

Árdagur er undan Valentínusi, sem fyrr er nefndur og Þrumu frá Sölvholti sem er muskótt vindótt. Það er líka möguleiki á að fyrsta leirljósa ýruskjotta folaldið hafi fæðst í Sölvholti, folinn Ljósvalki sem er einnig undan Valentínusi á móti Glæru frá Sölvholti sem er föl, arfhrein leirljós.

Ljósvalki er leirljós, blesóttur, hásokkóttur, en yrjur er erfitt að greina enda er leirljós feldur mjög ljós. Litarmunur var mun meiri á honum nýfæddum en síðar varð. Ef þetta er rétt eigum við bara eftir að sjá ýruskjotta mynstrið með bleikum og muskóttum lit.

Höfundur er jarðfræðingur & áhugamaður um íslenska húsdýrastofna.

Jöklalína frá Sölvholti, undan Valentínusi, syni Ellerts, er jörp ýruskjótt. Hún er líklega einnig með gen fyrir bæði slettuskjóttu og hefðbundnu flekkjaskjóttu og er með stóra jarpa varstjörnu. Mynd / PI

Matvælasjóður opnar fyrir umsóknir í febrúar

Matvælasjóður opnar fyrir umsóknir 1. febrúar 2024 vegna fimmtu úthlutunar sjóðsins. Umsóknarfrestur er til miðnættis 29. febrúar 2024.

Hlutverk Matvælasjóðs er að styrkja þróun og nýsköpun við framleiðslu og vinnslu íslenskra matvæla og hliðarafurða þeirra úr landbúnaðar- og sjávarafurðum á landsvísi.

Nánari upplýsingar má finna á heimasíðu sjóðsins www.matvaelasjodur.is og umsóknum er skilað í gegnum umsóknarkerfið Afurð.

Matvælasjóður

Stjórnarráð Íslands
Matvælaráðuneytið

BÆNDUR ERU FREMSTIR Í ENDURVINNSLU

Fyrsta skref við endurvinnslu á heyrúlluplasti er að huga að gæðum þess til endurvinnslu við kaup. Þar skiptir litaval máli.

Eftir notkun þarf að ganga vel um heyrúlluplastið og sundurgreina það frá öðrum úrgangi. Minnka umfang þess og gæta að geymslu fyrir hirðu.

Þessi fyrstu skref við meðhöndlun skipta miklu máli við endurvinnslu á heyrúlluplasti.

Hringrásarhagkerfið byrjar á þínu býli.

ÚRVINNSLU
SJÓÐUR

Að auka lífræna ræktun – getum við lært eitthvað frá Þýskalandi?

Annað hvert ár fer fram sérstök vísindaráðstefna um lífræna ræktun í Þýskalandi, Sviss eða í Austurríki. Þessi ráðstefna er þekkt sem miðlægur vettvangur fyrir vísindamenn aðallega, en einnig taka þátt ráðgjafar í lífrænni ræktun, hagsmunaaðilar og embættismenn.

Christina Stadler.

Á þessum ráðstefnum er rætt um nýjustu rannsóknarniðurstöður í lífrænni ræktun á öllum sviðum. Að venju er þarna viðstatt mikið af fólki frá háskólanum Kassel-Witzenhausen. Á ráðstefnunum er kjörð tækifæri til að uppfæra þekkingu, mennta sig meira í lífrænni ræktun og viðhalda og stækka tengslanetið.

Markmið þýsku ríkisstjórnarinnar og Evrópusambandsins

Vorið 2023 var á þessari ráðstefnu sérstaklega rætt um hvaða rannsóknarverkefni skipta máli og hvernig ætti að hanna rannsóknir í framtíðinni sem styðja við útbreiðslu lífræns landbúnaðar. Þýsk stjórnvöld stefna að því að 30% landbúnaðarlands verði lífrænt vottað árið 2030. Stefna Evrópusambandsins er 25%.

Markmiðið er metnaðarfullt, því árið 2022 var hlutfall lífræns ræktunarlands í Þýskalandi aðeins 11,3%. Þetta þýðir að stefnt er að 12% árlegum vexti í aðlögun þýskra bænda frá hefðbundinni ræktun yfir í lífræna ræktun.

Í ljósi loftslagsbreytinga, taps á líffræðilegum fjölbreytileika, sífells vaxandi fólksfjölda í heiminum og takmarkaðra auðlinda verður að sameina alla krafta í því skyni að umbreyta landbúnaði og matvælaframleiðslu með nýrri hugsun og nýjum aðgerðum. Þetta snýst um sjálfbærari nýtingu auðlinda, aðlögun að breyttu veðurfarum og að hægja á loftslagsbreytingum, styrkja

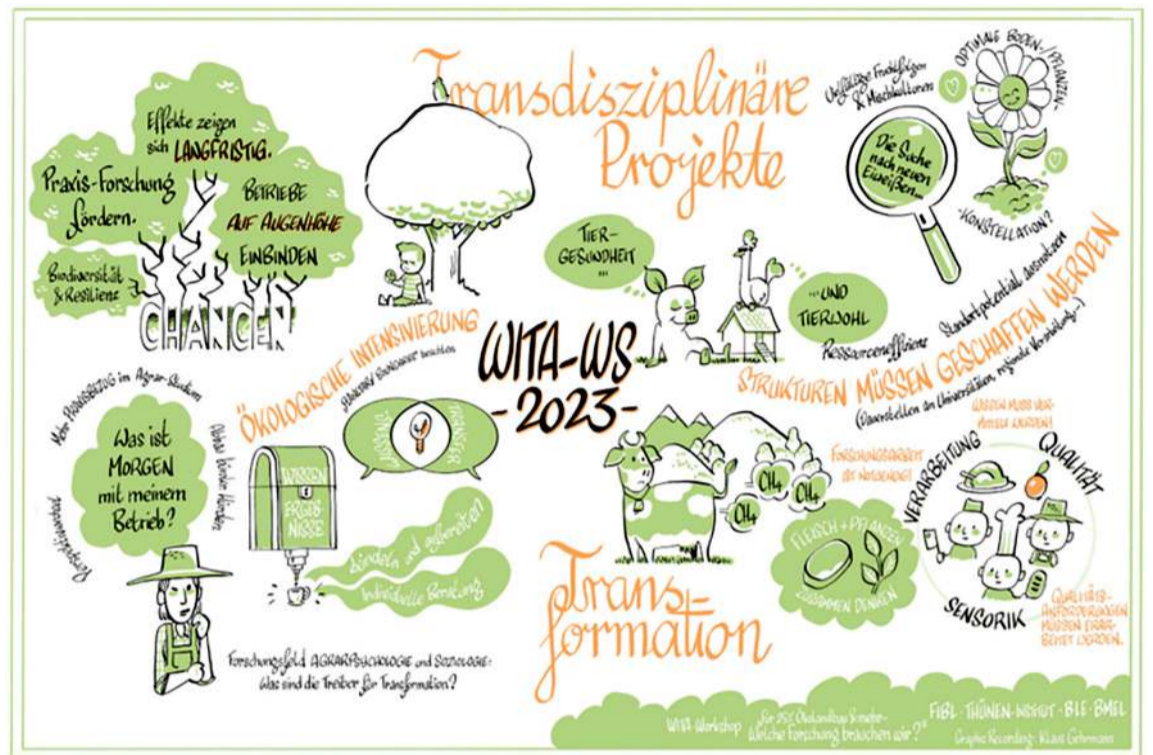

líffræðilegan fjölbreytileika og hollustu matvæla. Lífræn ræktun er kerfismiðuð nálgun, sérlega auðlindaspærandi, umhverfisvæn og sjálfbært framleiðsluferfi. Framtíðarrannsóknir verða því að stuðla að möguleikum lífrænnar ræktunar og matvæla eftir allri virðisdeðjunni og þróa hagnýtar lausnir fyrir núverandi spurningar til að bæta kerfið enn frekar. Auk þess er mikilvægt að skoða betur snertifleti við neytendur með tilliti til væntinga þeirra um „lífrænt“.

Til að ná 30% markmiðinu er mikilvægt að bæta alla virðisdeðjuna í lífrænum landbúnaði allt frá frumframleiðendum til neytenda. Ryðja þarf úr vegi hindrunum. Auðvelda þarf bændum skiptingu yfir í lífræna ræktun, styðja þarf við markaðsþróun og mikilvægargagnýtar rannsóknir og koma markvissar að þekkingarmiðlun til notenda. Til þess að ná þessum markmiðum þarf áþreifanlegar aðgerðir, þar sem allir í virðisdeðjunni eru með. Markmiðið er að leggja til áætlun fyrir stjórnvöld sem á að efla lífrænan landbúnað og matvælaframleiðslu í Þýskalandi.

Nauðsynlegar rannsóknir til að auka lífræna ræktun í Þýskalandi

Haldin var vinnustofa undir heitinu „Hvaða rannsóknir þurfum við til

að ná 25% markmiðinu í lífrænni ræktun? Vinnustofan var vettvangur til að kynna hagsmunaaðilum þörfina á rannsóknarskipulagi, telja upp forgangsranóknir og aðferðir við þekkingarmiðlun. Áður en vinnustofan var haldin fór fram forvinna til að móta rannsóknartillögur á öllum fræðasviðum lífræns landbúnaðar.

Rannsóknir hafa grundvallarþýðingu fyrir framtíðartækifæri samfélaga og eru sérstaklega nauðsynlegar til að auka lífræna ræktun og lífræna matvælaframleiðslu. Það á að reyna að ná eftirfarandi markmiðum:

a) Þróa áfram lífræn framleiðsluferfi og auka framlag þessara kerfa til samfélagsvernd, líffræðilegum fjölbreytileika, auðlindavernd,

vatnsvernd, heilbrigði og frjósemi jarðvegs, heilbrigði og velferð dýra, gæði matvæla og matvælaöryggi, b) minnka hindranir og erfiðleika, sem tengjast aðlögun í lífrænni ræktun, c) tilgreina nánar hugmyndir við gerð rammaskilyrða og mælikvarða í vistvænum framleiðsluferfum eftir allri virðisdeðjunni.

Í ljósi aukinnar útbreiðslu lífrænnar ræktunar og matvælaframleiðslu er brýn þörf fyrir vexti innviða, mannauðs með þekkingu í lífrænni ræktun og fjármagns til nýlida í greininni auk eflingar tengslanets.

Í málstofum var fjallað nánar um rannsóknarviðfangsefni og rannsóknarinnviði fyrir mismunandi greinar tengdar lífrænni ræktun:

- Með fjárhagslegum stuðningi verður að auka dýra- og plöntukynbætur þannig að vistvænni afbrigði öflugra tegunda séu í boði fyrir lífræna ræktun.

- Þróa þarf fjölbreytt sáðskiptakerfi sem eru aðlöguð hverjum stað og þar sem belgjurtir, blönduð ræktun með tveimur eða fleiri tegundum samtímis og túnrækt gegna lykilhlutverki.

- Þróa þarf auðlindaspærandi ræktunaraðferðir.

- Heildræn nálgun þar sem jarð- og búfjárrækt er samtvinnuð og óaðskiljanlegir hlutar í sjálfbærum lífrænum kerfum.

- Hagræða í dýrahaldi en jafnframt bæta heilsu og velferð dýra.

- Stækkun lífræns landbúnaðar og matvælaframleiðslu getur aðeins tekist ef mataræði og þar með landbúnaðar- og matvælaferfið í heild er endurskodað.

- Lífræn matvælavinnsla og lífrænt mataræði þarf að styrkja með rannsóknum og miðla þarf þekkingu um lífræna næringu og grænkerfaði til neytenda.

- Setja sér markmið að fólk borði svæðisbundin hágæða lífræn matvæli sem eru unnar með miklum vinnslugæðum á vistvænan hátt og sem byggjast á plöntum í auknum mæli.

- Mikilvægt er að auka hlut lífrænna rétta á veitingastöðum og mótuneytum.

- Endurskoða imyndina af „dýrum“ lífrænum vörum og skapa stærri sölumarkað.

- Nauðsynlegt er að hafa fastráðna starfsmenn með menntun í þverfaglegum rannsóknum til að

byggja upp hæfni, stuðla að og styrkja miðlun yfir venjulegan verkáætlanartíma (3-5 ára).

- Styðja þarf unga fræðimenn til starfs og menntunar í lífrænni ræktun og matvælaframleiðslu.

- Athuga þarf hvort eigi að búa til viðeigandi fjármögnunaráætlanir fyrir aðstoðarfólk í rannsóknum.

- Miðla þarf sérstökum eiginleikum lífræna geirans í þjálfunarstarfi og á námsbrautum.

- Styrkja þarf verkefni hraðar og efla þarf þverfagleg og langtíma rannsóknarverkefni með þátttöku frá ráðunautum og bændum.

- Viðhald af rannsóknarinnviðum sem byggjast upp í verkefnum er mikilvægt og mun hafa ávinning umfram þessi tiltekin verkefni.

- Rannsóknarniðurstöður nýtast aðeins ef þær ná til réttra markhópa. Til að efla þekkingarmiðlun eftir virðisdeðjunni þarf „verkfærakassa“ með árangursríkum leiðbeiningum sem rannsakendur og ráðunautar hafa útbúið fyrir framleiðendur.

- Mikilvægt er að nýta upp reynsluþekkingu fyrir hagnýtar lausnir.

Hvað þarf að gera á Íslandi til að efla lífræna ræktun?

Vafalaust geta íslensk stjórnvöld nýtt sér einhverjar hugmyndir frá Þýskalandi varðandi eflingu á rannsóknum tengt lífrænni ræktun, stækkun rannsóknarinnviða og þekkingarmiðlun.

Þar ætti að miðla við að sjónarhorn lífrænnar matvælaframleiðslu á Íslandi sé til fyrirmyndar og efla þannig lífræna matvælaframleiðslu á Íslandi.

Það er óumdeilt að gera þarf umfangsmikið átak til þess að lífræn ræktun geti nýtt möguleika sína til að leysa áskoranir í greininni. Hlutfall landbúnaðarlands með lífræna vottun er mjög lítið og hefur heldur ekki hækkað í mörg ár.

Að auki, samanborið við önnur Norðurlönd, er tiltölulega lítil þekking og reynsla til um lífræna ræktun meðfram allri virðisdeðjunni á Íslandi og er því brýn þörf á að efla þekkingu í heild sinni á öllum sviðum. Það vantar því mannauð erlendis frá í nánast öllum starfsgreinum.

Þó að drög að fyrstu áætlun um eflingu lífrænnar ræktunar sem unnin hefur verið á vegum stjórnvalda séu komin út, eru hér nokkrar tillögur til að efla lífræna ræktun sem tengjast

Vesturröst **HENRY** Sérverslun veiðimanna
Laugaveg 178
sími: 551 6770
www.vesturröst.is

All-Weather Lever Action Side Gate .30/30 Win
Kr. 219.000

Cal 22,22 Mag, 17 HMR
Kr 114.900 -124.900

Henry Lever Action X Model .45-70 and 30-30 Win
kr 199,900

fyrst og fremst rannsóknum og kennslu á einhvern hátt:

• Umtalsverð aukning á opinberu fjármagni er nauðsynleg, meðal annars til rannsókna og tilrauna í lífrænni ræktun fyrir íslenskar aðstæður og til að miðla þekkingu til nemenda, ráðunauta, bænda og fleiri hagsmunaaðila. Þar sem það tekur tíma að þróa nýja þekkingu og innleiða núverandi þekkingu, er mjög brýnt að skapa nauðsynlega umgjörð svo hægt sé að ná fram hagnýtum niðurstöðum fljótt og hrinda í framkvæmd til að leysa núverandi hindranir.

T.d. ætti að hefjast handa strax við að hanna langtímatilraunir í

” Hlutfall landbúnaðarlands með lífræna vottun er mjög lítið og hefur heldur ekki hækkad í mörg ár ...“

jarð- og ylrækt eins og finnst í öðrum löndum og eru nú þegar búin að vera mörg ár í gangi. Óskandi væri ef stjórnvöld mundu veita ákveðnu fjármagni ár hvert til háskóla – óháð rannsóknarefni – til að geta rannsakað hvað brennir á hverju sinni í lífrænni ræktun. Til þess væri ráðlegt að tilnefna hóp sem samanstendur af vísindamönnum, ráðunautum, bændum, hagsmunaaðilum og stjórnvöldum til að ákveða rannsóknartillögur til framtíðar sem nauðsynlegt er að takast á við. Þannig væri hægt að hefja rannsóknir með frekar stuttum fyrirvara og spara verðmætan tíma sem fer í að skrifa umsóknir. Fyrir minna brýn verkefni ætti áfram að sækja um í samkeppnissjóði.

• Það er staðreynd að Ísland er lítið land og allt sem er gert erlendis er einfaldlega ekki hægt að gera hérlandis. Í dag er ekki hægt að bjóða upp á sérstaka námsbraut um lífræna framleiðslu á háskólastigi á Íslandi, þar sem flesta innviði og mannaúð skortir. Valnámskeið í lífrænni ræktun hefur verið í boði hjá LbhÍ, sem hingað til hefur ekki verið mikið eftirsótt. Þess vegna er í dag ekki mögulegt að bjóða upp á heila námsbraut á háskólastigi í lífrænni ræktun

hér á landi. Hins vegar væri það metnaðarfullt framtíðarmarkmið. En þakið verður ekki byggt áður en húsið sjálft er byggt. Fyrst þarf að hugsa um sökkulinn af húsinu (grunnþekking). Svo væri hægt að bjóða upp á grunnnámskeið í lífrænni ræktun sem skyldunámskeið, þó ekki við upphaf háskólanáms, þar sem nemendur þurfa fyrst að nálgast grunnþekkingu á nokkrum sviðum. Það er enn meira áriðandi í lífrænni ræktun, þar sem er miklu meiri tenging milli mismunandi fagsviða en það er í hefðbundinni ræktun. Því mun grunnnámskeið í lífrænni ræktun skila sér meira seinna í náminu, sem jafnvel getur verið grunnur fyrir því að vekja áhuga nemandans til að skrifa ritgerð um þessi efni og auka þannig t.d. framboð á lífrænum tilraunum.

• Almennt vantar sérfræðinga með menntun í lífrænni ræktun og matvælaframleiðslu til starfa. Það þarf að skoða hvaða sérfræðingar/mannaúð eru nú þegar búsettir á Íslandi með menntun eða þekkingu í lífrænni ræktun. Það er ávinningur af fólki sem hefur reynslu í lífrænni ræktun erlendis frá og þekkir því mun milli lífrænnar ræktunar hérlandis og erlendis. Hins vegar hefur mjög lítil eftirspurn verið eftir þeirra reynslu hingað til. Það þarf að gefa þeim tækifæri, spyrja og kynna þeirra reynslu.

• Það þarf að auðvelda aðlögunarferli í lífrænni ræktun og efla markaðssetningu til að auka eftirspurn og framboð. Til að ná árangri á nú þegar starfandi lífrænum bæjum og til að auka vilja til aðlögunar, er miðlun sérfræðiþekkingar, frekari þróun lífrænna ræktunaraðferða ásamt fjölbreytileika ræktunartilrauna nauðsynlegt.

• Rannsóknarniðurstöðum þarf svo að miðla til bænda t.d. í formi verkfærakassa og getur ráðunautur verið tengiliður milli vísindamanna og bænda. Hins vegar er enginn starfandi ráðunautur sem starfar eingöngu við lífræna ræktun á Íslandi.

Stækkun lífrænnar framleiðslu á Íslandi er ferli sem stjórnvöld þurfa betur að koma á framfæri við efnahagslífið og vísindin en nú er gert.

Höfundur er lektor hjá Landbúnaðarháskóla Íslands.

Kaupfélag Borgfirðinga fagnar 120 ára afmæli.

Ekki missa af frábærum afmælistilboðum í hverri viku inn á www.kb.is

Sendum um allt land

WWW.KB.IS

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Viralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjórnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Þú finnur Bændablaðið á www.bbl.is, Facebook & Instagram

Snjallar lausnir

Hafðu samband á stolpigamar.is eða í síma 568 0100

stolpigamar.is

Framkvæmdarsvæði

Við bjóðum margar góðar lausnir á aðstöðu fyrir starfsmenn og stjórnendur á framkvæmdarsvæðum. Auðvelt og fljótlegt er að setja upp skrifstofur, gistiæiningar og salerni í stærðum og gerðum sem hentar best hverju einstaka verkefni.

 Stólpi Gámar

KLETTAGARÐAR 3-5 | 104 REYKJAVÍK | STOLPIGAMAR@STOLPIGAMAR.IS

Niðurstöður hefefnagreininga verða kynntar á fjarfundi þriðjudaginn 16. janúar kl. 11. Nánari upplýsingar má nálgast á vefnum rml.is. Mynd / RML

Síðast ber að nefna að jöfn dreifing búfjáraburðar og tilbúins áburðar er forsenda góðrar áburðar-nýtingar, aukin uppskera af svæðum sem fá áburð umfram áburðarþarfir vegur ekki upp minnkun uppskeru þar sem áburðargjöf er of lítil því í fæstum tilvikum fæst tvöföld uppskera þar sem áburðardreifing var tvöfalt meiri en ráðgert var með.

Þegar vorið kemur þá hefst sá þröngi gluggi sem bændur hafa til þess að koma áburðarefnum á sitt ræktarland svo bæði nýting áburðarefna og vaxtatímabilsins í heild verði sem best. Að lokum er það veðurfar sem hefur áhrif á sprettu og hve hröð nýting áburðarins verður fyrir komandi uppskerutíð.

Niðurstöður hefefnagreininga

Í töflu eru birtar niðurstöður hefefnagreininga ársins 2023. Til samanburðar (innan sviga) eru þar einnig niðurstöður frá 2022.

Taflan sýnir meðaltöl fyrir fyrri slátt annars vegar og seinni slátt hins vegar og í báðum tilvikum landsmeðaltal og meðaltöl landsfjórðunganna.

Vorið 2023 var víða blautt og tafði það jarðvinnslu og áburðargjöf talsvert víða á landinu. Jarðvegur var einnig kaldur af þessum sökum, spretta hæg og upptaka grasa á næringarefnum lítil. Á öðrum svæðum var tíðarfar hagstæðara og hófst sláttur þar með fyrra móti.

Mun á áferði má stundum sjá í niðurstöðum heysýna en þann mun er oft auðveldara að greina í niðurstöðum einstakra búa eða minni landsvæða en í landsmeðaltali

eða meðaltölum landsfjórðunga. Í þessum niðurstöðum má sjá að hey eru heldur þurrari árið 2023. Meltanleiki fyrri sláttar er minni 2023 en 2022 nema á Norðurlandi er hann litlu hærrí. Meltanleiki annars sláttar er hærrí í öllum landshlutum 2023. Prótein í heyjunum er að jafnaði meira árið 2023.

Kalsíum er lægst í fyrri slætti á Suður- og Vesturlandi en herra í seinni slætti en í öðrum landshlutum. Kalí er herra í fyrri slætti 2023 en árið á undan og er hækkun milli ára mest á Vesturlandi. Í seinni slætti er kalí í heyjunum einnig herra 2023 en 2022 á Suður- og Vesturlandi en lægra á austan og norðanverðu landinu.

Meðaltöl mælinga á selen vekja athygli. Meðaltöl ársins eru hærrí í öllum landshlutum árið 2023 en árið 2022, fyrir báða slætti. Undanfarin ár hafa sést stöku mælingar á selen sem eru mjög háar en þannig tilvik eru fleiri en áður 2023. Þannig mælingar eru að koma fram í öllum landshlutum.

Háar mælingar sem þessar hafa meiri áhrif á meðaltalið þegar heildarfjöldi sýna er ekki mikill og þannig kemur fram mikill munur milli ára á tölunum fyrir Austurland. Ef styrkur selens er yfir 2.000 µg/kg þe í föðri þarf að hafa varann á sér varðandi selen eitrun með langvarandi gjöf (sérstaklega fyrir hross) en þegar við erum komin upp í 4.000–5.000 µg/kg þe er orðin töluverð hætta á selen eitrun (lélegur vöxtur og tap á hárum).

Höfundar eru ráðunautar hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins.

Röggi ehf. Smíðshöfða 12. 110 Reykjavík
Sími 5868000 www.roggi.is
verslun@roggi.is
Þjónusta við lðnaðinn

Trésmiðavélar, borvélar, Rennibekkir, loftpressur, Bandsagarblöð, sagarblöð, fræsiverkfæri, þvingur, borar, rennijárn, spörjárn.

Öll verð á heimasíðu www.roggi.is

Deildafundir búgreina 12. - 13. febrúar 2024 Hótel Hilton Nordica Hefst klukkan 11

Skráning á bondi.is til fulltrúa fyrir búgreinar alifugla-, eggja-, garðyrkju-, geitfjár-, hrossa-, landeldis-, loðdýra- og svínadeildar er til **5. febrúar**

Sérkjör á gistingu er hægt að bóka til 15. janúar - hlekk má finna á bondi.is

Allar upplýsingar á bondi.is

UMSÓKNARFRESTUR er til með 26.01.2024

LEKTOR Í LANDSLAGSARKITEKTÚR

Laust er til umsóknar starf lektors í landslagsarkitektúr við deild Skipulags og hönnunar hjá Landbúnaðarháskóla Íslands.

HELSTU VERKEFNI OG ÁBYRGÐ

- + Byggja upp og innleiða alþjóðlega viðurkenndar rannsóknir á sviði landslagsarkitektúrs og skipulagsfræða
- + Birta ritrýndar vísindagreinar, afla rannsóknarstyrkja og taka virkan þátt í alþjóðlegu og innlendu samstarfi
- + Kennsla og þróun námskeiða á grunn- og framhaldsstigi
- + Leiðbeina nemendum í lokaverkefnum
- + Taka virkan þátt í faglegu þróunarstarfi og uppbyggingu náms í landslagsarkitektúr og skipulagsfræðum

NÁNARI UPPLÝSINGAR VEITA

Guðmunda Smáradóttir, mannauðs- og gæðastjóri
- gudmunda@lbhi.is - 433 5000

Laun samkvæmt gildandi kjarasamningi sem fjármála- og efnahagsráðherra og hafa gert. Umsækjendur skulu láta fylgja umsókn sinni vottorð um námsferil sinn og störf, ritaskrá, skýrslu um vísindastörf og önnur störf sem þeir hafa unnið, kynningarbréf þar sem m.a. koma fram upplýsingar um rannsóknaráherslur og hugmyndir um kennsluáferðir/þróun þekkingarmiðlunar á sviðinu. Athygli er vakin á því að samkvæmt reglum LBHI er rektor heimilt að veita framgang í starf dósentis eða prófessors strax við nýrðningu ef umsækjandi uppfyllir viðkomandi hæfnisviðmið. Landbúnaðarháskóli Íslands áskilur sér rétt til að hafna öllum umsóknum. Öllum umsóknum verður svarað þegar ákvörðun um ráðningu liggur fyrir. Launakjör er skv. kjarasamningum opinberra starfsmanna. Starfshlutfall er 100%

UMSÓKNARFRESTUR er til með 19.01.2024

STAÐA NÝDOKTORS

Staða nýdoktors er laus til umsóknar til að taka þátt í verkefni Endurheimt birkivistkerfa á 21. öld, áskoranir, leiðir og ávinningur (Birkivíst). Verkefnið er styrkt af Markáætlun um samfélagslegar áskoranir. Um er að ræða ráðningu til 12 mánuða.

HELSTU VERKEFNI OG ÁBYRGÐ

- + Vinna við tölfraðileg spálíkön fyrir breytingar á kolefnisforða í jarðvegi við framvindu náttúrulegra birkiskóga
- + Ritun fræðigreina í samráði við aðra þátttakendur í verkefni
- + Þátttaka í verkefnafundum
- + Aðkoma að öðrum verkþáttum Birkivistar eftir þörfum

NÁNARI UPPLÝSINGAR VEITA

Guðmunda Smáradóttir, mannauðs- og gæðastjóri
- gudmunda@lbhi.is - 433 5000

Ása Lovísa Aradóttir, prófessor - asa@lbhi.is - 433 5000

Laun samkvæmt gildandi kjarasamningi sem fjármála- og efnahagsráðherra og viðkomandi stéttarfélag hafa gert. Laun samkvæmt gildandi kjarasamningi fjármála- og efnahagsráðherra og viðkomandi stéttarfélags. Starfsstöð verður hjá Landbúnaðarháskóla Íslands að Árleyni 22 í Reykjavík. Með umsókn skulu fylgja kynningarbréf, starfsferlskrá auk upplýsinga um meðmælendur. Við ráðningu skal leggja fram staðfestingu á doktorsgráðu. Starfshlutfall er 100%

Náttfara eru Þórarinn Eymundsson og Sigríður Gunnarsdóttir en eigandi er Bo Hansen. Náttfari er afar vel gerður allhliðahestur sem hlaut 8,56 fyrir sköpulag, en fyrir hæfileika hlaut hann 8,48, hæst 9,0 fyrir tölt, samstarfsvilja og fegurð í reið. Náttfari fer glæsilega á velli, er framfallegur, léttbyggður allhliðahestur, skrefmikill, með góðan fótburð og úrvals samstarfsvilja.

Næsthæstu einkunn ársins hlaut fríðleika- og glæsihesturinn klárhesturinn Húni frá Ragnheiðarstöðum. Hann er undan Álfakletti frá Syðri-Gegnishólum og Hendingu frá Úlfstöðum. Ræktandi Húna er Helgi Jón Harðarson en eigendur eru Flemming Fast og Gitte Fast Lambertsen. Fyrir sköpulag hlaut Húni 8,76 þar sem hann skartar úrvals hálsi, herðum og bógum og samræmi upp á 9,5 og fyrir höfuð fékk hann 9,0. Kostirnir eru upp á 8,38 þar sem hæst ber að nefna 9,5 fyrir brokk og fegurð í reið, og fyrir tölt og samstarfsvilja hlaut hann 9,0. Framganga hans einkennist af fasmiklum léttstígum hreyfingum með miklum fótburði.

Hæstu einkunn í fimm vetra flokki stóðhesta fékk Organistasonurinn Hljómur frá Auðsholtshjáleigu en móðir hans er Tíbrá frá Auðsholtshjáleigu. Ræktendur Hljóms eru Gunnar Arnarson og Kristbjörg Eyvindsdóttir en eigandi er Gunnar Arnarson ehf. Hljómur hlaut 8,65 í aðaleinkunn. Fyrir sköpulag hlaut hann 8,63 þar af 9,5 fyrir hófa og 9,0 fyrir bak og lend og samræmi. Fyrir hæfileika hlaut hann 8,66, þar af 9,0 fyrir tölt, brokk, greitt stökk og samstarfsvilja. Hljómur er afar vel gerður með úrvalsýfirlinu og afar gott jafnvægi í skrokk, rúmur allhliðagæðingur með mikinn fótburð og framsækinn vilja.

Stóðhestar 6 vetra

Þriðju hæstu aðaleinkunn 8,58 hlaut Glampi frá Skeiðháholi. Hann er undan Draupni frá Stuðlum og Orradótturinni Hrefnu frá Skeiðháholi. Ræktandi Glampa er Tanja Rún Jóhannsdóttir og á hún hestinn ásamt Vilmundi Jónssyni.

Fyrir sköpulag hlaut Glampi 8,45, þar af hæst 9,0 fyrir bak og lend. Fyrir kosti hlaut hann 8,65, þar af 9,0 fyrir tölt, brokk, greitt stökk, samstarfsvilja og fegurð í reið. Glampi er fallegur á velli með úrvals bak og lend. Framgangan er fasmikill og vilji og þjálni skila gangtegundum sem eru takthreinar, skrefmiklar, með góðum fótburði.

Með aðra hæstu einkunn stóðhesta í 6 vetra flokki var Hringjari frá Efri-Fitjum sem ræktaður er af og í eigu Jóhannesar Geirs Gunnarssonar. Hringjari hlaut 8,60 í aðaleinkunn og er nokkuð jafn vel gerður og kostamikill. Fyrir sköpulag hlaut hann 8,54, þar af 9,0 fyrir bak og lend og hófa. Fyrir hæfileika hlaut hann 8,62, þar af 9,0 fyrir tölt og samstarfsvilja og að uppistöðu 8,5 fyrir aðra eiginleika. Hringjari er framhár, rúmur, viljugur og þjáll allhliðahestur með góð gangskil.

Með hæstu einkunn í sínum flokki var Spunasonurinn Guttormur frá Dallandi en móðir hans er Gróska frá Dallandi. Ræktendur Guttorms er Gunnar Dungal og Þórdís Sigurðardóttir en eigandi er Hestamiðstöðin Dalur ehf. Guttormur hlaut 8,61 í aðaleinkunn þar af 8,44 fyrir sköpulag og 8,70 fyrir hæfileika.

Hann er jafngerður á sköpulag þar sem hæst ber að nefna 9,0 fyrir réttleika og hófa. Kostirnir eru úrvalsgóðir en fyrir tölt, brokk, skeið og samstarfsvilja hlaut hann 9,0. Hann er rúmur, skrefmikill og hágengur allhliðagæðingur með frábært tölt, brokk og skeið.

Stóðhestar 7 vetra og eldri

Þriðju hæstu einkunn hlaut Djáknar frá Selfossi með 8,62 í aðaleinkunn. Djáknar er undan Arion frá Eystra-Fróðholti og Diljá frá Hveragerði. Ræktendur eru Davíð Sigmarsson og Árni Sigfús Birgisson en eigandi er Von Blinkenberg. Fyrir sköpulag hlaut Djáknar 8,02 og fyrir kosti 8,94, þar af 9,5 fyrir hægt stökk og samstarfsvilja og 9,0 fyrir tölt, greitt stökk, fegurð í reið og fet. Djáknar er frábær allhliðahestur, mjúkur, takthreinn, skrefmikill með úrvalssamstarfsvilja, framhár og hágengur.

Með næsthæstu aðaleinkunn ársins var glæsihesturinn Hylur frá Flagbjarnarholi en hann er undan Herkúles frá Ragnheiðarstöðum og Rás frá Ragnheiðarstöðum.

Ræktandi Hyls er Arnar Guðmundsson en eigandi er Heimahagi Hrossarækt ehf. Hylur er það hross sem býr að hæstu sköpulagseinkunn sem gefin hefur verið, 9,09. Nær allir eiginleikar sköpulags eru úrvalsgóðir en Hylur hlaut 9,5 fyrir samræmi, fótagerð og þrúðleika. Fyrir kosti hlaut Hylur 8,45 en fyrir brokk, greitt stökk og samstarfsvilja hlaut Hylur 9,5. Hylur er stórglæsilegur klárhestur, viljugur og þjáll með úrvalsgangtegundum sem eru takthreinar, skrefmiklar og lyftingagóðar.

Hæstu aðaleinkunn ársins í elsta flokki stóðhesta hlaut úrvalsalhliðahesturinn Seiður frá Hólum eða 8,83 í aðaleinkunn. Hann er undan Trymbli frá Stóra-Ási og Ösp frá Hólum, ræktandi er Hólaskóli en eigandi er Sveinn Ragnarsson. Fyrir sköpulag hlaut Seiður 8,63, þar af 9,0 fyrir háls, herðar og bóga og samræmi. Fyrir kosti hlaut hann 8,93, þar af 9,5 fyrir skeið og samstarfsvilja en fyrir tölt, brokk, greitt stökk og fegurð í reið hlaut hann 9,0. Gagnhæfni Seiðs er afbragð sem einkennist af takthreinum, jafnvægisgóðum og rúmum gangtegundum með góðum fótburði.

Alls standa 241 stóðhestur að baki sýndum hrossum á Íslandi árið 2023. Hér til hliðar má sjá lista yfir þá fimm títan feður sem áttu flest sýnd afkvæmi.

Höfundar eru Elsa Albertsdóttir og Halla Eygló Sveinsdóttir.

Lyftu á gæðum

REYKJAVÍK — AKUREYRI — 590 5100 — klettur.is

CAT®

KLETTUR

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
Á BÍLSKÚRS- OG IÐNAÐARHURÐUM

ISHURÐIR

www.ishurdir.is

564-0013 | 865-1237

Sniðug lausn!

Hafðu samband við okkur og fáðu allar nánari upplýsingar eða kíktu í heimsókn.

Hafðu samband á stolpigamar.is eða í síma 568 0100

stolpigamar.is

Geymslugámar með bílskúrshurð

Við bjóðum í fyrsta sinn hentuga 20 feta sérútbúna geymslugáma með bílskúrshurð sem auðveldar aðgengið mikið. Gámarnir eru hentug geymslulausn undir búslóðir, frístundatæki eða í raun hvað sem er. Komdu og skoðuðu.

Stólpi Gámar

KLETTAGARÐAR 3-5 | 104 REYKJAVÍK | STOLPIGAMAR@STOLPIGAMAR.IS

það skoðast sem afleiða, byggð upp á fjárhagslegum viðmiðum sem gera má upp með reiðufé (hærra verð fyrir mjólk sem markaðsfærð er á innanlandsmarkaði).

Greiðslumark hefur markaðsverð og með það er höndlað á skipulegum tilboðsmarkaði, sem haldinn er af matvælaráðuneyti Stjórnarráðs Íslands 1. apríl, 1. september og 1. nóvember ár hvert. Það er áþekkt fyrirkomulag og tíðkast í almennum viðskiptum með hlutabréf og skuldabréf í kauphöll.

” Meðan rekstrarvirði og upplausnarvirði kúabúa eru nánast hvort í sínu sólkerfinu er greininni mikill vandi á höndum.“

Almennt er markaðsmisnotkun óheimil en í henni felst m.a. að eiga viðskipti eða gera tilboð sem gefa eða eru líkleg til að gefa framboð, eftirspurn eða verð fjármálagerninga misvísandi eða ranglega til kynna, eða tryggja óeðlilegt verð. Að mínu áliti ættu slíkar reglur að gilda um viðskipti með greiðslumark, meðan þau verða stunduð, til að tryggja jafnræði aðila á markaði.

Í öllu falli er ljóst, að með því að afhenda fáeinum útvöldum bændum á tilteknu landsvæði gefins fjármuni eða niðurgreitt lánsfé til að kaupa greiðslumark í mjólk, er verið að búa til yfirgengilegan og óþolandi aðstöðumun innan greinarinnar, sem stuðlar að úlfúð og sundrunu. Greinin þarf ekki á því að halda.

Mínt er á að allir mjólkurframleiðendur búa við greiðslumarkskerfið, ekki bara sumir og rekstur mjólkuriðnaðarins, fjöreggs og lífæðar mjólkurframleiðenda, er sameiginlegt verkefni, jafnt félagsmanna í Auðhumlu svf. og Kaupfélags Skagfirðinga svf.

Hvað er til ráða?

Miðað við gildandi markaðsverð, 300 kr/ltr, er verðmæti greiðslumarkans á meðalbúi um 100 milljónir kr. Að mínu áliti stendur afkoma og launagreiðslugeta rekstrarins alls ekki undir því verði.

Í takmörkuðum umræðum um nýjan verðlagsgrundvöll kúabús hafa ekki komið fram neinar hugmyndir um meðferð greiðslumarkans í efnahag kúabúa svo ég viti.

Þetta háa verð, og sú staðreynd að óheimilt hefur verið að gjaldfæra þennan risastóra útgjaldalið í tæplega einn og hálfan áratug, hefur án vafa mikil áhrif á kynslóðaskipti

í mjólkurframleiðslu. Meðan rekstrarvirði og upplausnarvirði kúabúa eru nánast hvort í sínu sólkerfinu er greininni mikill vandi á höndum. Enda sést þess staður í afkomunni. Sú ákvörðun í endurskoðun nautgripasamningsins 2019, þar sem skilaboð komu að ofan (að norðan?) á síðustu stundu fyrir undirritun, um að hámarksverð á greiðslumarki skyldi vera þrefalt lágmarksverð mjólkur eins og verðlagsnefnd búvara ákveður það á hverjum tíma, en ekki tvöfalt eins og aðalfundur LK 2019 samþykkti samhljóða, er í mínum huga ein sú fátánlegasta í landbúnaðarsögunni.

Þessi ákvörðun er hluti af rekstrarvandráðum dagsins í dag, enda eru fjárfestingar í greiðslumarki umtalsverður hluti af heildarfjárfestingum mjólkurframleiðenda síðustu ár. Þegar lítið er yfir efnahagsreikninga félaga í mjólkurframleiðslu er hlutfall greiðslumarkans af fastafjármunum víða sorglega hátt.

Ef greinin á að geta endurnýjað sig, greitt skikkanleg laun og mætt áskorunum framtíðar á síkvikum markaði, þarf að stokka þetta fyrirkomulag upp í heild sinni. Tillögur um það hafa verið lagðar fram, t.d. í 5. tbl. Bændablaðsins 2019, og þær standa fyllilega fyrir sínu enn í dag.

Viðskipti með stuðningsgreiðslur hætti

Í áður tilvitnuðu viðtali við sveitunga minn í október sl. lét hann þau orð falla að „það er eins og öllum sé drullusama um íslenskan landbúnað“.

Síðan þá hefur fjárveitingavaldið brugðist við með myndarlegu framlagi upp á 2,1 milljarð kr. til nautgriparéktarinnar. En hversu lengi dugir það? Áburðurinn er að lækka, vonandi lækkar fôðrið líka, sem og vextirnir. Bilið frá því sem nú er og þess sem samtök bænda telja nauðsynlegt til að greinin geti staðið við skuldbindingar sínar er hins vegar miklu stærra.

Fjárfestingaþörf mjólkurframleiðslunnar er mjög mikil. Fyrir réttum fimm árum var eftirfarandi látið falla í þessu blaði:

„Er líklegt að stjórnvöld verði tilbúin að styðja greinina áfram ef stór hluti stuðningsins gengur kaupum og sölum, verði jafnvel að miklu leyti orðinn fastur í veðandlagi einstakra banka og kaupfélaga, eða tengdra aðila?“

Við þessi orð mín og félaga minna stend ég jafnfast við nú og þá. Bændur og ríkisvaldið þurfa í sameiningu að varða leiðina út úr núverandi öngstræti í átt að farsælla fyrirkomulagi mjólkurframleiðslunnar. Nýr landbúnaðarsáttmáli sem taka á við í upphafi árs 2027 er einstakt tækifæri til þess og honum vil ég leggja lið.

Höfundur er bóndi á Ytri-Tjörnum í Eyjafirði.

Fyrirtæki til sölu

Fyrirtækið Betri vörur ehf. á Ólafsfirði er til sölu

Við höfum sérhæft okkur í vinnslu á reyktum og gröfnum laxi og reyktri bleikju.

Allt hráefni er keypt hérlendis, úr landeldi Samherja.

Húsnæðið er um 700 fm á tveimur hæðum, vel við haldið.

Upplýsingar í s. 864-0870

eða hjá fasteignasölu Hvammi, Akureyri, s. 862-0440.

Lífræn hreinsistöð

• Fyrirferðalítill fullkomin sambyggð skolphreinsistöð

• Uppfyllir ýtrustu kröfur um gæði hreinsunar

• Engin rotþró eða siturlögn 25 ára ábyrgð

• Tæming seyru á þriggja til fimm ára fresti

• Engir hreyfanlegir hlutir

• Stærðir frá 6 - 55 persónueiningar

WPL
Diamond

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

SNOWEX® VETRARBÚNAÐUR

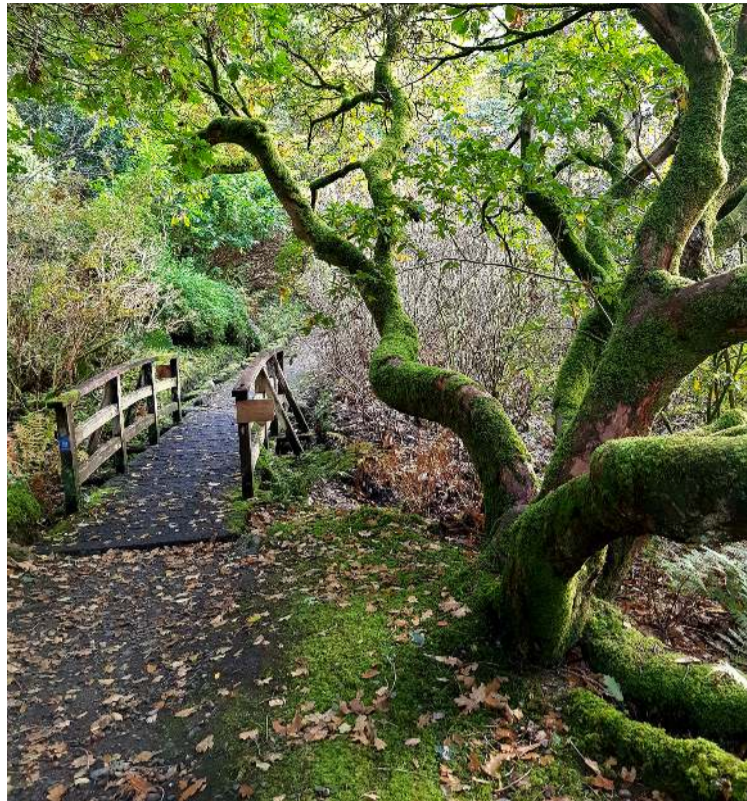
Salt- og sanddreifarar.
Amerísk gæðataeki sem endast.

Víkurbær 8 | 203 Kópavogi | S. 544 4656 | mhg.is

Steinar velta sér ekki upp úr aldri þeirra fléttna og mosa sem á þeim dvelja.

Hvað brýr varðar er það ástand frekar en aldur sem mestu skiptir.

Tré er tímavél. Við sjáum það yngjast eftir því sem við horfum lengra upp eftir því.

Ég hélt ég yrði ekki eldri

Um tvítugt spjallaði ég við mann sem sagðist vera 27 ára. Þetta man ég, því hann var augljóslega að ljúga að mér. Sjálfsagt eldri en ég, en tuttugu og sjö ára?

Kristján Friðbertsson. Nei, hann gæti ekki verið svo rosalega gamall. Aldursbilið væri þá meira en sem næmi þriðjungi alls þess sem ég hafði lifað. Tvítugur er maður bæði ungu og eilífur og elli ekkert nema framandi, ágenngt hugtak. Tuttugu og sjö ára er eiginlega bara „gamall kall“.

Tæpum aldarfjórðungi síðar hefur heil ævi til viðbótar bæst við hjá mér. Ekki hef ég hugmynd hvort hann er enn þá 27 ára, ef hann var það þá nokkurn tímann. Ég er a.m.k. ekki lengur tvítugur. Samt ekki aldarfjórðungi eldri.

Í dag er ég sirka þrítugur eða svo og hef verið í þó nokkurn tíma. Svipað gildir um flestöll í kringum mig og það er ekkert að fara að breytast. Þau sem eru eldri hafa a.m.k. ekki elst síðustu 10-20 árin. Þetta er nefnilega að mestu leyti sjónhverfing, sjáðu til.

Hvað er aldur?

Þrátt fyrir hið villandi nafn er sólarhringur einfaldlega tíminn sem það tekur jörðina að snúast heilan hring um sinn eigin öxul (möndul).

Raunverulegur hringur í kringum sólina tekur mun lengri tíma og á meðan snýst jörðin u.þ.b. 365 sinnum um eigin öxul, m.ö.o. 365 dagar í einu ári. Aldur er því einfaldlega sú tala sem segir okkur hversu marga hringi jörðin hefur farið um sólina síðan við yfirgáfum móðurkviðinn. Fyrir vikið segir aldur ekki til um þroska og ekki endilega hvað einhver hefur upplifað.

Stóra samhengið

Talið er að það hafi tekið Ísland að lágmarki 26 milljón ár (260 þúsund aldir) að verða að því sem það er í dag, þó landið sé jarðsögulega ungt. Ef maður með 260 þúsund krónur í smápeningum, missir tíkall sem hverfur ofan í forarpytt, þá er ólíklegt að hann eyði of löngum tíma að leita hans í drullunni. Hverju skipta svo sem tíu krónur? Þessi tíkall er hins vegar saga landsins frá víkingaöld. Allt sem

hefur gerst á Íslandi síðustu þúsund árin jafngildir 10 kr. af 260 þúsund.

Með hliðsjón af aldri Íslands, nú eða jarðarinnar, er tími mannkyns á jörðu afar skammur. Fólk, fyrirtæki, stofnanir, lönd og landamæri, dægurmálaþras, allt þetta kemur og fer á innan við andartaki. Já, líka hið svokallaða „fræga fólk“ sem reynir að sannfæra þig um að það sé merkilegra en annað. Hvert og eitt þeirra skiptir undantekningarlítið sáralitlu máli í stóru myndinni.

Um aldur og ævi

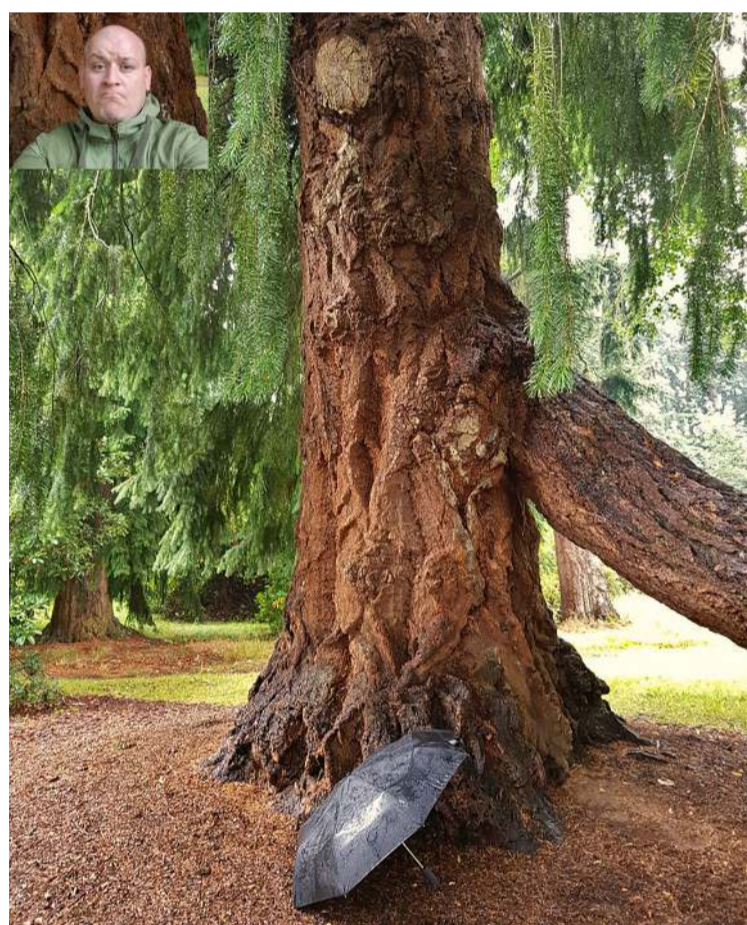
Lífslíkur mannfólks í dag eru miklu hærri en áður, er mannsævin samt stutt? Fer eftir því hvern þú spyrð. Fyrir fullvaxta dægurflugug (Ephemeroptera) getur sólarhringur verið heil lífstíð, en lífstíð hákarls getur hins vegar talið 4-5 aldir. Ymsar örverur geta farið í dvala í þúsundir, jafnvel milljónir ára og geta því náð mjög háum aldri, þrátt fyrir að hafa í raun kannski bara lifað nokkra daga. Aldur segir því ekki einu sinni til um hve marga daga lífveran hefur raunverulega lifað. Til eru hvelldýr (Hydrozoa) sem geta vaxið fram og til baka að vild milli þess sem við myndum kalla ungbörn eða fullorðin. Eru því í raun eilíf hvað öldrun varðar. Þá skiptir aldur ekki nokkru máli.

Aldur er nefnilega einn af þessum hlutum sem við lesum oft miklu meira í en við ættum að gera. Sérstaklega án samhengis. Af hverju eru t.d. til reglur um það hvenær fólk eigi að hætta störfum á vinnumarkaði, óháð þeirra getu, heilsu og vilja?

Virðilega bara blekking?

Er aldur nokkuð meira en einföld flokkaskipting þjóðfélagsins? Hvað með að skipta bara yfir í aldursflokkaheiti, t.d. ungkálfur, kálfur, ungnaut, naut og úr sér genginn öldungur?

Aldur, sjálfsblekking og villandi skilaboð um samfélagið í kring geta vakið með okkur áhyggjur. Áhyggjur sem sumir fá útrás fyrir með reglulegum skammti af fegrunaraðgerðum. Með því að vera heiðarlegur við mig sjálfan sem og aðra hef ég enga þörf fyrir slíkt. Hver sem er má alveg vita að ég er auðvitað ungnaut og mun alltaf vera. En þetta er ekki endilega einfalt. Þó við séum flest sammála um tímaeiningarnar, erum við ekki endilega sammála um hvað þær þýða. Enda upplifum

Myndarlegt, gamalt degli í Skotlandi. Innfellda myndin sýnir að vart má á milli greina hvor er eldri. Eða myndarlegri.

við flæði tímans á mismunandi hátt. Við upplifum fyrsta sólarhringinn, fyrsta árið og fyrsta áratuginn sem mun lengri en þann síðasta. Undir eðlilegum kringumstæðum breytist því viðhorf okkar til aldurs, eftir því sem tíminn líður.

Hvað skiptir máli?

Samblanda af aldri, þroska og heilsu skiptir máli. Þar er aldur settur í samhengi og þroski og heilsa metin út frá því sem algengt er fyrir heildina. Reynsla, þekking og geta skipta hins vegar meira máli hvert fyrir sig, óháð aldri, þó ekki endilega óháð samhengi.

Eftir fyrstu tvo, ekki síst þrjá, áratugin skiptir aldurstalan ein og sér sífellt minna máli. Flest erum við frá ákveðnum aldri í grunninn áfram sama manneskjan. Sami aðilinn bak við stýrið. Kannski með smávægilegum, jafnvel sveiflukenndum, breytingum á ytra byrði.

Áhrifa fer auðvitað að gæta á getu ýmiss konar með tímanum og innri mekaník getur farið að segja til sín.

Við verðum samt ekkert eldri. Í það minnsta ekki gömul. Ekki fyrr en mjög seint.

Ef þín innri rödd segir annað, hefur þú ekki bara valið þér rangan mælikvarða í lífinu?

Tré sem lifa og deyja

Langlíf tré geta tengt kynslóðir saman. Tengt afkomendur öldum síðar við forfeður og formæður. Tengt vegfarendur við mannkynssöguna og þróun hennar yfir þessar aldir. Nema auðvitað einhver taki upp á því að fella það á miðri leið, líkt og gerðist við Hadrianusarmúrinn í Bretlandi nýlega.

Sum tré fá jafnvel að segja sögu sína löngu síðar, líkt og 15 milljón ára trjáleifarnar á Vestfjörðum. Leifar þeirra barr- og beykitrjáa sem þar er að finna, innan um ýmsar aðrar trjátegundir, eru svo sannarlega þúsl í sögu landsins. Þúsl sem hafa náð að koma sér fyrir ekki bara á mælikvarða mannfólks, heldur einnig á jarðsögulega mælikvarðanum.

Fjölærar jurttir, líkt og hundasúran, neita oft að gefa upp aldur.

Elstu Íslendingar framtíðar

Sjálfur mun ég ekki ná háum aldri, enda ekki fyrirséð að ég hætti að vera sirka þrítugur. En tré hins vegar, já, tré verða eldri. Ekki endilega birki og reyniviður, enda almennt skammlíf, en sum tré.

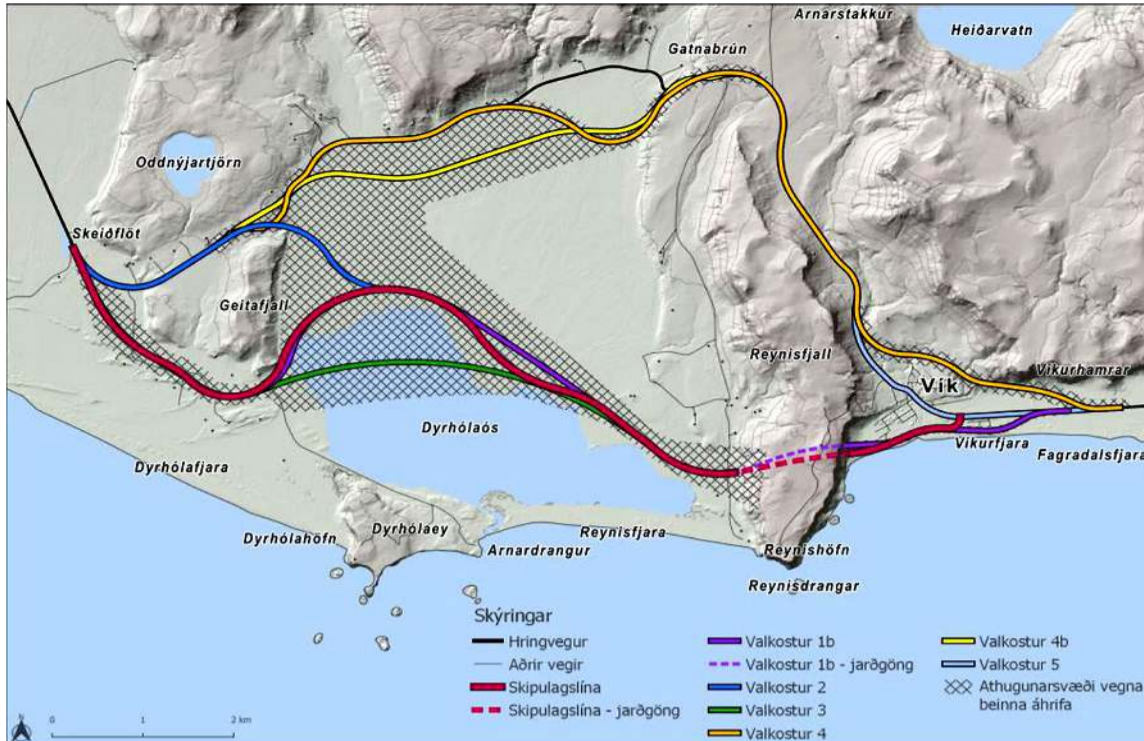
Ég get sem dæmi safnað fræi af garðahlyn (Acer pseudoplatanus) héraendis og sáð því. Úr því verður íslenskt tré sem getur náð 500 ára aldri og því t.d. verið samferða hákarli um heila lífstíð, væru búsvæði þeirra ekki aðskilin. Af þeim báðum hef ég raunar lært mikið um lífið. Hákarlinn kenndi mér mikilvægi þess að synda og af hlyninum lærði ég að vaxa að ummáli ár hvert.

Hákarlarækt er mér framandi, svo mín tenging við framtíðina verður frekar trjárákt. Með föður mínum og bróður, systkinabörnum, vinum, vinnufélögum og öðrum hef ég nú þegar gróðursett hin ýmsu tré og hvergi hættur enn. Hvet ég auðvitað sem flesta til hins sama og í sannleika sagt eflaust heilsusamlegra markmið en ummálsvöxturinn.

Vonandi munu afkomendur einhverra þeirra sjá eitthvað af þessum trjám í framtíðinni og njóta góðs af þeim. Sjá þau og láta hugann reika til forfeðra, til tímans sem við erum að upplifa nú og til alls þess sem í millitíðinni gerist.

Aldur skiptir ekki máli og dægurmálaþras og þirringur alls ekki. Minningar nýjar og gamlar og tengingar við fyrri tíma skipta hins vegar máli. Tíkallinn skiptir máli, þó hann sé hlutfallslega lítill (eins og ég).

Höfundur er plöntunörð.

Umhverfismat sem byggt er á falsfréttum

Var að lesa svokallað Umhverfismat Umhverfisstofnunar um láglandisveg þjóðveggar 1 með jarðgöngum í gegnum Reynisfjall. Plagg upp á 258 bls. og virðist það unnið af mörgum aðilum, eins og VSO ráðgjöf, Mannviti o.fl. fyrir svo aðra aðila eins og Vegagerðina.

Reynir Ragnarsson.

Ég sé þó ekki að viðkomandi aðilar kvitti undir að þeir séu samþykki þessum álitum, sem öll enda á sömu loka-orðunum „Að þessu athuguðu mælum við með leið 4.“ Leið sem sveitarstjórn Mýrdalshrepps hefur fyrir löngu síðan sagt að komi ekki til greina þar sem þessi valkostur liggja um endilangt fyrirhugað íbúðabyggingaland Víkur kaupsins. Að flestra dómi er þessi valkostur, leið 4, vitlausasti, dýrasti, óhagvæmasti og furðulegasti valkosturinn sem fundinn hefur verið upp. Þessi ákvörðun er að mínum dómi byggð á því sem nú kallast, kurteislega, falsfréttir en á gamalli íslensku, lygar. Þar sem því er haldið fram að valkostir 1 til 3 fari um viðkvæmar sjávarleirur og viðkvæmt lífríki eins og fuglabýggð og brekkubobba.

Við skulum skoða þetta aðeins nánar:

1. Hvað eru sjávarleirur?

Samkvæmt íslenski skilgreiningu geta sjávarleirur myndast á svæði milli stórstraumsfjöru og stórstraumsflóðs á lágu flötu landi, sem ýmist flæðir yfir á flóði en þornar á fjöru og myndar þá svokallaðar leirur. Valkostir 1 til 3 eru fleiri hundruðum metra frá mörkum flóðs og fjöru og enginn fræðilegur möguleiki að halda því fram að fyrirhuguð vegstæði fari yfir viðkvæmar sjávarleirur. Þetta er því viðkvæmt lífríki. Þetta er því falsfrétt og fullyrðing í umhverfismati um að valkostir 1 til 3 hafi neikvæð áhrif á sjávarleirur út í hött og ákvörðun um að hætta við valkostina á þeim forsendum byggð á lygum.

2. Hvað er ós?

Samkvæmt íslenski skilgreiningu er ós sama og útfall ári í sjó fram. Sum þessara áruftalla eru það vatnsmikil og kröftug að þau lokast ekki en geta þó myndað árósa eins og til dæmis Þjórsárós, Skaftárós o.fl. Sumir árosar eru myndaðir af fleiri litlum ám, sem sameinast í eitt útfall og dæmi um það eru t.d. Holtsós og eða Dyrhólaós, sem við köllum bara Ósinn. Þessir ósar geta lokast þegar sandburður eða öldurótsburður verður sterkari útfalli óssins.

3. Geta verið sjávarleirur umhverfis vatnsborð ósa?

Svarið er nei. Ekki samkvæmt skilgreiningu um sjávarleirur. Hef

reynar hvergi heyrt minnst á sjávarleirur í eða við ósbakka nema hér við Dyrhólaós það er staðreynd að útfall Óssins er bæði þröngt og grunnt og torveldar því sjávarflæði inn og út úr Ósnum. Við mælingu okkar heimamanna reyndist 4 millimetra mismunur á milli stórstraumsflóðs og -fjöru og var þá Ósinn með eðlilegt útfall. Hvað veldur þá þessari hækkun og lækkun á Ósnum? Svarið er ósköp einfalt og náttúrulegt. Útfallið er vatnslítið og megnar ekki í brimveðrum að vinna á móti sandburði sjávar og útfallið lokast. Stundum hleðst þar upp hár sjávarkambar þannig að það tekur þessar litlu ár langan tíma að hækka það í Ósnum að hann nái að ræsast fram og er þá talað um að Ósinn standi uppi, eða sé lokaður, en opin þegar útfallið er opið. Þar sem landið er lágrent nær Ósinn að flæða sums staðar þó nokkuð inn á landið, en annars staðar hækkar vatnsborðið við ósbakkana á annan metra, þegar verður hvað mest í Ósnum. Það getur tekið Ósinn mánuð eða meira að vaxa það mikið að hægt sé að ræsa hann út. Fyrir allmörgum árum fékk ég góðan og grandvaran bónda, sem býr nærri Ósnum, til þess að skrá í heilt ár hvenær Ósinn opnaðist og lokaðist. Niðurstaðan, yfir þetta heila ár, var að Ósinn var lokaður í 212 daga af 365 dögum. Er hægt að tala um viðkvæmar sjávarleirur við slík skilyrði inn í ósi? Svarið er nei. Það er fölsun. Í falsumsögnunum eru svo birtar myndir af veglinu þegar Ósinn hefur verið lokaður lengi og er hvað mestur og látið líta svo út að svona sé vegurinn á flóði. Það eru því einfaldlega lygar og falsfréttir, sem lagðar eru til grundvallar, að hætt er við besta vegakostinn.

4. Hvað er lífríki?

Þetta orð virðist vera það nýtt í íslenski tungu að ég finn enga skýringu á því í minni orðabók. Ég er ekki lífræðingur en samkvæmt mínum skilningi er allt sem lifir og deyr, vex eða grær, og ég þar með, hluti af þessu lífríki. Samkvæmt mínum skilningi er ekki til sá blettur á jörðinni að ekki sé í honum eitthvert lífríki, nema þá í glóandi hraunelfu. Eru einhverjar líkur á því að þessi láglandisvegur um Mýrdal geti raskað lífríki Mýrdalsins eða landsins? Svar mitt er nei. Hvað sem lífræðingur skrifa upp á, þá er þessi lífríkisógn helbert kjaftæði. Þó að þrjú kjóa óðul hafi fundist á eða nærri fyrirhuguðu vegstæði og einhverjir aðrir fuglar hafi sést þar á flugi þá er ég ekki í vafa um að þeir geta valið sér annað varpsvæði. Vegurinn gæti jafnvel bjargað fuglum frá því að gera sér hreiðurstæði á óssvæði, sem getur flætt upp á þegar Ósinn lokast fyrirvaralaust um varptímann.

5. Þá er eftir brekkubobballið.

Lífríkisspírum mistókst fyrir mörgum árum að friðlýsa svæðið austan undir Reynisfjalli þar sem brekkubobbar hafa búsvæði. Brekkubobbar éta eitthvað sér minna. Mýsnar éta brekkubobbana og kettirnir síðan mýsnar og allt þrífst vel. Sem sagt dæmigert lífríkisland. Gangaopið mun koma út úr Reynisfjalli að austan í suðurjaðri þessa búsvæðis og raska búsvæði bobbanna um nokkur hundruð fermetra. En aðalbúsvæði bobbanna er um 60.000 fermetra, og munu þessir valkostir 1 til 3 á engan hátt skerða lífsmöguleika blessaðra bobbanna. Þetta er því enn ein lygin.

6. Hvað eru lífríkisspírum?

Svar: Lífríkisspíra er bara mitt orð yfir fólk almennt, sem hugsar mikið um lífríkið og vill láta það njóta vafans ef um hann er að ræða og nær yfir mörg svið. Ég hugsa það ekki sem uppnefni heldur grófa flokkun, svipað og t.d. menntaspíra, eða montspíra.

7. Niðurstaða mín er því:

Valkostir eða veglinur nr. 1 til 3 eru hagkvæmstu, öruggustu og stystu leiðirnar og koma til með að spara yfir 5 milljónir ekinna kílómetra árlega miðað við umferðartölur Vegagerðarinnar á síðasta ári og yfir milljarð í kostnaði yfir árið. Í umsögnunum er lítið gert úr þessum sparnaði. Þó að allar þessar rándýru falsfréttasagnir endi á (umbeðnum) neikvæðum niðurstöðum, um valkosti 1 til 3, þá endar mín ókeypis (óumbeðin) umsögn á jákvæðri niðurstöðu. Hagkvæmasta, auðveldasta, hættuminnsta og stysta leiðin er láglandisleiðin, sem hjá Vegagerðinni í sinni könnun skorar mest, en af einhverjum furðulegum ástæðum sem hún mælir ekki með lengur. Hvað sem hver segir og hvað sem verður gert í bráðræði, þá mun endirinn að lokum verða sá, þó að seinna verði, að það verða tvær leiðir, gamla leiðin fyrir fjallið, sem hjáleid eða innansveitarleið, fyrir þá sem það vilja, og nýja láglandisleiðin í gegnum fjallið. Og þá hafði þið það.

8. Að lokum spurning:

Ef Umhverfisstofnun, Skipulagsstofnun, Matvælastofnun og önnur lífríkisspíráð og -félög, geta kært bæði fyrirhugaðar framkvæmdir og hönnun, sem þeim er ekki að skapi, má þá ekki á móti kæra þessa sömu aðila ef þeir byggja málflutning sinn og álit á falsfréttum og lygum, og skapa með því milljarða fjárútlát fyrir ríkissjóð og skattgreiðendur?

Höfundur er fyrrverandi umferðarfulltrúi, lögregluvarðstjóri og björgunarsveitarmaður.

Þorablót og skemmtanir um allt land

Davíð og Stefán eru syngjandi veislustjórar stefanhelgi@gmail.com eða s. 896-9410.

Landbótasjóður Lands og skógar

Opnað hefur verið fyrir umsóknir í Landbótasjóð Lands og skógar, áður Landgræðslunnar, og er umsóknarfestur til og með **31. janúar 2024**.

Styrkir eru veittir til verndar og endurheimtar gróðurs og jarðvegs.

Áraturgurinn 2021 til 2030 er tileinkaður endurheimt vistkerfa og eru umráðahafar lands eindregið hvattir til þátttöku.

Land og skógur veitir ráðgjöf um framkvæmd þeirra verkefna sem sjóðurinn styrkir og hefur eftirlit með framvindu þeirra.

Umsóknarform og reglur sjóðsins eru á **landogskogur.is**. Einnig er hægt að fá nánari upplýsingar og ráðgjöf hjá héraðsfulltrúum.

lbs@landogskogur.is

Land og skógur

TRYGG

SNJÓKEÐJUR

Hafðu samband, kynntu þér vöruvalið og þjónustuna

isfell.is • sími 520 0500
PEKING • ÞJÓNUSTA • GÆÐI

Undanfarin ár hefur íslenskur landbúnaður átt undir högg að sækja og er í raun sótt að honum úr mörgum áttum.

Vilja Íslendingar vera upp á aðra komnir í matvælaframleiðslu?

Landbúnaður hefur fylgt íslensku þjóðinni í öröfi alda. Ísland er eyriki í Norður-Atlantshafi og er um 103.000 km² að stærð, næststærsta eyja Evrópu á eftir Bretlandi og sú átjándi stærsta í heimi. Á Íslandi búa tæp 400.000 manns.

Anton Guðmundsson.

Nú blasir við að ófriður hefur brotist út í Evrópu sem sér ekki fyrir endann á. Ef til frekari átaka kemur getur það skeð að viðskiptahöft og flutningar hingað til lands geta raskast, einnig ber að nefna það að í gegnum stríðstíma hafa þjóðir flutt minna út af vörum til að tryggja birgdir sinnar þjóðar á slíkum tímum.

Undanfarin ár hefur íslenskur landbúnaður átt undir högg að sækja og er í raun sótt að honum úr mörgum áttum. Meðalaldur íslenskra bænda er um 60 ár og nýliðun í bændastéttinni lítil, þungt rekstrarumhverfi og aukinn innflutningur á

kjöti erlendis frá gerir bændum mjög erfitt fyrir.

Tölurnar tala sínu máli

Árið 2022 var heildarframleiðsla á dillakjöti um 7.408 tonn. Gert er ráð fyrir áframhaldandi samdrætti í framleiðslu á þessu ári 2023 og að framleiðslan fari niður í 7.205 tonn.

Árið 2017 var heildarframleiðsla á dillakjöti um 9.206 tonn. Frá þeim tíma hefur framleiðsla dregist saman um nær 1.986 tonn, eða 22%. Yfir sama tímabil hefur sauðfé fækkað um 108.000 vetrarfóðraðar ær, eða 23%. Á sama tíma hefur innflutningur á lambakjöti færst í mikinn vöxt hérlandis. Fjögur fyrirtæki skiptu með sér tollkvóta fyrir innflutning á 345.000 kg af kinda- eða geitakjöti á tímabilinu 1. júlí 2022 til 30. júní 2023. Meðalverð tollkvótans var ein króna. Stjórnugrís ehf. fékk úthlutað 280.929 kg, Ekran ehf. fékk 40.000 kg, Innes ehf. 20.000 kg og Samkaup 4.071 kg.

Á tímabilinu frá júlí 2022 til og með febrúar 2023 hafa 14.606 kg

af kinda- eða geitakjöti verið flutt hingað til lands, langmest, eða 14.209 kg, frá Spáni. Frá árinu 2016 hefur framleiðsla á dillakjöti á Íslandi dregist saman um 20%.

Brostið fæðuöryggi

Gunnar Þorgeirsson, formaður Bændasamtakanna, hefur bent á brostið fæðuöryggi þjóðarinnar á stríðstímum. Hann talar um að það séu til matvæli sem myndu duga í níu daga komi eitthvert alvarlegt ástand upp í landinu.

Grafalvarleg staða blasir við í þessum efnunum, við þurfum með miklu sterkari hætti að stuðla að eflingu íslensks landbúnaðar. Þingmenn þessarar þjóðar þurfa að setja málefni sem snerta fæðuöryggi og hagsæld bænda á dagskrá og standa vörð um sérstöðu landbúnaðar hérlandis, þannig má tryggja dreifða búsetu um land allt og fæðuöryggi íslensku þjóðarinnar.

Höfundur er oddviti Framsóknar í Suðurnesjabæ.

Norrænt tengslanet um landbúnaðarvístfræði og heilbrigði jarðvegs

Land og skógur (Los) og Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML) voru þátttakendur í samnorrænni NKJ umsókn um verkefni sem sneri að myndun samstarfsvettvangs sem fjallar um landbúnaðarvístfræði og heilbrigði jarðvegs.

Umsóknin hlaut brautargengi og var formlega hleypt af stokkunum nú í nóvember sl. Það er öflugur hópur sérfræðinga frá Svíþjóð, Noregi, Danmörku og Finnlandi ásamt Íslandi sem mynda þetta samstarfsnet og er það Land og skógur sem leiðir verkefni fyrir hönd Íslands. Við hlökkum til þátttöku í þessu mikilvæga verkefni enda er heilbrigði jarðvegs undirstöðupáttur þegar kemur að þeirri þjónustu sem vistkerfi getur veitt, og á það líka við um landbúnaðarvístkerfi.

Mikilvægt er að geta metið árangur ólíkrar meðhöndlunar á

Þórey Gylfadóttir.

Jóhann Þórsson.

heilbrigði jarðvegs og því nauðsynlegt að hafa til þess góðar leiðir. Markmið verkefnisins er að afla upplýsinga og setja fram með hvaða hætti hægt er að meta heilbrigði jarðvegs með góðum en helst einföldum aðferðum.

Mikilvægt er að taka inn staðbundna þætti þegar valdar eru aðferðir til að meta jarðvegsheilbrigði og áhrif þeirra á niðurstöður, þar sem ólíkar

aðferðir passa við ólíkar aðstæður og aðferðir sem notaðar eru til að meta heilbrigði jarðvegs sunnar á hnettinum passa ekki endilega við hér norðar.

Þetta norræna samstarf mun stuðla að samvinnu þessara aðila í þeim tilgangi að efla og styrkja innviði og auka samstarf innan hvers lands sem og milli landanna.

Við bindum miklar vonir við þetta samstarf og vonum að það stuðli að aukinni meðvitund á heilbrigði jarðvegs og ekki síst útlitun á gagnlegum aðferðum sem hægt er að nota til að meta ástand jarðvegs og getu hans til að sinna því hlutverki sem honum er ætlað í landbúnaðarvístkerfum.

Þórey jarðræktarráðunautur og Jóhann er fagteymisstjóri loftslags og jarðvegs hjá RML.

ÚTFARAKÓR REYKJAVÍKUR

utfarakor.is

Magnús Leópolðsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

EYJALIND Varahlutir í Bobcat

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

VÉLSMÍÐJA GRUNDAFJÁRÐAR

GRUN NETAGERÐ

Höfundarnir Melkorka Ólafsdóttir tv. og Hlíf Una Báraudóttir t.h.

Samlífi sveppaljóða og -teikninga

Orðsins list kemur að þessu sinni frá Melkorku Ólafsdóttur, skáldi og tónlistarkonu.

Í ljóðabókinni Flagsól, útg. Mál og menning 2023, eru 36 ljóð eftir Melkorku og bera þau flest nöfn sveppa úr íslensku sveppaflórunni. Er þar leitað í smíðju til Helga Hallgrímssonar sveppafræðings og Harðar Kristinssonar grasafræðings um upplýsingar og útlit. Hlíf Una Báraudóttir teiknari gerði 35 myndir með ljóðunum þar sem mýsli sveppaþræða, frumdýr, fléttur og hvítmygla koma einnig við sögu. Melkorka tileinkar bókina foreldrum sínum, náttúrufræðingunum Sigrúnu Helgadóttur og Ólafi S. Andrésyni, sem hún segir að hafi kennt sér að undrast og virða náttúruna.

Meyhnyðlingur
Nóttin hefur teiknað kaldar línur í vatnsflötinn mynstruð skænan varpar frá sér myrkfælinni hreyfingu óttinn slípar op í huluna munn fyrir orð í huluna

blóðrennslíð einskorðast við innstu kerfi líkamar okkar klæddir fingerðum nálum úr frosti þær loða við okkur virðast mjúkur varnarfeldur vegna aðstæðna

þeir strjúka rifbein rösklega til beggja hliða einn fingur milli tveggja rifja strjúka hár eins og brotin gulstör þau þekja jörðina moldina höfuðið eftir varnarlaust hálsinn lifbeinið eftir varnarlaust varirnar strjúka augu fylla þau móðu lokin aftur glær

sveipur í skýjahulunni (Flagsól, bls. 25/Meyhnyðlingur /Lachnum virgineum)

Ljóðin þætta saman ýmis einkenni viðkomandi svepps og mannlegar tilfinningar og gjörðir og þau og myndverk Hlifar Unu mynda saman fallega og sterka heild. /sá

Lausn á jólakrossgátunni 2023

Grid containing the solution to the Christmas crossword puzzle for 2023, with words like KUFL, GLOP, HLA, and many others filled in.

Veggmynd Jóns Stefánssonar frá 1923, á vesturvegg í húsinu að Austurstræti 11 í Reykjavík, sýnir daglega önn í bændasamfélaginu sem enn stóð traustum fótum þegar hann málaði myndina. Myndir / sá

Ómetanlegt sveitalífsmálverk

– Verkið sýnir dagleg störf bænda og búaliðs í upphafi 20. aldar

Risavaxið sveitalífsmálverk, veggmynd, situr eftir í gamalli bankabyggingu í hjarta Reykjavíkur eftir að starfsemin var flutt um set í ný húskakynni.

Þegar Landsbankinn flutti úr húsi sínu að Austurstræti 11 í Reykjavík sl. haust, eftir tæpa hundrað ára veru þar, voru auðvitað öll málverk bankans tekin með yfir í nýbygginguna við Reykjastræti 6 og sett upp þar eða deilt víðar. Nema þau sem voru máluð beint á veggi, þau fara hvergi.

Sumarið 1923 var listmálarannsókn Jóns Stefánssyni (1881–1962) falið að vinna kalkmálverk af íslenskum sveitabúskap ofan við víðarþiljur á vesturvegg í afgangslusal bankans í Austurstræti. Ári síðar málaði Jóhannes Sveinsson Kjarval veggmyndir við stigauppgang á annarri hæð og eru þau tengd sjávarútvegi.

Þóttu bæði verkin sæta tíðindum þar sem þau tengdust daglegu lífi fólksins í landinu. Þá voru svo stór og litrík veggsmálverk í opinberri byggingu nýjung héraendis. Var myndunum ætlað að minna þá sem í bankann ættu erindi á mikilvægi landbúnaðar og sjávarútvegs fyrir atvinnulíf þjóðarinnar. Hér er sjönum beint að veggmynd Jóns.

Málverk Jóns er svipmikilið. Mynd / Landsbankinn

þ.e. freskutækni. Mögulega hafi hann gert myndirnar milli glugganna í salnum til að æfa sig. „Þetta fólk er svo sögupersónunum í stóru veggmyndinni. Það er líka til lítill formynd af veggmyndinni, olíumálverk, einnig í eigu Landsbankans.“ bætir Aðalsteinn við.

Engin leið að verðmeta verkið

„Veggmyndin er búsna mikilvæg á ferli Jóns, sú eina sinnar tegundar eftir hann, og mannamyndirnar eru æfingar fyrir margar mannamyndir sem hann gerði síðar.“

Engin leið er að nefna verðgildi í tengslum við þessa veggmynd, að sögn Aðalsteins. Hún sé enda kirfilega föst við vegginn, nánast óvinnandi vegur sé að fjarlægja hana og kaupandi verksins yrði um leið að kaupa bygginguna, eða í það minnsta þann hluta hennar sem veggurinn tilheyrir. Því virðist veggmyndin sjálfkrafa tilheyrja eiganda hússins hverju sinni.

Hann reiknar með að ríkið muni taka yfir bankabygginguna. „Ég efast ekkert um að reynt verði að tryggja aðgengi almennings að henni. Safn er þó örugglega ekki inni í myndinni, það kostar offjár að breyta byggingunni í safn. Auk þess má ekkert hreyfa við innréttingum víða í húsinu,“ segir Aðalsteinn.

Skv. upplýsingum frá Framkvæmdasýslunni Ríkiseignum var Austurstræti 11 enn í eigu Landsbankans seint á síðasta ári. /sá

Merkilegt verk í íslensku listasögu

„Landsbankinn er fyrsta opinbera byggingin á Íslandi, þar sem listmálarar eru látnir gera veggmyndir/ myndskreytingar,“ segir Aðalsteinn Ingólfsson listfræðingur. „Þá voru menn að horfa til þess að stórar bankabyggingar í „alvörulöndunum“ voru oft skreyttar „markverðum“ mótífum.“

Hann segir verk Jóns merkilegt í íslensku listasögu. Um sé að ræða fyrstu „opinberu“ myndirnar, fyrstu myndir með freskutækni og fyrstu veggmyndir þar sem alþýðan og vinnan eru til umfjöllunar.

Austurstræti 11 er friðað, bæði ytra byrði hússins og innréttingar, þar með talið veggmyndirnar.

Verk Jóns Stefánssonar er svipmynd úr daglegum önum í íslensku sveit og var eitt fyrsta listaverk í eigu Landsbankans. Jón gerði líka málverk af fólki og hengu þau milli glugga í afgangslusal bankans.

Aðalsteinn segir að þetta sé eina veggmyndin sem Jón hafi gert. Nokkuð sérstakt sé að hann hafi tekið verkefnið að sér, þar sem hann hafði ekki lært þá tækni sem notuð er,

Málverk Jóns af íslenskum sveitabúskap í afgangslusal Landsbankans var unnið árið 1923. Mynd / Landsbankinn

Leiklist:

Vanhagar þig um álfaeyru?

Allmörgum þykir skemmtilegt að fara í gervi og mikill metnaður oft settur í slíkt. Er gaman að sjá hina ýmsu búninga, bæði innan landsteinanna og utan.

Nú ber óskudaginn þetta árið upp á sama dag og heilagur Valentínus er talinn skjóta örvum sínum í allar áttir, eða 14. febrúar. Það er því ekki seinna vænna en að velja því fyrir sér fyrir aftan hvaða grímu er hægst að fela sig, eða í hvaða gervi er skemmtilegast að birtast öðrum.

Bak við grímuna

Gervi og leikbúningar geta verið af ýmsum toga, en fyrir nákvæmlega áttatíu og sjö árum var sett á svið leikritið *Gervimenn* eftir tékkneska rithöfundinn Karel Capek. Þar voru gervi leikara tekin skrefinu lengra en leikritið fjallaði um framleiðslu gervifólks.

Leikfélag Reykjavíkur tók sér það fyrir hendur að sýna verkið, en í 21. tölublaði *Fálkans* frá árinu 1937 er lýsingin svo: „*Naprari ádeila á vjelameninguna mun tæplega til en sú, sem frelsi í leik þeim, er Leikfélag Reykjavíkur tók til sýningar í vikunni sem leið. Leikurinn gerist á árunum 1970–80, en þá er svo komið framförum mannkynsins, að tekist hefir móti að gera mannsköpun að verksmiðjuíðnaði.*“

Fjallar leikritið þannig um gerð gervimanna, framleiðslan um 15.000 manns á dag, en einnig kemur fram að efnafraeðingur verksmiðjunnar hefur af misgáningi gert einn gervimanninn þannig úr garði, að með honum vakna mannlegar tilfinningar. Gerist sá foringi gervimannanna, fær þá til að gera uppreisn gegn sköpurum sínum og drepa alla nema einn.

Gervimennirnir sjálfir geta ekki skapað, eða framleitt sína líka, en bera þann eiginleika að geta tortímt mannkyninu eins og það leggur sig. Lítur út fyrir að heimsauðn sé í kortunum, en á síðustu stundu lætur höfundur þó málið leysast á óvæntan hátt.

Þörf ádeila og leikur töfrandi

Búningarnir voru ekki endilega þeir sem vöktu hvað mesta athygli heldur sterkur leikur leikaranna. Voru þeir þónokkrir á sviðinu og þóttu helstu leikarar þessa tíma,

Hjónin Heidi Klum og Tom Kaulitz eru þekkt fyrir að ganga skrefi lengra en aðrir þegar kemur að því að fara í gervi. Hér má sjá hana sem ánamaðk, á meðan eiginmaður hennar er veiðimaðurinn.

Heimur gervigreindar stækkar óðum

Þó tæp níutíu ár séu liðin síðan leikritið var fyrst sett upp er ekki frá því að nútíma- maðurinn geti sett sig í spor áhorfenda þess tíma, enda er umfjöllun um hönnun og framleiðslu gervigreindar í sókn þessi misserin og ef til vill ekki langt að biða þess að mannfólk verði í minnihluta. Á vefsíðu Háskóla Íslands kemur

Af sviði Leikfélags Reykjavíkur árið 1937, verkið „Gervimenn“ eftir rithöfundinn Karel Capek. Tæpum tuttugu árum áður kynnti hann leikrit sitt *Rossumovi univerzálni roboti, R.U.R.* (*Rossum's Universal Robots*), þar sem orðið robot kom fyrst fram sem lýsing á vélmenni. (Karel Capek á innfeldri mynd).

Indriði Waage og Emilía Borg gera ógleymanlegar persónur á sviðinu. Bent er á í greininni að Valur Gíslason, í hlutverki mannlega gervimannsins „... sé að mörgu leyti sjerkenningasta persónan í leiknum...“ og frá byrjun fylgir áhorfandinn *Ragnari Kvaran*, í hlutverki *Alquists verkstjóra*, sem í *eftirmálanum verður þungamiðja leiksins. Er túlkun hans á hlutverkinu í þeim þætti ógleymanlega töfrandi.*“

Verkið var hlaðið lofi víða um heim og talið eiga erindi til allra sem leitast við að skilja samband orsakar og afleiðingar. „*Leikurinn er þörf ádrepa og eftirminnileg og ihugunarverð nú á vjelaöldinni, þegar allra augu mæna á það vjelræna, svo að þeim gleymist, að hið sálræna á nokkurn rjett á sjer.*“

BÍL, samtök áhugaleikfélaga á Íslandi, bjóða upp á ýmislegt til gervagerðar í verslun sinni, allt frá augnblóði til bókmennta um andlitsmálningu.

fram eftirfarandi lýsing: „*Gervigreind, eða Artificial Intelligence (AI), er tækni sem getur líkt eftir mannlegri greind, þjálfuð til að læra, túlka og vinna að verkefnum sem yfirleitt krefjast mannlegrar hugsunar.*“

En á skemmtilegri nótunum. Búningagerð og samsetningur gerva getur verið hin mesta skemmtun og ef til vill vita áhugasamir ekki af sérverslun áhugaleikhúsanna sem þó er opin almenningi.

Þar er m.a. boðið upp á úrval varnings á borð við gerviaugu í mörgum litum, linsur, förðunarvörur af öllu heimsins tagi, m.a. efnir sem framkallar hrukkur og annað fyrir brunasár. Latexeyru, bæði álfa og manna, trúðanef, nefkítta og fyrir þá sem vilja fara alla leið er boðið upp á heilu settin fyrir hina ýmsu persónuskapanir, hvorki meira né minna en þrjár gerðir af „sárasettum“ auk augnblóðs ... svona svo eitthvað sé nefnt.

Auk ofantalins er þar ýmislegt annað sem tengist leikhúsi, kvikmyndum o.s.frv. enda gaman að skoða vefverslunina á síðu áhugaleikhúsanna, leiklist.is/shop, eða gera sér ferð í verslunina á Kleppsmýrarvegi 8 á milli kl. 9–13. /sp

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur

og löggiltur fasteignasali,

s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Syðsta-Mörk, 861 Hvolsvöllur

SENDUM UM ALLT LAND

GIANT LOOP ARMADILLO® ELDSNEYTISPOKI

Sveigjanlegur, samantbrjótanlegur og léttur poki fyrir öruggan flutning á eldsneyti.

STÆRÐIR Í BODI OG VERÐ:

18,9 L (5 Gallon) : 28.900 kr

11,4 L (3 Gallon) : 22.400 kr

7,6 L (2 Gallon) : 21.500 kr

3,8 L (1 Gallon) : 18.500 kr

svartberg

svartberg@svartberg.is | www.svartberg.is
S. 7767895 | 7767896

MARKAÐSKÖNNUN

Rekstrartækifæri Austmannsdalur

FSRE f.h. Ríkissjóðs Íslands óska eftir að leigja út landsvæði innan Austmannsdals, Vesturbyggð. Atvinnustarfsemin skal tengjast ferðaþjónustu og vera aðdráttarafl fyrir svæðið í heild sinni.

Áhugasamir geta sent tillögu fyrir 8. febrúar.

Nánari upplýsingar á www.fsre.is

Snjallar lausnir

Hafðu samband við okkur og fáðu allar nánari upplýsingar eða kíktu í heimsókn.

Hafðu samband á stolpigamar.is eða í síma 568 0100

stolpigamar.is

Hentugar húseiningar

Hver grunneiningin er 20 fet og vel einangruð í hölf og gólf og kemur tilbúin með hurð, gluggum, loftljósum, rafmagnssofni og rafmagnsinnstungum. Auðvelt er að sniða nýjar húseiningar eftir þörfum og óskum hvers og eins.

Stólpi Gámar

KLETTAGARÐAR 3-5 | 104 REYKJAVÍK | STOLPIGAMAR@STOLPIGAMAR.IS

Vélabásinn:

Eftirminnilegustu tækin 2023

– Litið til baka yfir gott ár

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Á síðasta ári prufukeyrði Bændablaðið 23 mismunandi tæki. Nokkur breidd var á viðfangs-efnunum, það minnsta Can-Am Traxter sexhjóla vinnutæki og það stærsta 112 tonna Caterpillar D11 jarðýta. Þá voru einnig prufuð landbúnaðartæki, fólkabílar og jeppar.

Sá prufuakstur sem undirritaður hugsar fyrst um var á hinum nýja jeppa Ineos Grenadier, sem er hugarfóstur milljarðamæringsins Jim Ratcliffe. Hann er innlegur áhugamaður um gömlu Land Rover Defender sem hættu í framleiðslu í byrjun árs 2016. Eftir að Land Rover hafði neitað að selja honum framleiðsluréttinn af þeim bíl sló hann til og setti á stofn nýja bílategund innblásna af uppáhaldsbifreiðinni.

Á Íslandi hefur hið nýja bílaumboð Verðir tekið að sér sölu þessara bíla og fékk undirritaður að keyra fyrsta Grenadier bílinn sem fékk íslenska skráningu. Einar Sverrir Sigurðarson og Daníel Freyr Arnason hjá Vörðum komu með í ökuferð. Ólíkt því sem blaðamaður hafði reiknað með voru þeir frekar að hvetja þann sem þetta ritar til að gefa allt í botn á grófum slóðum í stað þess að gæta að sér. Þannig gafst færi á að prufa bílinn til hins ýrasta og finna hvers hann var megnugur.

Óvæntur gæðabíll frá Kína

Þá kom prufuaksturinn á hinum nýja rafmagnsbíl smart #1 mjög á óvart (nb. nafn bílsins á vísit að vera alfarið skrifað í lágstöfum). Það er bílategund sem er að hálfu í eigu hins þýska Mercedes-Benz og kínverska framleiðandans Geely. Fyrirnefndi aðilinn sá um alla útlitshönnun og innréttingar á meðan sá síðarnefndi útfærði rafhlöður og drifbúnað og

Ineos Grenadier er líklegast einn besti fjallajeyppinn sem hefur verið framleiddur í seinni tíð. Reynsluaksturinn á þeim bíl var sá eftirminnilegasti árið 2023. Mynd / Daníel Freyr Arnason

Hinn kínversk-þýski smart #1 fór langt fram úr öllum væntingum. Myndir / ál

sá um framleiðsluna. Undirritaður hefur fengið smjörþef af öðrum kínverskum bílum og hafa þeir allir verið vonbrigði – nema smart #1.

Þessi bíll var einhvern veginn mátulegur á allan hátt. Öll fimm sætin voru á pari við það sem má ætlast af þýskum bílum, innréttingin var

þétt og margmiðlunarþúnaðurinn vel útfærður. Það sem toppaði þetta allt var verð sem var einstaklega heillandi á þeim tíma, þó það hafi hækkað um áramótin. Eftir prufuaksturinn mátaði blaðamaður nokkra Benz bíla og var ekki laust við að smart #1 slægi þeim út á vissum sviðum.

JCB Fastrac er líklegast mýksti traktor sem hægt er að kaupa. Hann þolir hraðakstur bæði yfir óplægða akra og malbikuð stræti.

Auðvitað prufukeyrði Bændablaðið stærstu fjöldaframleiddu jarðýtu heims svo lesendur geti vítað hvernig upplifunin er af þeim akstri.

Mýksti traktorinn

Eftirminnilegasta dráttarvélina sem tekin var til kostanna á árinu var JCB Fastrac. Blaðamaður náði að verða sér úti um prufuakstur á einni slíkri á ferðalagi á Bretlandi og var vélinni ekið fram og til baka á landareign Bamford lávarðar, eiganda JCB. Þessir traktorar hafa ekki verið algeng sjón í íslenskum sveitum og var því heiður að fá að prufa splunkunýtt eintak með sölumanni JCB á Englandi.

Það sem skilur þessa dráttarvél frá öllum öðrum er helst vökvafjöðrunarkerfið. Þó það hljómi ekki traustvekjandi þá vinnur það á svipaðan hátt og fjöðrunarkerfið í Citroën forðum daga, nema auðvitað margfalt sterkbygðara. Þetta er líklega eina dráttarvél sem er með fjöðrun á öllum hjólum og er hún svo mjúk að enginn fjöðrunarþúnaður er undir húsinu. Undirritaður gat brunað yfir ójöfnur án þess að kastast til eins og oft vill vera í hefðbundnari dráttarvélum.

Stærsta ýtan

Til að fá enn meiri breidd í tækjaflóruna tókst blaðamanni að nauða út prufuakstur á stærstu fjöldaframleiddu jarðýtu heims sem kom til landsins síðasta sumar. Þessi var af gerðinni Caterpillar D11 og vegur 112 tonn, þó sú tala geti verið breytileg eftir útbúnaði. Á þeim tíma var hún notuð í malarnámu en hefur hlotið athygli á síðustu vikum eftir að hún var send til að gera varnargarða við gosstöðvarnar á Suðurnesjum.

Eigendur jarðýttunnar tóku vel á móti blaðamanni, klæddu í mótörhjólahjálms og ferjuðu svo upp snarbratta fjallshlíð á sexhjóla þangað sem ýtan var að störfum. Þá fékk undirritaður smá kennslu frá þauvönnum ýtustjóra sem lét ferlikið í hendur skrifstofublokariann eftir nokkrar mínútur.

Þótt þessi vinnuvél vegi 112 tonn þá kom á óvart hversu létt er að stjórna henni og aðstaðan fyrir starfsmanninn hin þægilegasta.

Rexton

lúxus ferðafélagi!

Rexton

Verð frá 8.990 þús. kr.

- Byggður á grind
- Millikassi með háu og lágu drifi
- 8 þrepa sjálfskipting
- 202 hestöfl
- Sparneytin dísel vél
- 3,5 t dráttargeta
- 5 ára ábyrgð
- Bakkmyndavél
- 7 manna*
- Sjálfstæð fjöðrun*
- Læst afturdrif**

* Premium, Adventure og Ultimate. ** Adventure og Ultimate.

Bilabúð Benna
kolefnisjafnar selda bíla

Nánari upplýsingar á
benni.is

Bilabúð Benna
Reykjavík
Krókháls 9
Sími: 590 2020

Bilabúð Benna
Sérfræðingar í bílum

Innsýn í störf bænda

Líf og störf bænda eru fjölbreytt og áhugaverð. Búskapur og búseta á landsbyggðinni kallar á lífsskilyrði, áskoranir og tækifæri sem bændur kjósa af ýmsum ástæðum. Bústörfin eru æði misjöfn eftir búgreinum og árstíðum.

Innsýn inn í líf bóndans er inntak þessa nýja fasta efnisþáttar Bændablaðsins. Í hverju blaði mun einn starfandi bóndi á Íslandi segja lesendum frá sínum daglegu störfum og hugðarefnum á síðu blaðsins sem og á samfélagsmiðlum.

Eydís Rós Eyglóardóttir, kjúklingabóndi í Flóahreppi, ríður á vaðið og næstu tvær vikurnar geta þeir sem fylgja Instagram-síðu Bændablaðsins fylgst með lífinu á kjúklingabúinu Vor.

Á Íslandi starfa alifuglabændur við ströngustu kröfur varðandi aðbúnað og velferð og við ættum að vera stolt af okkar framleiðslu.

Eydís Rós Eyglóardóttir, alifuglabóndi á bænum Vatnsenda.

Bóndinn:

Draumur varð að veruleika

Hjónin Eydís Rós Eyglóardóttir og Ingvi Guðni Ingimundarson tóku við búi foreldra Ingva, þeirra Þórunnar Kristjánsdóttur og Ingimundar Bergmann árið 2015. Um ræðir eldi allt að 40 þúsund alifugla, en slíkur búskapur hefur spannað í vel yfir fjóra áratugi á bænum Vatnsenda.

Býli og staðsetning? Kjúklingabúíð Vor, Vatnsenda Flóahrepp.

Ábúendur? Ingvar Guðni Ingimundarson, Eydís Rós Eyglóardóttir, Þórunn Kristjánsdóttir, Ingimundur Bergmann. Við hjónin eigum þrjú börn: Þórunn Eva (16), Eyþór Bergmann (14), Greta Sóley (8). Fjórir kettir: Logi Bergmann, Diana Ósp, Kola Mjöll og Lúna Richie. Einn hundur: Kubbur.

Stærð jarðar? Um 220 hektarar.

Gerð bú? Alifuglabúskapur.

Fjöldi búfjár? Allt að 40 þúsund fuglar sem eru aldir í fimm eldiseiningum.

Hvers vegna velur þú þessa búgrein? Kjúklingur hefur verið allinn í rúmlega 45 ár á Vatnsenda. Við tókum við búi af foreldrum Ingvars Guðna árið 2015.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Dagurinn byrjar með eftirliti í kjúklingahúsin okkar. Þá fer maður inn í öll eldishús í víðeigandi hlífðarbúnaði. Gengið er um eldissalinn horft eftir atferli fugls, gengið úr skugga um að fóður og vatnskerfi virki sem skyldi, hræ fjarlægð og gætt að hita, raka, svo eitthvað sé nefnt. Ákveðin atriði eru skráð í dagskýrslur sem halda utan um eldishóp frá upphafi til enda.

Fuglinn er alinn upp í 33–35 daga. Suma daga er mun meira að gera en aðra. Þegar nýbúið er að senda eldishóp í slárun, þarf að moka út úr húsi, allt þvegið hátt og lágt og sótthreinsað með ákveðnum efnum, á endanum er svo salurinn undirbúinn fyrir nýjan eldishóp. Spónn settur í gólf og kerfi stillt upp á ný og húsið kynt upp í 33 gráður.

Við hjónin erum einnig með annan rektur sem þarf að sinna, vélsmiðju (www.vig.is) og smá ferðaþjónustu. Það er lítið um dauða stund og verkefnaleysi. Auk þess er mikilvægt að halda öllum búnaði og byggingum vel við svo að allt gangi upp.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Það er alltaf gaman að taka á móti nýjum eldishóp, litlir gulir hnoðir sem allir halda að þú sért mamman. Einnig þegar maður

Hér sér yfir bæinn og kjúklingabúíð Vor. Standa alifuglabændur sig hételndis gífurlega vel samanborið við Norðurlöndin enda starfa þeir undir ströngustu kröfum varðandi aðbúnað og velferð.

Fjölskyldan býr utan ljósmengunar þéttbýlis, en er stutt frá öllu sem þau gæti vanhagað um.

sér framfarir og bætingar í eldinu eftir mikla eftirfylgni og fínstillingar á kerfum.

Kannski ekki hægt að segja að eitthvað sé leiðinlegt þannig, meira kannski slítandi. Þegar hús er græjað fyrir nýjan hóp er t.d. pappír dreginn út á gólfid ofan á speni og fóður sett þar ofan á. Í eldri húsunum okkar gerum við þetta alveg handvirk með fötum sem kallar á smá burð á föðri þegar því er komið fyrir á pappírinn, held að það sé minnst uppáhaldsverkefnið. Í nýju húsunum okkar erum við með fóðurvagn sem þarf bara að draga áfram og pappír og fóður leggst út á gólf án vandræða þegar vagninn er dreginn áfram.

Hvað er það jákvæða við að vera bóndi? Að minna sig á það að við séum að skaffa þjóðinni fæðu. Á Íslandi þá starfa alifuglabændur við ströngustu kröfur varðandi aðbúnað og velferð og við ættum að vera stolt af okkar framleiðslu. Samanborið við Norðurlöndin eru íslenskir alifuglabændur að standa sig gífurlega vel og skara fram úr í þessari grein.

Bændastarfið býður oft upp á ákveðið frelsi, dagarnir eru aldrei eins og fjölbreytileikinn er mikill, það hentar mér óskaplega vel.

Hverjar eru áskoranirnar? Að vera ný í „bransanum“ hefur alveg verið hark og slagur. Við sáum fram á að annaðhvort þyrftum við að stækka eða bara pakka saman og hætta. Ákvörðun var tekin og við byggðum tvö eldishús sem þrefaldaði framleiðslu okkar á einu bretti. Auðvitað fylgja „vaxtaverkir“ slíkri framkvæmd. Lánakjör mættu vera hagstæðari.

Hjónin sáu fram á að þurfa að stækka eða hraeinlega bregða búi. Var því ákveðið að byggja tvö eldishús sem þrefaldaði framleiðsluna.

Hvernig væri hægt að gera búskapinn þinn hagkvæmari?

Ef fóðurverð myndi vera lægra og sveiflast lítið væri það mjög gott. Hraefnisverð hefur sveiflast mikið síðustu ár vegna átaka í heimum og uppskerubresta sums staðar. Tollasamningar og innflutningur kjúklings hefur einnig ekki verið alifuglabændum í hag síðustu ár sem þarf klárlega að breyta, vilji stjórnvöld halda fjölbreyttum landbúnaði í landinu.

Hvernig sjáið þið landbúnað á Íslandi þróast næstu árin? Vonandi erum við að horfa fram á bjarta tíma. Það er öruggt að ungir bændur eru fullir af eldmód og þá langar að gera vel og standa sig, fá tækifæri. Í okkar grein hefur neysla á kjúklingakjöti aukist gífurlega síðustu ár og miðað við spár þá heldur hvíti geirinn áfram að vinna sig upp stigann.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Það að taka á móti fyrsta eldishóp í nýju húsin hjá okkur var ótrúlega skemmtilegt. Draumur orðinn að veruleika. Allt virkaði svo stórt og mikið.

Instagram-síða: Disillinn.

Fylgist með lífi og starfi fjölskyldunnar á Vatnsenda á Instagram-síðu Bændablaðsins næstu tvær vikurnar.

RAFGEYMAR

Græjur þurfa að komast í gang!
Rafgeymar í allar gerðir farartækja

Sendum um land allt

TUDOR NÝTT: Vefverslun www.skorri.is

SKORRI

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

Skorri ehf • Bildshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • skorri.is

ÖLL ALMENN MÚRVINNA

- Múr- og sprunguviðgerðir •
- Steypuslípun •
- Inndælingar •
- Filtering/Pússun •
  - Flotun •
  - Hleðslur •
  - Flísalagnir •

ÞJÓNUSTUM EINSTAKLINGA, HÚSFÉLÖG OG FYRIRTÆKI

☎ 781 7777

husrad@husradverktakar.is

Aðalskipulag Þingeyjarsveitar 2023-2024 Kynning tillögu á vinnslustigi.

Sveitarstjórn Þingeyjarsveitar samþykkti þann 30. nóvember s.l. að vinnslutillaga nýs aðalskipulags Þingeyjarsveitar skuli kynnt fyrir íbúum sveitarfélagsins og öðrum hagsmunaaðilum í samræmi við 2. mgr. 30. gr. skipulagslaga nr.123/2010.

Greinargerð, uppdrætti og umhverfisskýrslu er að finna á heimasíðu sveitarfélagsins www.thingeyjarsveit.is og skrifstofum sveitarfélagsins.

Kynningarfundir verða haldnir að Breiðumýri, Skjólbrekku og Stórutjarnaskóla, 9. – 11. janúar. Nánari upplýsingar á heimasíðu sveitarfélagsins. Frestur til að gera athugasemdir við vinnslutillöguna verður gefinn frá og með 20. desember til og með 22. janúar 2024.

Athugasemdir við vinnslutillögu skulu berast skriflega til skipulagsfulltrúa, Kjarna, 650 Laugum, eða á Skipulagsgatt.is undir mál 881/2023.

Skipulagsfulltrúi.

Matarhornið:

Grísk moussaka

Hafliði Halldórsson
haffidi@icelandicdamb.is

Í janúar er oftast raunin sú að fólk trappar sig ögn niður eftir veislumatinn sem fylgir hátíðunum og herðir beltið ögn hvað varðar óhöf og ekki síður útgjöldin.

Hakkréttir eru vinsælir á heimilum landsmanna, margir fljóteldaðir og einfaldir í dagsins önn og hráefnið ódýrara en stórsteikurnar. Svo eru til klassískir hakkréttir sem taka ögn lengri tíma ef rétt er farið að en útkoman er líka vel þess virði þegar tími og umhyggja fer í eldamenskuna.

Grísk moussaka er einn þeirra og verður hér fyrir valinu. Það er auðvitað hægt að stytta sér leið og sleppa ýmsu en ég mæli heilshugar með því að fólk fylgi uppskrift og eldunartíma af bestu getu til að hámarka bragðið, og munið að réttinn er tilvalið að gera í meira magni, elda allt og frysta til að nota síðar þegar tíminn er af skornum skammti. Sama á við um aðra hakkrétti svo sem lasagne, undirbúningurinn tekur töluverðan tíma en það munar litlu hvort uppskriftin er stækkuð til að eiga góðan rétt í frystinum sem er fljótlegt að hita í ofni þegar mikið liggur við. Skipulag er allt sem þarf.

Klassísk grísk moussaka er ekki svo ósvipuð lasagne nema að í stað pasta er notað eggaldin og kartöflur í þunnum sneiðum. Hakkið á helst að vera lamba- eða kindahakk, en nautahakk má auðvitað nota líka. Ofan á réttinn er svo sett bechamel-sósa með eggjum sem verður létt og kremuð þegar rétturinn bakast í ofninum.

Kjötsósa

- 1 dl ólífuolíu
- 2-3 eggaldin, skorn í um 5 mm sneiðar
- 1 kg lambahakk
- 2 laukar, skornir í teninga
- 3-4 hvítlauksrif, söxuð
- 1 msk. þurrkað oregano
- 2 tsk. kanil duft
- 2 lárviðarlauf
- ¼ tsk. chiliduft
- 2 dl rauðvín, má sleppa

- 500 g tómatar úr dós
- 3 msk. tomat þurre
- 2 tsk. púðursukur
- 800 g bökunarkartöflur

Hitið víðan pott, bætið olíu í og steikið hakkið í um 10 mínútur eða þar til það er fallega brúnað, hrærið reglulega í með sleif

og losið kekki ef einhverjir eru. Setjið í skál og geymið. Bætið meiri olíu í pottinn og svitið laukinn á lágum hita í um 10 mínútur, athugið að laukurinn á ekki að brúnast heldur verða glær og glansandi!

Bætið við hvítlauk, kanil, lárviðarlaufum og chili. Eldið áfram í 1 mínútu og bætið við hakki og rauðvíni. Sjóðið vínið niður um

helming og bætið tómötum, tómatpúrru og púðursukur saman við ásamt 2 dl af vatni. Lækkið hitann og sjóðið án loks og hrærið reglulega í þar til kjötsósan þykkar sem tekur 15-20 mínútur. Smakkið til með salti, pipar og ögn af rauðvinsedikum ef þarf.

Á meðan kjötsósan sýður er rétt að undirbúa eggaldin og kartöflur. Hitið pönnu á háum hita, penslið með ólífuolíu og steikið eggaldin í nokkrum skömmtum í um 5 mín. Þar til það tekur lit og mýkist. Bætið við olíu ef eggaldinið virðist þurr. Leggið á fat með eldhúspappír til að taka við umfram olíu.

Skrælið kartöflurnar, skerið í um 5 mm þunnar sneiðar og leggið strax í kalt vatn. Oftast eru kartöflurnar forsoðnar í 5 mínútur í stórum potti í saltvatni og síðan þerraðar áður en þær fara í réttinn, en ef sneiðarnar eru allar passlega þunnar er óhætt að raða þeim beint í réttinn.

Bechamel-sósa með eggjum

- 40 g smjör
- 40 g hveiti
- 500 ml mjólk
- 50 g Feykir, rifinn fínt múska
- 2 egg og 1 eggjarauða

Bræðið smjör í potti og hrærið hveitinu saman við, hrærið yfir hita í 1 mínútu og takið af hellunni. Pískið mjólkinni saman við í skömmtum og pískið kekkinu úr. Setjið aftur á hita og sjóðið í rólegum hita í 5 mínútur. Takið af hita, pískið osti saman við og smakkið til með múska og salti. Brjótið egg í skál og pískið ögn áður en eggjablöndunni er pískað saman við sósuna.

Rétturinn settur saman

Takið stórt eldfast fat og setjið þriðjung af kjötsósunni í botninn, raðið helmingnum af eggaldin og svo kartöflum ofan á. Endurtakið í sömu röð og endið á því að setja sósuna ofan á og sléttið vel úr. Bakið á 180 °C í 50 mínútur, fylgist með og hyljið með álpappír ef sósan brúnast of mikið. Tilvalið að bera fram með góðu grænu salati og eða tómatasalati með feta osti, rauðlauk, ediki og olíu.

KROSSGÁTA Bændablaðsins

211	SEFA	ÓFÁUM	TÍMABÍLS	NAFN	LEIKTÆKI	RIFTA	LOKADUR	ÁLPAST
SKRÍN								STRJÁL- INGI
VARNING					GED- VONSKA			
GALSI					ÁPEKKAR			
Í RÖÐ			SEINLÆTI		VÆRT			
ATAD			GÆLUNAFN					HRYGLA
	↓	TUÐ	KÁSSA		STÆKKI			
			ÓTTIST		SKRAMBI			
VAXA			RÍKI Í EVROPU			SVÖRFUN		
			HÆTTA			ÁVITUR		
KEPPA			BELGJAST				TVEIR EINS	FREMRI
			BAKS					
Í RÖÐ			POLDI		VINNA			
			STAFUR		RÖSK			
		EIGIND		HRÆDIR	ÚTSKOTI			SKAPA- NORN
		SKAMMIR		TILKALL				
NAFN			EFFIR- SÖKN		MIDI		ÖFUG RÖÐ	
			BJÁSTUR				SVELGUR- INN	
RASK			GRÁTT SKY					
			Í RÖÐ					
KEMST			EFLA		SVEIPUR			
			ÖFUG RÖÐ		Í RÖÐ			
LÉLEGA			FJÖTRA			NÆRI		
SMÁ- MJAKA			FUGL					

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

210	ÆBIS- LEGUR	KANTUR	SVEIGUR BRIGSLA	K	SJÓBUR	P	YAPP	SKYNJA	ÁINN
GEYSI- UPPHÆÐ STEIKJA	F	J	Á	R	F	Ú	L	G	A
	B	R	A	S	A	ÍLÁT	K	A	R
NÝLEGA	Á	Ð	A	N		PRÍLADI HVAÐEINA	K	L	E
PUBA DEÐÚA	B	A	K	S	A	MJÚKT LÆÐA	L	I	N
	L	DÍKI	BLAKA TVEIR EINS	B	Æ	R	A	TVEIR EINS ÁTT	L
TÍÐAR	O	F	T	A	R	AKNEVTI	SKJÓÐRA SPEKTAR	S	L
ALDINS	H	N	E	T	U	ÁGÆTASTUR VANEFNI	E	F	S
TVEIR EINS	N	N		K	E	Y	R	A	BEST TÉPAR
DYLIJA	Í	FLÍK GJALDA	J	A	K	K	I	FÉLAG ÖLDURHÚS	S
	F	E	L	A	L	I	Ð	K	A
SPJALD	T	A	F	L	A	ERGRIR TÍMABÍLS	A	N	G
DÆS	S	T	U	N	A	PORA	Á	R	Æ
DÁSEMD	U	N	A	Ð	U	R	P	A	U
FUGL	T	R	A	N	A	RÁÐDEILD	S	P	A

www.bbl.is

Hannyrðir:

Kaðlasmekkur fyrir litlu krílin

Prjónaður smekkur fyrir börn úr DROPS Safran. Stykkið er prjónað fram og til baka, ofan frá og niður í garðapryjóni og köðlum.

DROPS Design: Mynstur e-084-by
Stærðir: 0/3 - 6/9 - 12/18 mánaða
Hæð mælt í miðju ca: 10-12-14
Lengd mælt meðfram efri hlið ca: 39-43-47
Garn: DROPS SAFRAN frá Garnstudio (tilheyrir garnflokki A)
50-50-50 g litur á mynd nr 50, mynta
Tölur: DROPS TALA, NR 521: 1 stk.
Prjónar: DROPS hringprjón nr 3,5: lengd 60 cm.
Kaðlapryjón
Prjónfesta: 24 lykkjur x 48 umferðir með garðapryjóni = 10 x 10 cm.

Garðapryjón (prjónað fram og til baka): Lykkjurnar eru prjónaðar slétt í öllum umferðum.
Mynstur: Sjá mynsturteikningu A.1. Mynsturteikning sýnir allar umferðir í mynstri séð frá réttu.
SMEKKUR - STUTT ÚTSKYRING Á STYKKI: Stykkið er prjónað fram og til baka á hringprjóna, ofan frá og niður.
SMEKKUR: Fitjið upp 27 lykkjur í öllum stærðum á hringprjón 3,5 með DROPS Safran.
Prjónið 1 umferð slétt yfir allar lykkjur frá röngu.

UMFERÐ 1 (réttu): Prjónið 2 kantlykkjur í GARÐAPRYJÓN – sjá útskýringu að ofan, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið 1 lykkju garðapryjón, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið A.1 yfir 21 lykkju, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið 1 lykkju garðapryjón, sláðið 1 sinni uppá prjóninn og prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni (það hafa verið auknar út 6 lykkjur í umferð, 2 af þessum lykkjum hafa verið auknar út í A.1). Það eru 33 lykkjur í umferð.

UMFERÐ 2 (ranga): Prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið 3 lykkjur garðapryjón, prjónið A.1 yfir 23 lykkjur, prjónið 3 lykkjur garðapryjón, sláðið 1 sinni uppá prjóninn og prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni (2 lykkjur fleiri). Það eru 35 lykkjur í umferð.

UMFERÐ 3 (réttu): Prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið garðapryjón fram að A.1, prjónið A.1 yfir 21 lykkjur, prjónið garðapryjón þar til 2 lykkjur eru eftir, sláðið 1 sinni uppá prjóninn og prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni (4 lykkjur fleiri og 2 lykkjur færri í A.1). Það eru 37 lykkjur í umferð.

UMFERÐ 4 (ranga): Prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið garðapryjón fram að A.1, prjónið A.1 yfir 21 lykkjur, prjónið garðapryjón þar til 2 lykkjur eru eftir, sláðið 1 sinni uppá prjóninn og prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni (2 lykkjur fleiri). Það eru 39 lykkjur í umferð.

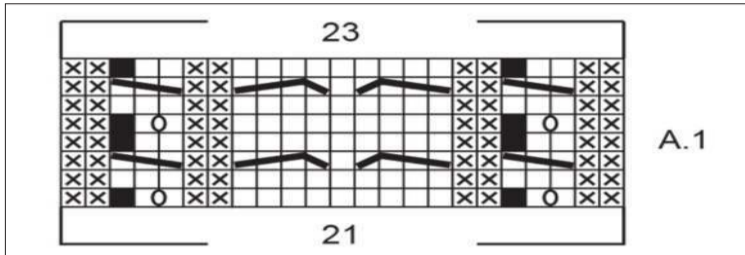
UMFERÐ 5 (réttu): Prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið garðapryjón fram að A.1, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið A.1 yfir 21 lykkjur, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið garðapryjón þar til 2 lykkjur eru eftir, sláðið 1 sinni uppá prjóninn og prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni (það hafa verið auknar út 6 lykkjur í umferð, 2 af þessum lykkjum hafa verið auknar út í A.1). Það eru 45 lykkjur í umferð.

UMFERÐ 6 (ranga): Prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni, sláðið 1 sinni uppá prjóninn, prjónið garðapryjón fram að A.1, prjónið A.1 yfir 23 lykkjur, prjónið garðapryjón þar til 2 lykkjur eru eftir, sláðið 1 sinni uppá prjóninn og prjónið 2 kantlykkjur í garðapryjóni (2 lykkjur fleiri). Það eru 47 lykkjur í umferð. Prjónið eins og umferð 3 og 6 (aukið er út um 4 lykkjur frá réttu og 2 lykkjur frá röngu, A.1 hefur breytilegan lykkjufjölda með 21 eða 23 lykkjum). Prjónið þar til stykkið mælist ca 9-11-13 cm mælt fyrir miðju á A.1 – stillið af að síðasta umferðin sem prjónuð er sé umferð 2 eða umferð 6 í A.1. Prjónið 4 umferðir garðapryjón yfir allar lykkjur. Fellið af með sléttum lykkjum frá réttu.

FRÁGANGUR: Festið tölu í öðrum enda á smekknunum (tölunni er hneppt í gegnum eitt af götum innan við 2 kantlykkjur í garðapryjóni).

Mynstur

- ☐= slétt lykkja frá réttu, brugðin lykkja frá röngu
- ⊠= brugðin lykkja frá réttu, slétt lykkja frá röngu
- ⊞= á milli 2 lykkja er slegið 1 sinni uppá prjóninn, uppslátturinn er prjónaður brugðið frá röngu svo það myndist gat
- ⊞⊞= prjónið 3 lykkjur slétt, lyftið fyrstu lykkjunni sem var prjónuð (af þessum 3 lykkjum) yfir hinar tvær lykkjurnar, þannig að lyfta lykkjan liggi utan um hinar tvær lykkjurnar (1 lykkja færri)
- = þessi rúða sýnir enga lykkju þar sem búið er að fækka um þessa lykkju áður, farðu beint áfram í næstu rúðu í mynsturteikningu
- ⊞⊞⊞= setjið 3 lykkjur á kaðlapryjón aftan við stykkið, prjónið 1 lykkju slétt, prjónið 3 lykkjur slétt af kaðlapryjóni
- ⊞⊞⊞= setjið 1 lykkju á kaðlapryjón framan við stykkið, prjónið 3 lykkjur slétt, prjónið 1 lykkju slétt af kaðlapryjóni

Gott garn á góðu verði!
Sendum um allt land.

Handverkskúnt
www.garn.is
Hraunbæ 102a, 110 Reykjavík - sími 888-6611

SUDOKUPRAUTIR Bændablaðsins

Setja skal inn tölur frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt - og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Létt

8			1	7	6		
	6	2		8	4		7
7		1		6	2	8	
	3			8	6		4 2
	2	6					5
9	1		4				3
	5		8	3			7
1		9		5			8
		3	6			5	9

Miðlungs

4	8					9	1
				4			3
		5	2		9		8
			1		5	3	8
5				7			
7			8	1		4	
2							
			5			9	
		3					2

Pung

		4		1				2
9				8				
3		6	5					7
							1	3
					6	4	9	7
							2	
4		2						9
8	3							1
5					7	4		

Þyngst

		4		1				2
9				8				
3		6	5					7
							1	3
					6	4	9	7
							2	
4		2						9
8	3							1
5					7	4		

Erfinginn: Framtíðarrafvirki

Hann Hilmar Óli er hress og kátur drengur að austan sem æfir bæði fimleika og Taekwondo af miklum dugnaði.

Nafn: Hilmar Óli Birkisson.

Aldur: 9 ára.

Stjörnumerki: Hrótur.

Búseta: Fellabær.

Skóli: Fellaskóli.

Skemmtilegast í skólanum: Frímínútur.

Áhugamál: Mótorhjól og vera í sveitinni.

Tómstundaiðkun: Fimleikar og Taekwondo.

Uppáhaldsdýrið: Kisur, hundar, kindur.

Uppáhaldsmatur: Tortilla, pítsa, hamborgarar.

Uppáhaldslag: Dame tu cosita.

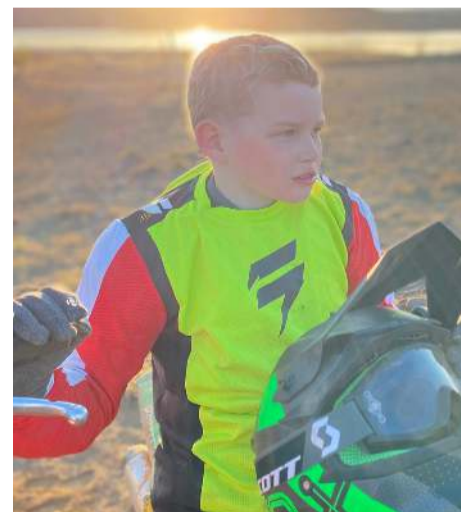
Uppáhaldslitur: Bleikur.

Uppáhaldsmynd: Bad guys (þrjótarnir) og SONIC.

Fyrsta minningin: Man eftir jólnunum þegar ég var 4 ára.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert: Fara í fjölskyldu- og húsdýragarðinn.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór: Rafvirki.

Stjörnuþá

Vatnsberinn þarf að huga að útgeislun sinni, því þar er einhverju ábótavant. Sjálfstraust í ástarmálum á einhvern hlut í máli, en vatnsberinn má þó ganga hnarrreistur áfram þessa fyrstu mánuði ársins, enda lífið fram undan. Hapattölur 5, 15 og 32.

Fiskurinn hefur mikið um að hugsa þessa dagana og greiða úr þeim málum sem eru honum efst í huga. Ekki er víst að allt heppnist eins og hann lagði upp með, en öll reynsla kennir manni eitthvað nýtt. Hapattölur 8, 3 og 12.

Hrúturinn er á betri stað en fyrir ári síðan og heldur persónuleg velgengni hans áfram sínu rólega klifi. Hann þarf að gæta að holdafarinu og ætti að ihuga að reyna nýja íþrótt. Hapattölur 8, 15 og 41.

Nautið ætti að koma lagi á hugsanir sínar og ekki missa móðinn er kemur að því að skipuleggja næstu skref. Hann verður að trúa á sjálfan sig og muna að hann er eitt þrjúskasta stjörnukerkið – þetta hefst allt. Hapattölur 1, 2 og 8.

Tvíburarnir virðast eiga von á frjósemi í kringum sig og barneignir í kortunum fyrir þá sem eru í slíkum hugleiðingum. Nýverið hafa þeir meðvitað eða ómeðvitað orðið öðrum til góða og því óvanalega rólegir í hjarta. Hapattölur 6, 26 og 8.

Krabbinn þarf að sleppa tökum á fólkinu í kringum sig, bæði fjölskyldu og vinum. Hafa í huga að það er ekki hægt að stjórna aðstæðum nema að litlu leyti og óþarfi að vera með yfirsýn yfir allt. Hapattölur 18, 3 og 6.

Ljónið ætti nú að hrista af sér vetrarslenið og reisa makkann. Tengjast náttúrunni, fara í göngur eða synda enda jarðtenging afar mikilvæg þeim sem vilja leyfa öðrum að njóta hylli sinnar og þokka. Hapattölur 27, 30, 1.

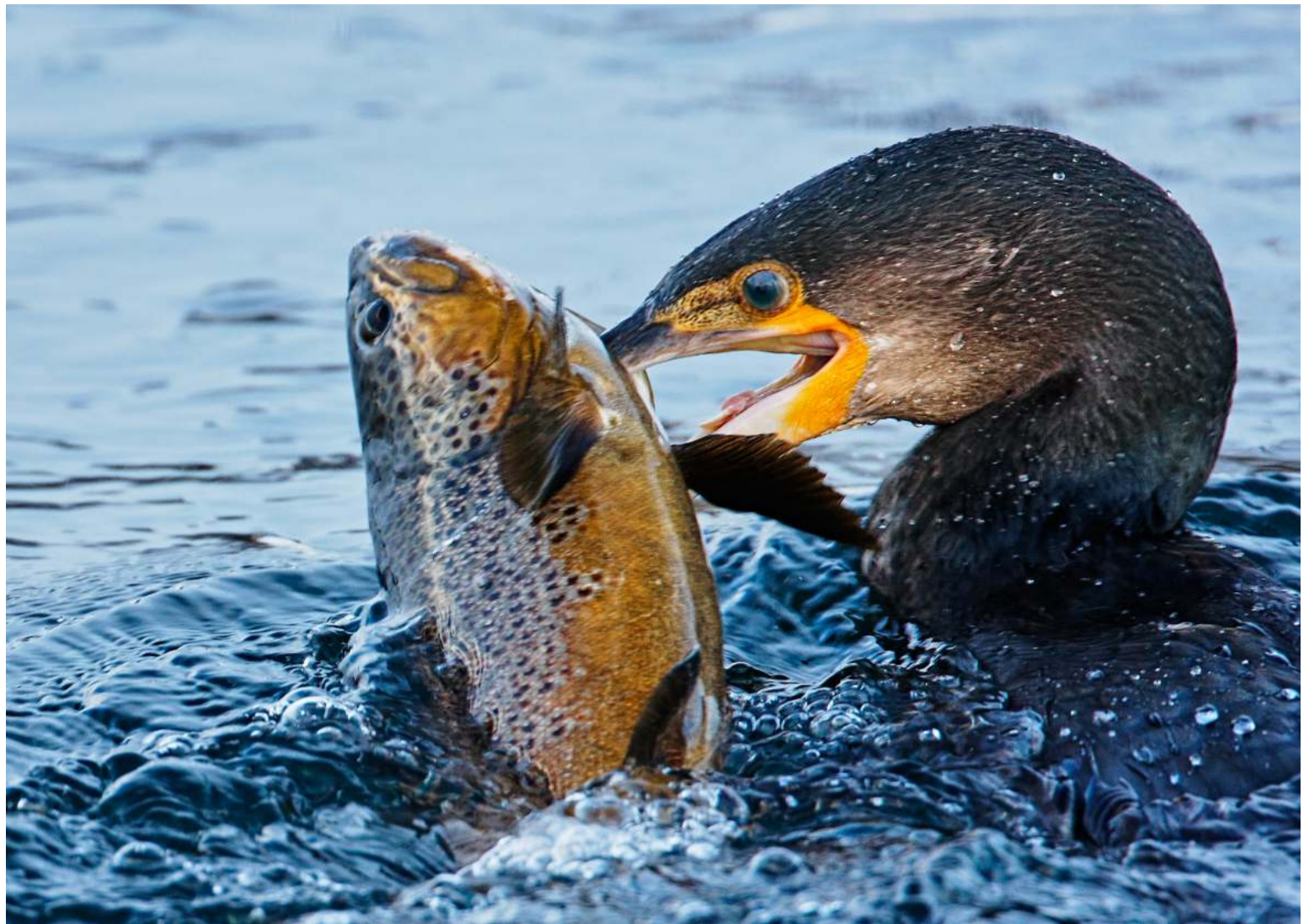
Meyjan hefur tekið mörg lítil skref til sjálfsvinnu síðan í ársbyrjun og er árangurinn farinn að sýna sig. Það er einnig tími til kominn að vera duglegri við að sýna sig og sjá aðra enda ævintýrin á hverju strái. Hapattölur 16, 45 og 2.

Vogin þarf að muna að hún hefur hvað mestan yndisþokka að bera af öllum merkjunum. Töfrar aukins sjálfstrausts fara ekki fram hjá neinum og er stjórnumaraða í kortunum, eða jákvæðar breytingar á vinnuumhverfi. Hapattölur 5, 14, 32.

Sporðrekin er eitthvað öfugsnúinn þessa dagana og finnst ekkert ganga upp. Þetta má rekja til tunglstöðunnar en sporðrekin þarf þó ekki að örvænta, friður mun ríka fyrir en varir. Hapattölur 3, 24, 1.

Bogmaðurinn á von á happdrættisvinnungi, óvæntri sendingu eða mikilli lukku á næstu dögum. Peningar eru í kortunum og almenn stækkun auðs og góðs gengis allsráðandi. Hapattölur eru 18, 6 og 52.

Steingeitin má hafa sig alla við er kemur að ástleitnum aðilum, en töfrar aukins sjálfstrausts hennar og hylli skína eins og sólin. Nóg verður að gera með vorinu í ástarmálunum og um að gera að njóta þess. Hapattölur, 28, 24 og 12.

Dilaskarfur er stór sjófugl sem heldur til við Ísland allt árið. Varpstöðvarnar eru að langmestu leyti í hólum og skerjum í Faxaflóa og Breiðafirði. En á veturna finnst þeir með ströndinni í kringum allt landið. Ein önnur náskyld tegund, toppskarfur, finnst einnig á Íslandi en hann er nokkuð minni. Dilaskarfur er fiskiæta og veiðir fiska með því að kafa eftir þeim. Hans helsta fæða eru botnfiskar líkt og koli og marhnútur en einnig aðrar tegundir. En dilaskarfur ólíkt toppskarfi eiga það til að leita upp með ám og í ferskvatn og veiða silung. Dilaskarfur hafa sést nokkuð langt inn til landsins m.a. við vötn inni á hálendi. Skarfarnir gleypa fiskinn í heilu lagi og jafnvel fiska sem virðast nokkuð stórir miðað við fuglinn. En skarfurinn á myndinni gerðist helst til gráðugur þegar hann náði sér í ansi vænan urriða efst í Elliðaám. Urriðinn hefur líklega verið 1 til 1,5 kg og tókust þeir á nokkurn tíma þar sem skarfurinn gerði nokkrar heiðarlegar tilraunir til að gleypa þennan stóra urriða. Á endanum hafði urriðinn betur og komst undan.

Mýnd og texti / Óskar Andri Viósson

Tíska:

Úrgangsstjórnun á undanhaldi

Fréttir í lok síðasta árs einkenndust af ofgnótt og neyslu, rusl flæddi upp úr ruslatunnum landsmanna og tilraunir til flokkunar fóru ofan garðs og neðan. Ólga var í fólki varðandi sorphirðuna og helst þótti mörgum tunnurnar ekki losaðar nægilega oft á meðan sorphirðumenn stóðu í ströngu við að benda almúganum á að frauðplastbakki ætti ekki heima í pappirstunnunni.

Á meðan við erum mörg hver hlynntust því að ganga sómasamlega um er ofneysla æ stærri skuggi á heimsbyggðinni allri og finnst dæmi þess hvar sem fæti er niður stigið.

Rannsóknarskýrsla LICADHO

Til að mynda má líta á rannsóknarskýrslu kambódísku mannréttindasamtakanna, LICADHO, (Cambodian League for the Promotion and Defence of Human Rights) sem byggð er á heimsóknum í yfir tuttugu múrsteinaverksmiðjur landsins. eru verksmiðjurnar staðsettar í Phnom Penh, höfuðborg Kambódíu, og nærliggjandi héraði þess, Kandalhéraði, en grunur lék á að fataúrgangur fjölmargra alþjóðlegra vörumerkja kæmu við sögu sem eldsneyti verksmiðjanna.

Kom skýrslan út á síðasta ári og mátti í henni finna merkin Adidas, C&A, LPP's Cropp og Sinsay, Disney, Gap, Old Navy, Athleta, Lululemon Athletica, Walmart's No Boundaries, Primark, Sweaty Betty, Reebok, Tilley Endurables, Under Armour og Venus Fashion, en listinn er ekki tæmandi.

Var úrgangur á borð við plast og gúmmi brenndur í þriðjungi verksmiðjanna með það fyrir augum að spara eldsneytiskostnað, en án þess að nokkur leyfi eða stjórn væri á. Rétt er þó að hafa vandlega yfirsýn þegar brennsla fataúrgangs á í hlut enda innihalda fataleifar oft eitruð efni á borð við klór, formalín og ammoníak, svo og þungmálma, PVC og kvoðu sem notuð er við

litun. Sum hættulegustu efnin sem myndast og losna við slíka eyðingu eru svo einmitt þau sem koma frá brennandi plasti. Má þar helst nefna fjölhringja kolvatnsefni eða PAH (Polycyclic aromatic hydrocarbons), þekkt sem krabbameinsvaldur.

Saklaus þar til sekt er sönnuð

Aðspurð vildu flest fyrirtækjanna sem áttu hlut að máli koma því á framfæri að brennsla úrgangs í ofnum múrsteinverksmiðja væri ekki hluti af umhverfisstefnu þeirra. Erlendir miðlar ýmissa fréttastofa fóru á stúfana og eftirfarandi kom í ljós:

Forsvarsmenn Adidas segja að þegar sé hafin rannsókn á hvort úrgangur þeirra fari í gegnum viðurkenndar förgunarleiðir, þá með tilliti til brennslu, en umhverfisstefna fyrirtækisins kveður á um að öllu úrgangsefni frá fatabirgjum verði að farga undir eftirliti.

en að segjast vinna náði með birgjum til að tryggja að fullu samræmi við siðareglur um umhverfismál.

LPP sagðist ekki vita til þess að textíluúrgangur fyrirtækisins væri brenndur í múrsteinsofnum og sagðist áætla að skipuleggja vitundarvakningu snemma árs 2024 fyrir umboðsmenn sína og verksmiðjur í Kambódíu með sérstaka áherslu á úrgangsstjórnun.

C&A gaf út yfirlýsingu þess efnis að fyrirtækið færi að staðbundnum lögum og reglugerðum, hefði yfirsýn yfir birgja sína og eftirfylgniheimsóknir eigin starfsfólks væru tíðar á staðnum. Hvers kyns misbrestur væri rannsakaður strax.

Tilley Endurables sagði skýrsluna koma sér á óvart enda hefði fyrirtækið skuldbundið sig til að tryggja rétta úrgangsstjórnun byggða á staðbundnum lögum og alþjóðlega viðurkenndum stöðlum. Einnig væri farið yfir allt framleiðsluferli af World Responsible Accredited Production (WRAP). Tilley sagði að eftir frekari rannsókn hefði komið í ljós að í ferlinu hefði verið notast við sorpflutningafyrirtæki sem hefði leyfi frá umhverfisráðuneytinu í Kambódíu sem hefur þó ekki á hreinu hvað verður um úrganginn eftir að honum er safnað.

Ekki var mikið um að önnur fyrirtæki vildu tjá sig um þetta mál auk þess sem WRAP, umhverfisráðuneyti Kambódíu, og umrætt sorphirðufyrirtæki, Sarom Trading Co. Ltd, svöruðu ekki beiðnum um athugasemdir.

Til umhugsunar

Samkvæmt Umhverfisstofnun er heildarlosun gróðurhúsalofttegunda frá textílfremleiðslu í kringum 1,2 milljarðar tonna á ári, sem er meira en frá öllu millilandaflugi og sjóflutningum samanlagt. Hvað getur þú gert í málinu? /sp

Almenn loftmengun vegna brennslu fataúrgangs getur að auki ollið öndunarerfiðleikum, svæsum höfuðverk, lungnasýkingum o.fl. enda kom fram í skýrslu LICADHO að starfsmenn múrsteinaverksmiðjanna kvörtuðu reglulega um migreni, blóðnasir og aðra vanlíðan.

Þá er talin til stjórn loftgæðaeftirlits og endurvinnslustöðvar sem hafa leyfi sitt frá stjórnvöldum.

Lidl sagðist taka skýrslu LICADHO mjög alvarlega, hafin væri rannsóknarvinna á málinu, en enn sem komið er væru frekari upplýsingar ekki komnar á borðið á meðan Sweaty Betty neitaði að tjá sig að öðru leyti

2ja manna infrarauður saunaklefi
Stærð 120x100x200 cm. (BxDxH)
Kr. 260.000,- fyrir einfasa rafmagn.

Rafmagnspotturinn HYDRO
Stærð 200x200x95cm.
Kr. 850.000,- m/loki, tröppu, síu o.fl.

GODDI.IS
Auðbrekka 19, 200 Kópavogur
s. 5445550

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Til sölu 3 stk. 24,4 m² færnleg hús. Timburhús með tvíhalla þaki. Húsin voru notuð sem sýningaraðstaða í rúmlega 1 ár og því lítið notuð. Baðherbergi voru tekin niður í tveimur þeirra og eldhús í einu. Allt involt úr böðum og eldhúsi til. Upplýsingar veitir Þorsteinn í s. 660-4210 eða á netfangið: thorsteinn@festir.is

Yamaha 50 hö, Four Stroke, árgærd 1998. Allur pakkinn, stjórnþæki, mælur, 2 bensintankar. Í mjög góðu standi, dettur í gang og gengur vel. Verð kr. 400.000. Upplýsingar í s. 894-8198.

Girðingastaurar 4 mm. (Galv) 40 mm. x 40 mm. x 4 mm. L: 1.800 mm. Við erum að gera pöntun. Verðið verður mjög gott, takmarkað magn. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is / hak@hak.is

Til sölu New Holland T5.120 (árgærd 2022). Lítið notuð, eins og ný. Aðeins 640 tímar. Aukabúnaður: Skófla og rúllugafall. Verð kr. 12.500.000 +vsk. S. 777-4564.

Volvo EC 180 1.8T, árgærd 2018. Notkun 575 tímar. Aukabúnaður: Brothamar, 3 skóflur, hraðtengi. Selt með kerru. Verð kr. 4.200.000 +vsk. S. 777-4564.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Jaguar I-Pace S 400, 4x4, árgærd 2020, sjálfskiptur. Ekinn 34.000 km. Verð kr. 6.990.000. notadir.benni.is s. 590-2035.

Klaufskurðarbásar frá Póllandi. Margar útfærslur á mjög góðu verði. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163. Netfang- hak@hak.is

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið kl. 13-16.30 - www.brimco.is.

Til leigu einbýlishús í miðbæ Hafnarfjarðar. Húsið leigist með húsgögnum frá 01.02. 2024-31.05. 2024. Nánari upplýsingar í s. 893-4997, 865-2649 eða á gudnihverfsgata@gmail.com

Á einhver hvítt helluborð með 4 pottjárnshellum til að gefa/selja? S. 849-2324, evatorfi@gmail.com

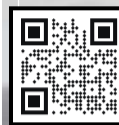
Jesús sagði:

„Ég er brauð lífsins. Þann mun ekki hungra sem til mín kemur og þann aldrei þyrsta sem á mig trúir.“
Jóh. 6.35

biblian.is

**BETRA
FYRIR ÞIG,
VÉLINA ÞÍNA
OG NÁTTÚRUNA**

Hreinna eldsneyti
0% etanól

Finndu þinn söluaðila á
www.aspenfuels.is

ASPEN
FUEL FOR PROFESSIONALS

Sérstærðin þjónusta
að þínum þörfum

ALLT
FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

**NÝI
ÖKUSKÓLINN**

Íslensk námskeið mánaðarlega
Ensk námskeið 4 - 6 sinnum á ári

Skráning á námskeið er
inni á síðunni meiraprof.is
Fyrirspurnir sendist á
meiraprof@meiraprof.is

Réttindin gilda
í Evrópu

Auknir atvinnumöguleikar
Íslensk og ensk námskeið

Klettagörðum 11 - 104 Reykjavík - meiraprof.is - meiraprof@meiraprof.is C-CE-D-C1-C1E-B/Far

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

AL-KO
QUALITY FOR LIFE

UNSINN
TRAILERS

Schmidt
FAHRZEUGBAU

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum.
Skoðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

BRIMCO

Hestakerrur fyrir 2, 3 og 5 hesta.

EFRIBRAUT 6 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

Mynd og texti / Ragnar Þorsteinsson, Sýnesi

Bjargvættir

Hér má sjá Sveinbjörn Þór Sigurðsson, bónda á Bústöðum, sem heldur í bandvana gimbur, eitt þeirra ævintýragjörnu dýrasem sjá má á forsíðunni.

Um miðjan desember sást til kinda í sumarbústaðalandi í Jódísarstaðaskógi við Skjálfandafljót. Við nánari athugun kom í ljós að um var að ræða þrjú hvít lömb. Þá voru liðnir um þrjú mánuðir frá því að hefðbundinni smölun var lokið. Nokkur umferð hafði verið í skóginum, bæði frá bústöðum og við grisjun hans, en ekkert sést til kinda. Einnig hafði verið nokkuð leitað á svæðinu að svarbotnóttri veturgamalli á með svart lamb úr Sýnesi. Um hádegi á Þorláksmessu sást svo aftur til þeirra við góðar aðstæður og þá var smalað saman góðu liði sem hljóp frá skötu og öðru Þorláksmessugóðgæti til smalamennsku!

Eftir tiltölulega stutta en snarpa atlögu náðust svo lömbin og þá kom í ljós að þau voru frá Sýnesi í Aðaldal. Var þá búið að afskrifa þau úr bókhaldi og ekki talið að þau væru lifandi. Lömbin voru allvel á sig komin, nánast eins og þau væru að koma af kálbeiti, metin af smölum í fituflokk 3+ og við vigtun voru hrútarnir 41 kg og 46 kg og gimbrin 39 kg. Þeim hefur síðan heilsast vel í húsi. Þrátt fyrir frekari leit hefur ekkert sést til þeirrar veturgömlu og lambins hennar.

Lambdagatalið, nú árið 2024, er tileinkað mæðrum með lömbin sín auk hefðbundinna lambamynda og fæst að venju í A4 stærð.

HESTAMENN

★★★★★

PÚSLMOTTUR

Minni slyshætta
Auðvelt að leggja
Bætt hljóðvist
Aukin þægindi
Minna álag

SAGUSTU INTERNATIONAL

S. 893-9919

HESTHÚS.IS
INNRETTINGAR & GÖLFENI

Skógræktarráðgjafi Vesturlandi

Land og skógur leitar að skógræktarráðgjafa í starfstöð Lands og skógar í Hvammi, Skorradal.

Helstu verkefni og ábyrgð

- Áætlanagerð og ráðgjöf.
- Grunnkortlagning, gerð ræktunar- og umhirðuáætlana, kennsla á grunnnámskeiðum fyrir skógarbændur.
- Gæðaúttektir og árangursmat framkvæmda á sviði skógræktar.
- Stuðla að þróun viðarafurða og verðmætasköpun úr skógum.
- Önnur verkefni Lands og skógar.

Hæfniskröfur

- Háskólagráða í skógræði og reynsla af skógrækt er nauðsynleg.
- Skipulag, frumkvæði og sjálfstæði í vinnubrögðum er nauðsynlegt.
- Jákvæðni og hæfni í mannlegum samskiptum er nauðsynleg.
- Færni í að koma upplýsingum frá sér í ræðu og riti á íslensku og ensku er nauðsynleg.
- Færni í Office-forritum er nauðsynleg.
- Færni í notkun ArcGIS-hugbúnaðar er æskileg.
- Reynsla af verkefnastjórn, ráðgjöf og áætlanagerð er æskileg.

Sótt er um starfið á Starfatorgi. Umsóknarfrestur er til 25. janúar 2024.

Land og skógur er þekkingarstofnun sem hefur það meginmarkmið að bæta gróður- og jarðvegsauðlindir þjóðarinnar, nýta land af sjálfbærni, vakta og hafa yfirsýn, draga úr losun og stuðla að bindingu kolefnis og virkja og fræða almenning og hagsmunaaðila um gróður- og jarðvegsvernd, sjálfbæra nýtingu lands, uppbyggingu og endurheimt vistkerfa, skóga og skógrækt.

Land og skógur er með starfstöðvar í öllum landshlutum. Á Vesturlandi er aðalstarfstöð Lands og skógar í Hvammi Skorradal.

Markmið Lands og skógar er að vera eftirsóttur vinnustaður fyrir starfsfólk með fjölbreytta menntun og bakgrunn. Þar er starfsfólki búið góð vinnuaðstaða, greiður aðgangur að upplýsingum og fjölbreyttir möguleikar á símenntun.

Land og skógur hefur innleitt styttingu vinnuvikunnar og græn skref í ríkisrekstri. Þá hefur stofnunin sett sér umhverfis- og loftslagsáætlun með tímasettum markmiðum ásamt áætlunum um réttindi, vernd og ábyrgð starfsfólks, s.s. áætlanir um áreitni og einelti ásamt viðbrögðum við slíku.

Nánari upplýsingar um starfið veitir
Hrefna Jóhannesdóttir - hrefna.johannesdottir@landogskogur.is - 626 1016,
sviðstjóri ræktunar og nytja.

Lambdagatal:

Breiðir út fegurð sauðkindarinnar

Lambdagatal Ragnars Þorsteinssonar, sauðfjárbónda í Sýnesi, Aðaldal, er nú komið út tunda árið í röð enda afar vinsælt.

Ragnar, sem er ljósmyndari með meiru, tekur myndirnar í dagatalið á sauðfjárbúi sínu í Sýnesi, en þær eru allar teknar á sauðburði frá árinu áður. Í lambdagatalinu nú í ár má því sjá myndir sem teknar voru í sauðburðinum í fyrra, en þær endurspeglu einnig veðurfarið frá þeim árstíma. Uppsetning og hönnun dagatalsins er einnig í höndum Ragnars, sem og fjármögnun þess og sala. Dagatalið hefur verið fjármagnað á Karolina fund síðastliðin átta ár og hefur það verkefni alltaf gengið upp.

„Þetta átti nú bara að vera til gamans svona einu sinni, prufa að gefa út dagatal með ljósmyndum af ómörkuðum unglömbum og forvitnast um hvort einhverjir hefðu áhuga á því og þetta er eiginlega búið að vera ævintýri síðan,“ segir Ragnar.

„Ég stofnaði Facebook-síðuna Lamba Lamb undir veffanginu facebook.com/lambidmitt og þar seldist fyrsta upplagið upp á örfáum dögum. Það er orðinn allnokkur hópur fólks sem kaupir og hefur keypt dagatölin frá upphafi. Fylgjendur síðunnar eru í dag orðnir rúmlega 1.500 og hún er mikið skoðuð. Maður bæði hittir og á í samskiptum við fólk um allt land, sem er bara skemmtilegt – og svona markaðssetning væri ekki möguleg ef ekki væri fyrir netið og viðlíka samfélagsmiðla. Það hafa

verið frábærar móttökur við þessari hugmynd minni og ég fengið mikið lof fyrir fallegar ljósmyndir og útlit dagatalsins. Salan fer eingöngu fram hér, „beint frá býli“,“ segir Ragnar en sala þeirra í verslanir vakti ekki áhuga hans vegna hárrar álagningar og viðlíka vesens.

Hróður dagatalanna hefur farið víða, jafnvel selst utan landsteinanna, en þó ekki í bílförnum. „Bretland, Þýskaland, Noregur, Danmörk, USA/Kanada ... það lengta sem ég veit um að Lambdagatal hafi farið er til Japan!“ segir Ragnar.

Hann segir megintilgang útgáfunnar fyrst og fremst þann að breiða út fegurð og fjölbreytileika íslensku sauðkindarinnar sem hefur séð þjóðinni fyrir mat og hita frá landnáms tíð, því án hennar værum við tæplega til sem þjóð í dag.

„Allir hefðbundnir helgi- og frídagar eru merktir á dagatalið, einnig fánadagar, fæðingardagar forseta, koma jólasveinanna, eldaskildagi, gömlu mánaðarheitin, tunglgangur og ýmsir dagar er tengjast sögu lands og þjóðar. Hver mánuður er með eina mynd og að þessu sinni er dagatalið tileinkað mæðrum með lömbin sín auk hefðbundinna lambamynda. Í tilefni af tíu ára útgáfuafmæli fylgir svo eitt lambakort/umslag með hverju dagatali,“ lýkur Ragnar máli sínu.

Fyrir áhugasama má finna dagatölin á www.facebook.com/lambidmitt – lambidmitt@gmail.com og hjá Ragnari sjálfum í síma 847-6325.

SsangYong Rexton '20, beinskíptur, ekinn 52 þús.km. Verð: 5.990.000 kr.

Land Rover Discovery HSE '18, sjálfskíptur, ekinn 55 þús.km. Verð: 7.490.000 kr.

SsangYong Tivoli dlx '18, sjálfskíptur, ekinn 20 þús.km. Verð: 2.890.000 kr.

Mercedes-Benz C 300 E '20, sjálfskíptur, ekinn 26 þús.km. Verð: 5.790.000 kr.

Við tökum gamla bílinn uppí á 500.000 kr.

Gamli bíllinn þinn gildir að lágmarki sem 500.000 króna innborgun* í nýlegan og öruggan bíl, sérmerktan á plani. Aðeins er tekinn 1 bíll uppí hvern nýlegan notaðan bíl. Þinn gamli þarf að vera með fulla skoðun og í ökufæru ástandi. Ef þú ert ekki með bíl uppí má alltaf ræða aðra díla.*

*Bílabúð Benna áskilur sér rétt til að hafna bílum.

Peugeot 3008 '15, sjálfskíptur, ekinn 65 þús.km. Verð: 1.850.000 kr.

Toyota C-HR C-LUB '21, sjálfskíptur, ekinn 84 þús.km. Verð: 3.490.000 kr.

Opel Mokka '22, sjálfskíptur, ekinn 29 þús.km. Verð: 4.490.000 kr.

Opel Astra Sports Tourer '18, sjálfskíptur, ekinn 97 þús.km. Verð: 2.690.000 kr.

SsangYong Tivoli '18, sjálfskíptur, ekinn 87 þús.km. Verð: 2.350.000 kr.

Opel Crossland X '19, sjálfskíptur, ekinn 74 þús.km. Verð: 2.890.000 kr.

SsangYong Tivoli '19, sjálfskíptur, ekinn 59 þús.km. Verð: 2.490.000 kr.

Opel Grandland X '21, sjálfskíptur, ekinn 53 þús.km. Verð: 4.890.000 kr.

SsangYong Tivoli Air '19, beinskíptur, ekinn 67 þús.km. Verð: 2.590.000 kr.

Toyota Corolla Active TS '21, sjálfskíptur, ekinn 56 þús.km. Verð: 3.990.000 kr.

SsangYong Korando '19, sjálfskíptur, ekinn 101 þús.km. Verð: 2.950.000 kr.

Jeep Compass S '21, sjálfskíptur, ekinn 74 þús.km. Verð: 4.490.000 kr.

Meira úrval á notadir.benni.is

Bílabúð Benna | Krókhálsi 9 | Reykjavík | 590 2035

Ferða- og vinnutæki til afgreiðslu strax

Snarler AT5L

499cc tveggja manna fjórhjól, 39 hestöfl.
Fjórhjóladrif, læsanleg mismunadrif fr. og aft.,
rafmagnsstýri, 25" dekk, 12" álfelgur, spil og dráttarkúla.

1.449.000 m/vsk.

Snarler AT6L

570cc tveggja manna fjórhjól, 44 hestöfl.
Fjórhjóladrif, læsanleg mismunadrif fr. og aft.,
rafmagnsstýri, 26" dekk, 14" beadlock, spil og dráttarkúla.

1.799.000 m/vsk.

Fugleman UT10X

1.000cc vinnubuggy með sturtupalli, 105 hestöfl.
Fjórhjóladrif, rafmagnsstýri, stór skjár með GPS,
27" dekk, 14" beadlock, spil og dráttarkúla.

3.299.000 m/vsk.

Villain SX10X

1.000cc tveggja manna buggybíll, 105 hestöfl.
Fjórhjóladrif, rafmagnsstýri, stór skjár með GPS,
29" dekk, 14" beadlock, spil og dráttarkúla.

3.899.000 m/vsk.

Þú finnur allt um Segway ferða- og vinnutæki á hesja.is

hesja.is | hesja@hesja.is | Kópavogur: 546-0415 | Akureyri: 415-6415